

UCHWAŁA Nr XLI/225/17
RADY GMINY LEONCIN
z dnia 26 lipca 2017 roku

**w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Leoncin
na lata 2017- 2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.) oraz na podstawie „Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. Rada Gminy Leoncin uchwala, co następuje:

§ 1 Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXXII/166/16 Rady Gminy Leoncin z dnia 23 listopada 2016 r. otrzymuje nowe brzmienie stanowiące treść załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2 Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Leoncin.

§ 3 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Arkadiusz Kielbasiński

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Leoncin na lata 2017-2023

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓJNOŚCI

*Zadanie realizowane w ramach projektu pn. „Leoncin- rzeka i las możliwości.
Opracowanie programu rewitalizacji Gminy Leoncin wraz z wykorzystaniem potencjału
społeczno-gospodarczego terenów nadrzecznych oraz Puszczy Kampinoskiej”
współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej,
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020*

Leoncin
lipiec 2017 r.

Zadanie zostało zrealizowane w ramach projektu pn. „Leoncin – rzeka i las możliwości. Opracowanie programu rewitalizacji Gminy Leoncin wraz z wykorzystaniem potencjału społeczno-gospodarczego terenów nadrzecznych oraz Puszczy Kampinoskiej” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Autorzy opracowania:

Aneta Szarfenberg, Marcin Jaczewski

oraz

dr hab. Maciej Cesarski, prof. nadzw. SGH - konsultacja naukowa

W procesie tworzenia Programu Rewitalizacji uczestniczyli pracownicy Urzędu Gminy, zaangażowani byli także Mieszkańcy Gminy oraz Interesariusze procesu rewitalizacji, którzy wyrażali swoje opinie w trakcie prowadzonych badań jakościowych (wywiadów pogłębionych) i ilościowych (ankiet), a także zapoznawali się z koncepcją opracowania Programu Rewitalizacji podczas konferencji oraz spotkań sołeckich.

Spis treści

WPROWADZENIE	5
1. SPECYFIKA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY LEONCIN	8
1.1 POŁOŻENIE I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY LEONCIN.....	8
1.2 SPECYFIKA GMINY LEONCIN WYNIKAJĄCA Z POŁOŻENIA NA TERENIE KAMPINOSKIEGO PARKU NARODOWEGO.....	11
1.3 SPECYFIKA GMINY LEONCIN W ŚWIETLE WYTYCZNYCH MINISTRA ROZWOJU W ZAKRESIE REWITALIZACJI.....	13
2. WYMAGANIA DOT. OPRACOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJA	14
3. OPIS POWIĄZAŃ LPR Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI	15
3.1 PROGRAM ROZWOJU STREFY VISTULA RIVER PARK.....	16
3.2 ZGODNOŚĆ CELÓW LPR Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU.....	18
4. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH	19
4.1 ZAŁOŻENIE METODOLOGICZNE PRZYGOTOWANIA DIAGNOZY.....	19
4.1.1 WYBÓR JEDNOSTEK REFERENCYJNYCH.....	20
4.1.2 IDENTYFIKACJA BADANYCH ZJAWISK KRYZYSOWYCH.....	21
4.2 SFERA SPOŁECZNA.....	21
4.2.1 UBÓSTWO.....	21
4.2.1 DEMOGRAFIA.....	23
4.2.2 BEZROBOCIE.....	30
4.2.3 PRZESTĘPCZOŚĆ.....	33
4.2.4 EDUKACJA.....	33
4.2.5 UCZESTNICTWO W ŻYCIU PUBLICZNYM.....	39
4.2.6 UCZESTNICTWO W ŻYCIU KULTURALNYM I SPOŁECZNYM.....	40
4.2.1 WYNIKI BADAŃ JAKOŚCIOWYCH W SFERZE SPOŁECZNEJ.....	42
4.2.2 PERSPEKTYWA KAMPINOSKIEGO PARKU NARODOWEGO.....	45
4.3 SFERA GOSPODARCZA.....	47
4.4 SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA.....	50
4.5 SFERA TECHNICZNA.....	58
4.6 SFERA ŚRODOWISKOWA.....	61
5. PODSUMOWANIE DIAGNOZY I WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI	65
5.1 PODSUMOWANIE WNIOSKÓW Z DIAGNOZY.....	65
5.2 OBSZAR ZDEGRADOWANY.....	66
5.3 OBSZAR REWITALIZACJI.....	68
6. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI WRAZ Z ANALIZĄ PROBLEMÓW	70
6.1 ODBIORCY DZIAŁAŃ.....	70
6.2 PROBLEMY SPOŁECZNE I POTRZEBY NA OBSZARZE REWITALIZACJI.....	70
6.3 SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH.....	74
6.3.1 POTRZEBY REWITALIZACYJNE WSI KPN.....	75
7. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI	76
7.1 WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI (PLANOWANY EFEKT).....	76
7.2 CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ ODPOWIADAJĄCE ZIDENTYFIKOWANYM POTRZEBOM.....	76

7.3	LISTA PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ WRAZ Z OPISAMI	77
8.	REALIZACJA LPR.....	91
8.1	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	91
8.2	SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE	91
8.3	STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU.....	93
8.4	SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU REWITALIZACJI	93
9.	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROGRAMU.....	95
9.1	KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA I PROBLEMOWA.....	95
9.2	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA	96
9.3	KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA.....	96
10.	REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJA.....	98
10.1	UDZIAŁ INTERESARIUSZY W PROCESIE TWORZENIA PROGRAMU REWITALIZACJI.....	98
10.2	MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W REALIZACJĘ PROGRAMU REWITALIZACJI.....	100
ZAŁĄCZNIK NR 1 – ZESTAWIENIE DANYCH Z BADAŃ		102
	BADANIE ANKIETOWE	102
	WYWIADY POGŁĘBIONE.....	110
10.3	PODSUMOWANIE WYWIADÓW POGŁĘBIONYCH (IDI).....	116
ZAŁĄCZNIK NR 2 – SZCZEGÓŁOWE MAPY OBSZARÓW REWITALIZACJI (FORMAT A3).....		117
SPIS TABEL		127
SPIS WYKRESÓW		128
SPIS ZDJĘĆ		128
SPIS RYSUNKÓW.....		128
SPIS MAP		128
INFORMACJA O WYKONAWCY		129

Wprowadzenie

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni lokalnej i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).¹

Istotą rewitalizacji jest osiągnięcie **efektu synergii przestrzennej** – suma działań realizowanych w ograniczonych obszarach, w tym samym czasie i we wzajemnym powiązaniu daje znacznie lepszy efekt niż suma tych samych działań rozproszonych w przestrzeni gminy, realizowanych niezależnie od siebie i w różnym czasie.

Trudność polega na takim wyborze i uporządkowaniu działań do realizacji w określonym obszarze, które umożliwią przekroczenie pewnego progu, osiągnięcie **masy krytycznej** i pozwolą na odwrócenie negatywnych trendów. Jedną z kluczowych kwestii jest zatem właściwy dobór wielkości obszaru w stosunku do budżetu projektu. Wybór zbyt dużego obszaru może prowadzić do rozproszenia działań i zbyt słabego efektu synergii. Zbyt mały obszar z kolei, nawet jeśli zostanie w całości przekształcony, może nie posiadać wystarczającego potencjału, aby doprowadzić do trwałej zmiany negatywnych trendów.²

Rewitalizacja nie jest walką z „patologiami”, jest to **długoletnia inwestycja** w zmiany w obszarze zdegradowanym, które mają przynieść rozwój tego obszaru i całej gminy. Dlatego obszar rewitalizacji nie powinien być wyznaczany jedynie na podstawie danych ilościowych pokazujących najbardziej intensywną degradację, ale jego granice powinny zostać wyznaczone w taki sposób, aby umożliwić obszarowi rewitalizacji rozwój z wykorzystaniem lokalnych czynników rozwoju. Lokalne czynniki rozwoju powinny być zawsze indywidualnie zidentyfikowane.

Kluczowe wyzwanie stanowi **zapewnienie warunków dla właściwej rewitalizacji**, tj. zintegrowanego i kompleksowego, przygotowywanego i prowadzonego z uwzględnieniem realnej partycypacji społecznej, przeciwdziałania procesom degradacji związanym m.in. z postępującą degradacją tkanki infrastrukturalnej (w tym mieszkaniowej), erozją stosunków społecznych, niekorzystnymi procesami demograficznymi (migracje, depopulacja), przestrzennymi (suburbanizacja), infrastrukturalnymi (niesprawny transport, niska efektywność energetyczna), kulturowymi (degradacja materialna obiektów

¹Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, MR/H 2014-2020/20(2)/08/2016, Minister Rozwoju, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r. – zwane dalej *Wytycznymi*.

² K. Janas, W. Jarczewski, W. Wańkiewicz, *Model rewitalizacji miast*, Instytut Rozwoju Miast, Kraków 2010.

dziedzictwa kulturowego, spadek uczestnictwa w kulturze) oraz środowiskowymi (zanieczyszczenie środowiska).³

Mając na względzie powyższe zapisy oraz zidentyfikowane problemy przystąpiono do prac nad **Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Leoncin na lata 2017-2023**, dalej *Lokalnym Programem Rewitalizacji* (LPR).

Niniejszy dokument został przygotowany zgodnie z zapisami zawartymi w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, dalej („Wytyczne”) opublikowanymi przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 r., i stanowi podsumowanie prac nad LPR, w tym przede wszystkim wskazuje problemy społeczne wynikające z przeprowadzonej diagnozy oraz wyznacza obszar rewitalizacji, wymagający konkretnych działań tj. **projektów rewitalizacyjnych niezbędnych do powodzenia procesu rewitalizacji w Gminie Leoncin**.

W niniejszym LPR obszar rewitalizacji (po wcześniejszym wyznaczeniu obszaru zdegradowanego) został wyznaczony w oparciu o analizę kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia działań o charakterze lokalnym (dotyczącym rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzającym ich aktywność lokalną), co pozwoliło z kolei na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu. Taki tryb przygotowania programu (i rozpoczęcie procesu) rewitalizacji miał na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych. Ponadto, przekłada się bezpośrednio na większą świadomość mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji i ich gotowość do zaangażowania się w podejmowane działania rewitalizacyjne. Uzupełnieniem analizy kwestii społecznych była analiza w zakresie pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Przeprowadzona diagnoza, obejmująca szeroki proces partycypacji społecznej, wskazała zarówno obszar wymagający rewitalizacji, jak i zakres działań, które powinny w ramach rewitalizacji zostać zrealizowane. Kwestie te zostały doprecyzowane i ukierunkowane po przeprowadzeniu szczegółowej diagnozy dla podobszarów rewitalizacji i konsultacjach społecznych opracowanej propozycji dokumentu.

³Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Umowa Partnerstwa, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 23 maja 2014 r.

Słownik⁴

Rewitalizacja:	Proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie lokalnego lub gminnego programu rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.
Lokalny Program Rewitalizacji (LPR):	Inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji (np. lokalne programy rewitalizacji, miejskie programy rewitalizacji).
Wytyczne:	Wytyczne z zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Wersja z dnia 2 sierpnia 2016 r., dokument Ministra Rozwoju.
Obszar zdegradowany:	Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Zostaje wyznaczony w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: 1) gospodarczych; 2) środowiskowych; 3) przestrzenno-funkcjonalnych; 4) technicznych.
Obszar rewitalizacji:	Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.
Interesariusze:	Grupa docelowa, różne podmioty (w tym osoby, społeczności, organizacje, urzędy, instytucje), które mogą wywierać wpływ na przedsiębiorstwo i /lub są pod wpływem jego działalności. W odniesieniu do procesu rewitalizacji interesariuszami są w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego, a także podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.

⁴ Pojęcia zawarte w powyższym Słowniku szczegółowo zdefiniowane zostały w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

1. Specyfika i uwarunkowania rozwoju gminy Leoncin

1.1 Położenie i podział administracyjny Gminy Leoncin

Gmina Leoncin położona jest w województwie mazowieckim, w powiecie Nowy Dwór Mazowiecki, w odległości ok. 45 km od Warszawy. Zajmuje powierzchni 157,98 km².

Gmina Leoncin graniczy z gminami: Brochów (powiat Sochaczew), Kampinos i Leszno (powiat Warszawa Zachód), Czosnów (powiat Nowy Dwór Mazowiecki) oraz przez Wisłę z gminami: Czerwińsk nad Wisłą (powiat Płońsk) i Zakroczym (powiat Nowy Dwór Mazowiecki).

W granicach Gminy Leoncin znajduje się 18 sołectw: Nowy Secymin, Secymin Polski, Stare Polesie, Nowe Polesie, Ośniki, Wilków nad Wisłą, Wilków Polski, Wilków Nowy, Gniewniewice Folwarczne, Leoncin, Gać, Nowa Mała Wieś, Stanisławów, Nowe Grochale, Rybitew, Górki, Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa. Sołectwa obejmują obszar 32 wsi: Nowiny, Nowy Secymin, Secymin Polski, Secyminek, Krubiczew, Stare Polesie, Nowe Polesie, Ośniki, Wilków nad Wisłą, Wilków Polski, Wilków Nowy, Gniewniewice Stare, Gniewniewice Folwarczne, Michałów, Teofile, Nowe Gniewniewice, Wincentówek, Leoncin, Gać, Mała Wieś przy Drodze, Nowa Mała Wieś, Stanisławów, Głusk, Nowe Grochale, Stare Grochale, Rybitew, Cisowe, Zamość, Górki, Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa, Nowe Budy. Ponadto na terenie Gminy znajduje się obszar w administracji Kampinoskiego Parku Narodowego.

Gmina ma skromną infrastrukturę drogową, składającą się przeważnie z dróg gminnych, jednej drogi wojewódzkiej (nr 575) oraz drogi powiatowej na terenie otuliny Parku Kampinoskiego.

Gmina Leoncin cechuje się typową zabudową wiejską, a znaczną część jej obszaru zajmują tereny leśne.

Zdjęcie 1 Gmina Leoncin – przykład zabudowy

Zdjęcie 2 Gmina Leoncin – przykład budownictwa

Zdjęcie 3 Gmina Leoncin - przykład użytkowania dróg

Zdjęcie 4 Gmina Leoncin - przykład życia gospodarskiego

Zdjęcie 5 Gmina Leoncin - przykład infrastruktury sportowej dla dzieci

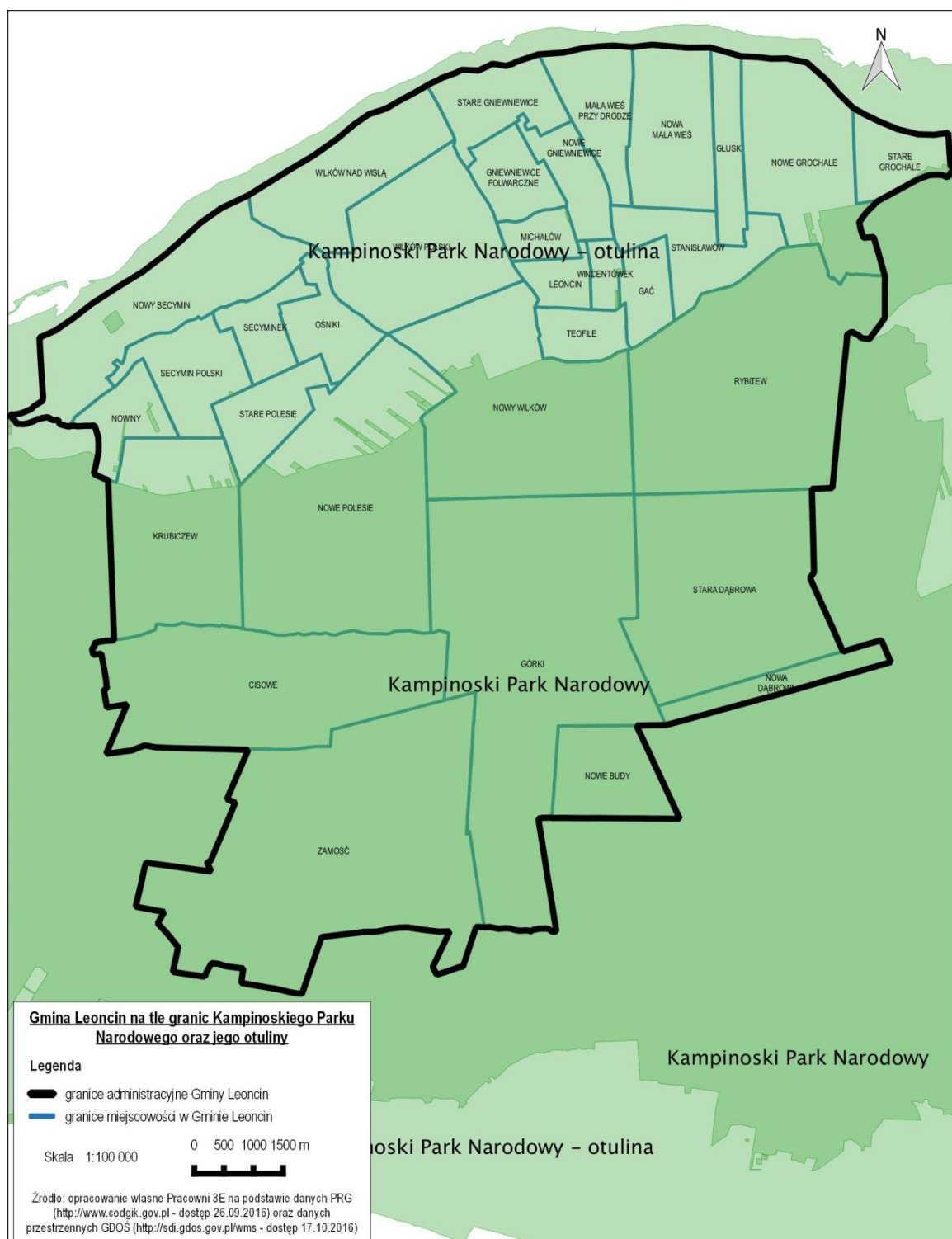

Zdjęcia własne, wykonane w Gminie Leoncin podczas spaceru badawczego we wrześniu 2016 r.

1.2 Specyfika Gminy Leoncin wynikająca z położenia na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego

Elementem w dużej mierze determinującym specyfikę obszaru Gminy jest położenie znacznej jej części (61%) na obszarze ochrony ścisłej Kampinoskiego Parku Narodowego.

Mapa 1 Gmina Leoncin na tle granic Kampinoskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny

Na terenie Gminy wyznaczony jest także obszar otuliny Kampinoskiego Parku Narodowego oraz obszary chronionego krajobrazu - Strefa Krajobrazu Chronionego wzdłuż rzeki Wisły, z rezerwatami Zakole Zakroczymskie i Wikliny Wiślane, oraz obszary NATURA 2000.

Położenie części południowej Gminy w obszarze KPN silnie determinuje jej rozwój społeczno-gospodarczy. Wynika to z następujących uwarunkowań:

- Od 1975 r. na obszarze Kampinoskiego Parku Narodowego prowadzona jest polityka nabywania nieruchomości prywatnych położonych w granicach KPN (więcej na ten temat w podrozdziale 4.4);
- Zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Leoncin w strefie "B" (obszar w granicach KPN) powinny obowiązywać zasady gospodarowania i funkcjonowania wynikające z ustaleń prawnych dotyczących ochrony zasobów przyrodniczych na tym obszarze - niezbędne jest zapewnienie odpowiednich warunków życiowych mieszkańców obszaru, funkcjonowania usług podstawowych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych – do czasu zakończenia wykupów nieruchomości.

Z przeprowadzonych badań jakościowych wynika, że w związku z prowadzonym wykupem przez Kampinoski Park Narodowy mieszkańcy wsi: Górki, Nowa Dąbrowa, Rybitew, Stara Dąbrowa, Zamość, znajdują się w trudnej sytuacji życiowej wynikającej z braku faktycznych perspektyw dla dalszego zamieszkiwania w obecnie zajmowanych gospodarstwach – miejscowości te przestaną istnieć jako obecne jednostki administracyjne, a mieszkańcy mają docelowo zmienić miejsce zamieszkania.

Mieszkańcy tych miejscowości to często osoby niepracujące, czasem niepracujące od dawna lub „od zawsze” i w większości przypadków dysponujące świadczeniem OPS lub emeryturą/rentą.

Życie społeczne mieszkańców koncentruje się w miejscowości Górki, w której zlokalizowana jest szkoła. Oprócz szkoły w Górkach jest także kościół i niewielki sklep. Raz w tygodniu dojeżdża finansowany ze środków własnych gminny autobus, dowożący mieszkańców ze wsi parkowych do wsi Leoncin, aby mogli załatwić sprawy urzędowe, pójść do lekarza lub zrobić zakupy. W okresie wakacyjnym gminny autobus jeździ raz w miesiącu.

Dostępność transportowa miejscowości leżących w obrębie KPN jest bardzo poważnym problemem determinującym perspektywy społeczno-zawodowe mieszkańców.

Mieszkańcy miejscowości „parkowych” nie tylko mają ograniczony dostęp do publicznych instytucji (urzędów, szkół, punktów opieki medycznej, sklepów, etc.), ale także nie mogą poprawiać standardu życia poprzez remonty i modernizację infrastruktury w gospodarstwach domowych czy rozbudowę budynków mieszkalnych i użytkowych – bowiem ze względu na perspektywę wykupu i docelowo zmiany miejsca zamieszkania KPN nie wyraża zgody na tego rodzaju prywatne inwestycje⁵⁵. Nie mają także szans na rozbudowę drogi – ani powiatowej, ani dróg gminnych. Żaden z lokalnych samorządów nie będzie inwestował w rozbudowę infrastruktury na obszarze, który w niedługiej perspektywie ma się wyludnić.

⁵⁵ KPN realizuje to poprzez działania polegające w szczególności na: uzgadnianiu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, a także opiniowaniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

1.3 Specyfika Gminy Leoncin w świetle Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju⁶ rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego **obszarów zdegradowanych** poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące **kwestie społeczne** oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, **skoncentrowane terytorialnie** i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań **danego obszaru** oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.

W świetle specyfiki Gminy Leoncin należy więc wskazać, że założeniem rewitalizacji jest podjęcie działań na konkretnych obszarze i dostosowanie go do potrzeb jego mieszkańców, w tym dostosowanie danego obszaru rewitalizacji do nowych funkcji. Ponadto, jak podkreślają Wytyczne, fundamentem wyznaczenia obszaru rewitalizacji oraz późniejszych przedsięwzięć są problemy społeczne.

Jak wcześniej wskazano Gmina Leoncin boryka się z poważnymi problemami społecznymi mieszkańców wsi leżących na terenie KPN. Na te problemy nakładają się zjawiska kryzysowe w innych sferach, takie jak złe warunki lokalowe, niski poziom przedsiębiorczości czy brak dostępu do podstawowych usług. Z drugiej strony, w świetle obowiązujących przepisów, miejscowości te w perspektywie kilkadziesiąt lat przestaną istnieć – zostaną zalesione i staną się częścią KPN. Biorąc pod uwagę te uwarunkowania, w Gminie Leoncin rewitalizacja będzie dotyczyła tkanki społecznej, a działania infrastrukturalne będą podejmowane poza obecnym obszarem zamieszkania – w celu przygotowania mieszkańców do opuszczenia ich obecnego miejsca zamieszkania - biorąc pod uwagę perspektywę wykupu ich gospodarstw przez KPN.

Co więcej, zgodnie z *Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020* program rewitalizacji powinien być dokumentem operacyjnym, podrzędnym w stosunku do strategii rozwoju gminy.

Niestety Gmina Leoncin nie dysponuje strategią rozwoju. Obecnie na obszarze Gminy Leoncin obowiązuje „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Leoncin”, zatwierdzone uchwałą Rady Gminy Leoncin Nr XI/61/2001 z dn. 26 września 2001 r., które zostało zaktualizowane w 2013 r.⁷ oraz „Plan Odnowy Miejscowości Leoncin w Gminie Leoncin na lata 2010-2017”. Ten ostatni dokument jednak dotyczy tylko jednej miejscowości – wsi gminnej Leoncin.

Zgodnie z powyższymi uwarunkowaniami niniejszy Program Rewitalizacji nie w pełni wpisuje się w założenia leżące u podstaw rewitalizacji określone przez Ministra Rozwoju oraz w ww. Instrukcji obowiązującej w województwie mazowieckim.

Jednakże biorąc pod uwagę **bardzo poważną sytuację** mieszkańców części Gminy leżącej na obszarze KPN, Gmina Leoncin podjęła decyzję o przygotowaniu niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji, który **wpisuje się w zasadnicze założenie prowadzonej rewitalizacji w Polsce** tj. poprawę warunków życia mieszkańców borykających się z wieloma zjawiskami kryzysowymi wynikającymi z uwarunkowań przestrzennych.

⁶ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, 3 sierpnia 2016 r.

⁷ Zmienione Uchwałą Nr XLVIII/232/13 Rady Gminy Leoncin z dnia 17 kwietnia 2013 r.

2. Wymagania dot. opracowania programu rewitalizacja

Zgodnie z Wytycznymi program rewitalizacji zawiera co najmniej:

1. opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;
2. diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
3. zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
4. wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);
5. cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
6. listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;
7. charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;
8. mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
9. indykatoryne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatorynymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 - publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);
10. mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
11. system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
12. system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Obowiązująca w województwie mazowieckim Instrukcja dodatkowo uszczegóławia niektóre kwestie związane z przygotowaniem programu rewitalizacji, które zostały uwzględnione w przygotowaniu niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji.

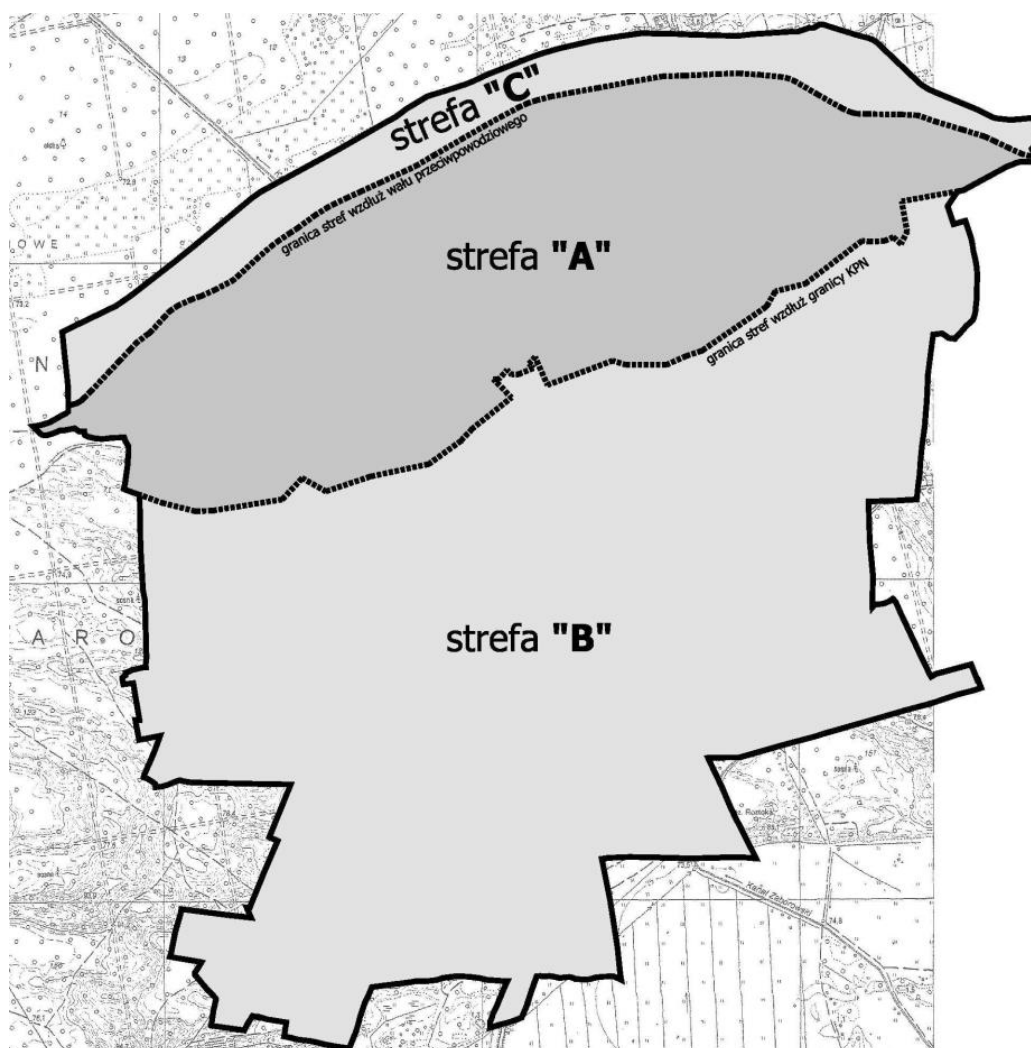
3. Opis powiązań LPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

W Gminie Leoncin obecnie obowiązują następujące wieloletnie strategie, plany i programy:

- *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Leoncin;*
- *Plan Odnowy Miejscowości Leoncin w Gminie Leoncin na lata 2010-2017⁸.*

Niniejszy Program uwzględnia uwarunkowania wskazane w Studium, w tym przede wszystkim fakt, że tereny zawarte między wałem przeciwpowodziowym a północną granicą Kampinoskiego Parku Narodowego (Strefa „A”) są jedynym obszarem Gminy wskazanym do rozwoju osadnictwa i rozwoju gospodarczego. W Strefie „A” znalazł się jeden z dwóch podobszarów rewitalizacji „Głusk”. W tym podobszarze planowane jest m.in. stworzenie strefy integracji, rekreacji i wypoczynku, na co pozwalają zapisy SUIKZP.

Mapa 2 podział obszaru Gminy na trzy strefy funkcjonalno-przestrzenne wg obowiązującego SUIKZP

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Leoncin

⁸ Dokument ten dotyczy tylko jednej miejscowości – wsi gminnej Leoncin.

Ponadto Studium wyznaczyło również dwie inne strefy. Pod względem wskazanego w Programie podobszaru rewitalizacji „Wsie KPN” istotne są uwarunkowania wskazane w Strefie „B”. I tak zgodnie ze SUIKZP należy:

zwrócić uwagę na uwarunkowania związane z funkcjonowaniem na części obszaru, w dalszym ciągu, sieci osadniczej (rejon miejscowości: Cisowe, Górki, Nowa Dąbrowa, Stara Dąbrowa, Zamość, Rybitew). Przekształcenie „osadnictwa w środku puszczy” na „puszczę”, związane z programem wykupów gruntów prowadzonym przez KPN, będzie procesem długotrwałym. W związku z powyższym, niezbędne jest zapewnienie odpowiednich warunków życiowych mieszkańców obszaru, funkcjonowania usług podstawowych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych - do czasu zakończenia wykupów nieruchomości.

Jak widać SUIKZP wskazuje docelowy kierunek zmian tego obszaru, co jest potwierdzone w dalszej części opracowania:

Są to wsie powoli „zamierające”, gdyż KPN prowadzi, od wielu lat, program wykupów działek położonych w obrębie Parku od prywatnych właścicieli. Trudno oszacować tempo w jakim te miejscowości zanikną, ale docelowy kierunek zmian wydaje się nieodwracalny - związany jest z kompleksową polityką przestrzenną prowadzoną przez KPN.

I również niniejszy Program Rewitalizacji wpisuje się w ww. politykę przestrzenną związaną z sukcesywnym wykupem terenów od prywatnych właścicieli gruntów na cele ochrony czynnej Kampinoskiego Parku Narodowego. Jednocześnie niniejszy Program jest pierwszym dokumentem, który podejmuje wysiłek na rzecz uporządkowania tego procesu, w tym wsparcia mieszkańców tego obszaru w realizacji zapisu SUIKZP dot. *zapewnienia odpowiednich warunków życiowych mieszkańców obszaru.*

W ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych proponuje się przede wszystkim zaktywizowanie społeczne mieszkańców wsi KPN i stworzenie formy współpracy pomiędzy Gminą oraz administracją KPN. Dodatkowo proponuje się szereg innych przedsięwzięć mających również poprawę dostępności transportowej czy aktywizacji zawodowej dla mieszkańców.

3.1 Program Rozwoju Strefy Vistula River Park

W kontekście kierunków rozwojowych Gminy warty odnotowania jest opracowany we wrześniu 2016 r. „Vistula River Park. Leoncin – Eco Blue Village. Program Rozwoju Strefy Wraz z Projektami Kierunkowymi i Rozwiązaniami Konceptyjnymi dla Zachodniego Brzegu Wisły z Gminą Leoncin” sporządzony w ramach programu Partners for International Business (sektor wodny), we współpracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego i konsorcjum Rothuizen Architecten Stedenbouwkundigen B.V., Arcadis B.V., Hollandschap B.V./ Eurolandscape B.V., RDH Architekci Urbaniści Sp. z o.o. Dokument ten nie stanowi co prawda aktu prawa miejscowego, niemniej, zawiera perspektywę rozwojową dla Gminy Leoncin,

zakładającą rozwój społeczno-gospodarczy oparty na potencjale i zasobach środowiska naturalnego. Dokument ten, zakłada, że⁹:

„Warto by rozwój gminy nawiązywał do tego, co czyni obszar Leoncina unikatowym także w kontekście jego historii i pozostałości wczesnego osadnictwa widocznych w krajobrazie gminy. Bardzo istotny wpływ na rozwój przestrzenny obszaru gminy mieli osadnicy olenderscy, którzy osiedlili się na tych terenach w połowie XVIII wieku. Wprowadzając wiedzę i kulturę gospodarowania na terenach zalewowych przyczynili się do powstania charakterystycznego krajobrazu kulturowego na obszarze tzw. Powiśla Kampinoskiego.

Proponowane projekty kierunkowe dla Leoncina nawiązują do wizji rozwoju gminy opartej na koncepcji trzech przestrzeni mieszczących się w otulinie Kampinoskiego Parku Narodowego. Obejmują one centralną część gminy Leoncin oraz północno-zachodnią i południowo-zachodnią część otuliny Parku. Park i jego otoczenie stanowią kręgosłup, wokół którego zaproponowane zostały projekty formujące przyszły rozwój i wizerunek Leoncina. Każdemu z obszarów projektowych nadany został indywidualny charakter oraz przypisane konkretne funkcje integrujące obszar z poszanowaniem jego wartości przyrodniczo-krajobrazowych.

Idea przestrzenna Niebieskiej Ekowioski Eco Blue Village zakłada m.in.:

- rozwój i wzmocnienie funkcji gospodarczej bazującej na rolnictwie ekologicznym w powiązaniu z wykorzystaniem technologii związanych z zieloną energią i rozwojem nowoczesnych usług, respektujących zasady ochrony środowiska,
- rozwój pozarolniczych form aktywności jak agroturystyka, ekoturystyka, zagrody edukacyjne, przestrzeń wypoczynku i zabawy dla rodzin z dziećmi i osób starszych,
- zrównoważony rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej i rekreacyjnej dla osób preferujących aktywne formy spędzania wolnego czasu, a także tych poszukujących spokojnej przestrzeni w bezpośrednim powiązaniu z naturą. /.../

Przygotowanie i realizacja wszystkich działań na obszarze Leoncina powinna być prowadzona z poszanowaniem tożsamości lokalnej, definiowanej nie tylko przez położenie geograficzne, rzeźbę terenu czy otoczenie Parku. Tworzy ją również dziedzictwo kulturowe, lokalny folklor i zwyczaje. Kierunek działań rozwojowych tworzy szczególną przestrzeń do rozwoju przedsiębiorczości, stawiając tym samym na budowanie konkurencyjności całego regionu. Rozwój wszelkich nowych inicjatyw dopasowany powinien być do skali gminy, jej struktury, potrzeb mieszkańców, dodając wartościowe usługi i ofertę przestrzeni integrujących życie lokalne oraz tworzących wartościową ofertę turystyczno-rekreacyjną i wypoczynkową.

Pod względem funkcjonalno-przestrzennym i społecznym gmina powinna zwrócić szczególną uwagę na rozwój jakościowy związany z wprowadzeniem nowych aktywności oraz budowaniem i utrzymaniem dobrych relacji społecznych. Rozwój każdego z sołectw, każda inicjatywa tworzyć powinna tzw. spin-off dla pozostałych terenów, kształtując wartościową, dobrze zaaranżowaną przestrzeń. Każdy z tych obszarów może mieć swój charakterystyczny profil ofertę. /.../ Lokalizacja w istniejącym układzie przestrzennym Leoncina pozwala na stworzenie powiązanych, atrakcyjnych wizualnie systemów

⁹ Poniższy opis pochodzi z Programu Rozwoju Strefy „Vistula River Park. Leoncin – Eco Blue Village...”

połączeń prowadzących do tych miejsc, których projekt i zagospodarowanie powinny zachęcać do przebywania i swobodnego przemieszczania się pieszo lub rowerem.”

3.2 Zgodność celów LPR z dokumentami wyższego rzędu

SRK 2020 – (*Strategia Rozwoju Kraju*) średniookresowa strategia rozwoju kraju, to najważniejszy dokument określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014–2020 wraz z powiązanych z nią 9. strategiami zintegrowanymi stanowią punkt odniesienia dla realizacji celów rozwojowych kraju, zarówno w kontekście wykorzystania środków krajowych, jak i europejskich. Celem rozwojowym kraju wskazanym w SRK 2020 jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Osiągnięcie tego strategicznego celu będzie realizowane w ramach następujących obszarów:

1. sprawne i efektywne państwo,
2. konkurencyjna gospodarka,
3. spójność społeczna i terytorialna.

Biorąc pod uwagę zakres niniejszego LPR, wpisuje się on w cel 3. SRK 2020.

PR jest w pełni zgodny z obecną perspektywą finansową oraz zapisami Umowy Partnerstwa, która jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020 oraz Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020. Cele rewitalizacyjne zostały określone w Umowie Partnerstwa w ramach celu tematycznego 9 tj. *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją*. Jednocześnie cel ten wpisuje się w cel obowiązującej strategii UE - Strategia Europa 2020, która wskazuje na konieczność wdrożenia nowego modelu gospodarczego, który powinien opierać się nie tylko na innowacyjności oraz zrównoważonym rozwoju, ale również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu i ograniczeniu ubóstwa.

Natomiast biorąc pod uwagę Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020, to niniejszy Program może przyczynić się do realizacji wszystkich trzech celów strategicznych postawionych w RPO, w tym w szczególności w zakresie Celu: Przeciwdziałania dysproporcjom regionalnym prowadzące do zwiększenia chłonności regionalnego rynku pracy poprzez wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukację. RPO WM na lata 2014–2020 charakteryzuje ten cel jako m.in. wyrównywanie dostępu do zatrudnienia, włączenie społeczne i edukacja oparte na włączeniu grup defaworyzowanych oraz ukierunkowanie zatrudnienia na włączenie społeczne. Przeprowadzona diagnoza wskazała, że kluczowe są działania społecznej aktywizacji kierowane do mieszkańców terenów zdegradowanych oraz integracji społecznej kierowane do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W zakresie zgodności z dokumentami określającymi zasady rewitalizacji w latach 2014–2020 niniejszy dokument został opracowany w zgodzie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, które stanowią obowiązujące wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie przygotowania i realizacji programów rewitalizacji w latach 2014–2020 współfinansowanych ze środków UE.

4. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

4.1 Założenie metodologiczne przygotowania diagnozy

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych jest jednym z głównych elementów programu rewitalizacji (czyli inicjowanego, opracowanego i uchwalonego przez radę gminy wieloletniego programu działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzającego do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiącego narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji). Zgodnie z *Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020* diagnoza ta obejmuje analizę następujących sfer:

- społeczną (w szczególności w zakresie bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym);
- gospodarczą (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw);
- środowiskową (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów, stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalną (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych);
- techniczną (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

W przypadku współwystępowania czynników kryzysowych w pierwszej z wyżej wymienionych sfer – *społecznej* – z czynnikami kryzysowymi w przynajmniej jednej z pozostałych, zgodnie z *Wytycznymi* mamy do czynienia ze stanem kryzysowym, a obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, nazywamy obszarem zdegradowanym. W części lub całości obszaru zdegradowanego wyznacza się obszar rewitalizacji. Jest to obszar cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk lub ma szczególne znaczenie dla całej gminy. Na obszarze rewitalizacji realizowane są przedsięwzięcia rewitalizacyjne mające na celu ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk.¹⁰

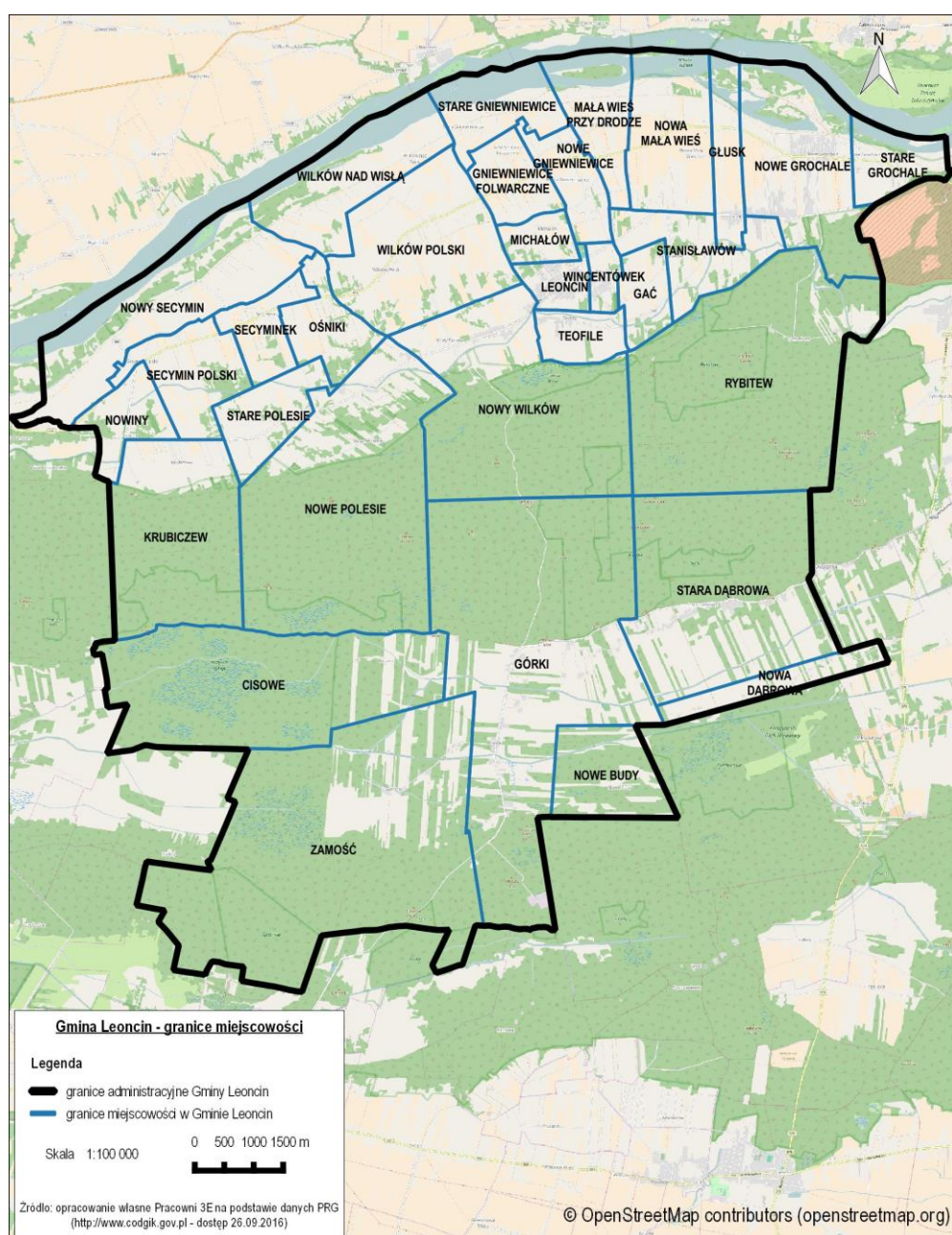
¹⁰ Zgodnie ze specyfiką Gminy Leoncin część przedsięwzięć rewitalizacyjnych dot. jednostek leżących na obszarze KPN będą realizowane poza obszarem rewitalizacji (por. rozdz. 1.3)

4.1.1 Wybór jednostek referencyjnych

Zgodnie z Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego, do analizy w ujęciach przestrzennym, społecznym i gospodarczym oraz środowiskowym rekomendowane są miejskie jednostki urbanistyczne. Ich brak nie wyklucza jednak innych możliwości wskazania obszarów zdegradowanych. Możliwe jest wskazanie innego typu jednostek np. sołectw. Uwzględniając fakt, że jednostki powinny być wyznaczone w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym, na terenie Gminy Leoncin do diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych jako typ jednostki przyjęto sołectwa w granicach obrębów geodezyjnych. Mapa nr 1 przedstawia ogólny schemat podziału terenu Gminy na ten typ jednostek.

Mapa 3 Granice miejscowości wykorzystane na potrzeby diagnozy w Gminie Leoncin

4.1.2 Identyfikacja badanych zjawisk kryzysowych

Analiza problemów występujących na terenie poszczególnych sołectw wyznaczonych na terenie Gminy Leoncin została przeprowadzona na podstawie dostępnych danych statystycznych w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Do analizy wykorzystano przede wszystkim dane Urzędu Gminy Leoncin, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W większości sfer (tam gdzie to było stosowne) przeanalizowano zestaw wskaźników, porównując wartości średnie, charakterystyczne dla poszczególnych jednostek osadniczych i zestawiając je z przeciętnymi wartościami dla Gminy Leoncin, powiatu nowodworskiego i województwa mazowieckiego. Na tej podstawie stwierdzono, w których sołectwach występuje koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Na końcu każdego podrozdziału opisującego sytuację kryzysową w poszczególnych sferach znajduje się tabela, w której zostały wyróżnione te miejscowości, w których dany wskaźnik jest poniżej wartości średniej dla Gminy (lub ew. wskazuje na poziom inaczej uznany za krytyczny) lub dana miejscowość charakteryzuje się inną szczególnie negatywną cechą. Natomiast pod tabelę znajdują się kluczowe wnioski płynące z przedstawionej analizy w danych obszarze (ramka na niebieskim tle).

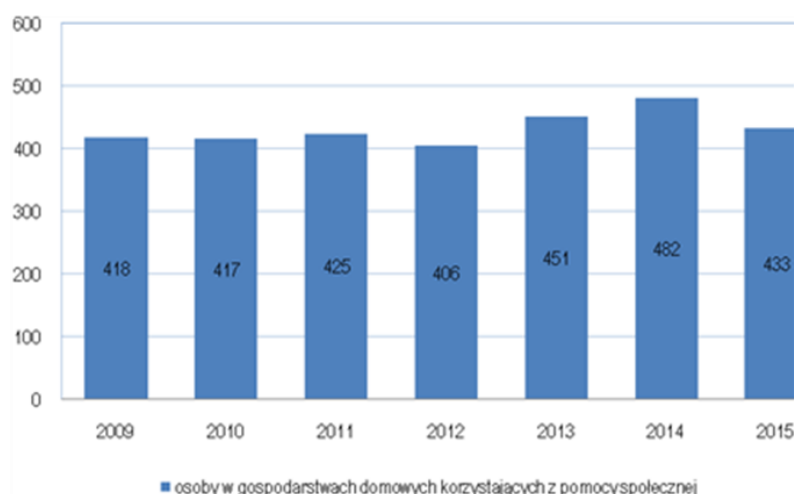
Dodatkowo, na końcu rozdziału dot. sfery społecznej przedstawiono wyniki badań jakościowych wskazujących na aspekty życia mieszkańców, których nie można było odzwierciedlić w analizie wskaźnikowej oraz streszczenie perspektywy KPN na kwestie rozwoju Parku, w tym kwestie społeczne.

4.2 Sfera społeczna

4.2.1 Ubóstwo

Według danych GUS w Gminie Leoncin w 2015 r. gospodarstwa domowe, w których przynajmniej jedna osoba korzysta z pomocy społecznej, liczyły 433 osoby. Na przestrzeni lat liczba ta nie ulegała większym wahaniom (Wykres 1).

Wykres 1 Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej – Gmina Leoncin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2011 r. wskaźnik udziału liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w Gminie (7,8%) był poniżej wskaźników w powiecie i kraju. W 2015 r. wskaźnik ten, choć utrzymał się na podobnym poziomie, to znalazł się powyżej wskaźników dla wszystkich większych jednostek administracyjnych (Tabela 1).

Tabela 1 Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej

nazwa jednostki administracyjnej	2011	2012	2013	2014	2015
Leoncin	7,8%	7,4%	8,2%	8,7%	7,8%
Powiat nowodworski	8,5%	8,1%	8,1%	7,8%	7,3%
Województwo mazowieckie	6,9%	6,8%	7,0%	6,5%	6,0%
Polska	8,1%	8,1%	8,3%	7,7%	7,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2012-2014 głównymi powodami przyznania pomocy z Ośrodka Pomocy Społecznej w Leoncinie było w pierwszej kolejności bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ochrona macierzyństwa lub wielodzietności, a następnie ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz alkoholizm. Pojedyncze rodziny otrzymały wsparcie z tytułu bezdomności, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz przemocy w rodzinie. Spośród osób korzystających z pomocy OPS większość to mężczyźni (77% w okresie 2012-2014) oraz osoby w wieku produkcyjnym (81% w okresie 2012-2014).¹¹

Liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców jest wyższa od średniej w Gminie (w roku 2015 było to 8,3%¹²) w 12 z 32 miejscowości. Największą liczbę osób w rodzinach korzystających z OPS odnotowano w Nowych Grochalach (93 os. – 13,8% ogółu ludności), natomiast największy udział występuje w Zamościu (27,1% przy 16 os.) oraz Górkach (19% przy 40 os.) (Tabela 2).

Tabela 2 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z OPS

nazwa miejscowości	OPS
Cisowe	0,0%
Gać	5,3%
Głusk	14,7%
Gniewniewice Folwarczne	0,0%
Górki	19,0%
Krubiczew	5,1%
Leoncin	4,0%
Mała Wieś przy Drodze	2,2%
Michałów	10,8%
Nowa Dąbrowa	12,5%
Nowa Mała Wieś	0,5%

¹¹ na podstawie Sprawozdania OPS w Leoncinie „Ocena zasobów pomocy społecznej”

¹² Wartość ta (obliczona na podstawie danych Urzędu Gminy) nieco odbiega od tego samego wskaźnika obliczonego wg danych GUS (7,8%) – co wynika zarówno z różnicy pomiędzy danymi dot. liczby ludności jak i liczbą świadczeniobiorców podawanych przez GUS w porównaniu z wewnętrznymi statystykami Urzędu Gminy.

nazwa miejscowości	OPS
Nowe Budy	-
Nowe Gniewniewice	8,5%
Nowe Grochale	13,8%
Nowe Polesie	13,4%
Nowiny	4,1%
Nowy Secymin	1,8%
Nowy Wilków	5,4%
Ośniki	5,1%
Rybitew	3,3%
Secymin Polski	10,2%
Secyminek	15,0%
Stanisławów	3,8%
Stara Dąbrowa	13,8%
Stare Gniewniewice	0,0%
Stare Grochale	7,4%
Stare Polesie	3,8%
Teofile	9,6%
Wilków nad Wisłą	1,7%
Wilków Polski	7,2%
Wincentówek	3,6%
Zamość	27,1%
Gmina (ogółem)	8,3%

WNIOSKI

W miejscowościach Głusk, Górki, Michałów, Nowa Dąbrowa, Nowe Gniewniewice, Nowe Grochale, Nowe Polesie, Secymin Polski, Secyminek, Stara Dąbrowa, Teofile, Zamość odnotowano wysoką koncentrację osób korzystających z pomocy społecznej (powyżej średniej wartości wskaźnika dla Gminy). Jednocześnie osoby te stanowią istotną część ogółu mieszkańców. Wskaźnik ten kształtuje się również powyżej wartości tego wskaźnika dla powiatu, województwa i kraju.

4.2.1 Demografia

Według stanu na dzień 13.09.2016 (dane Urzędu Gminy) w Gminie Leoncin mieszkało na stałe 5219 osób, natomiast zameldowanych czasowo było 109 osób. Najbardziej licznymi miejscowościami są Nowe Grochale (676 mieszkańców) oraz Leoncin (524 mieszkańców). Najmniej liczną miejscowością jest Cisowe (12 mieszkańców). W wykazie ewidencji miejscowości wciąż odnotowywane są Nowe Budy, jest to wieś, w której obecnie nie ma mieszkańców. Szczegółowe zestawienie dot. liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości znajduje się w poniższej tabeli oraz zostało przedstawione na poniższej mapie.

Tabela 3 Liczba mieszkańców miejscowości Gminy Leoncin w 2016 r.

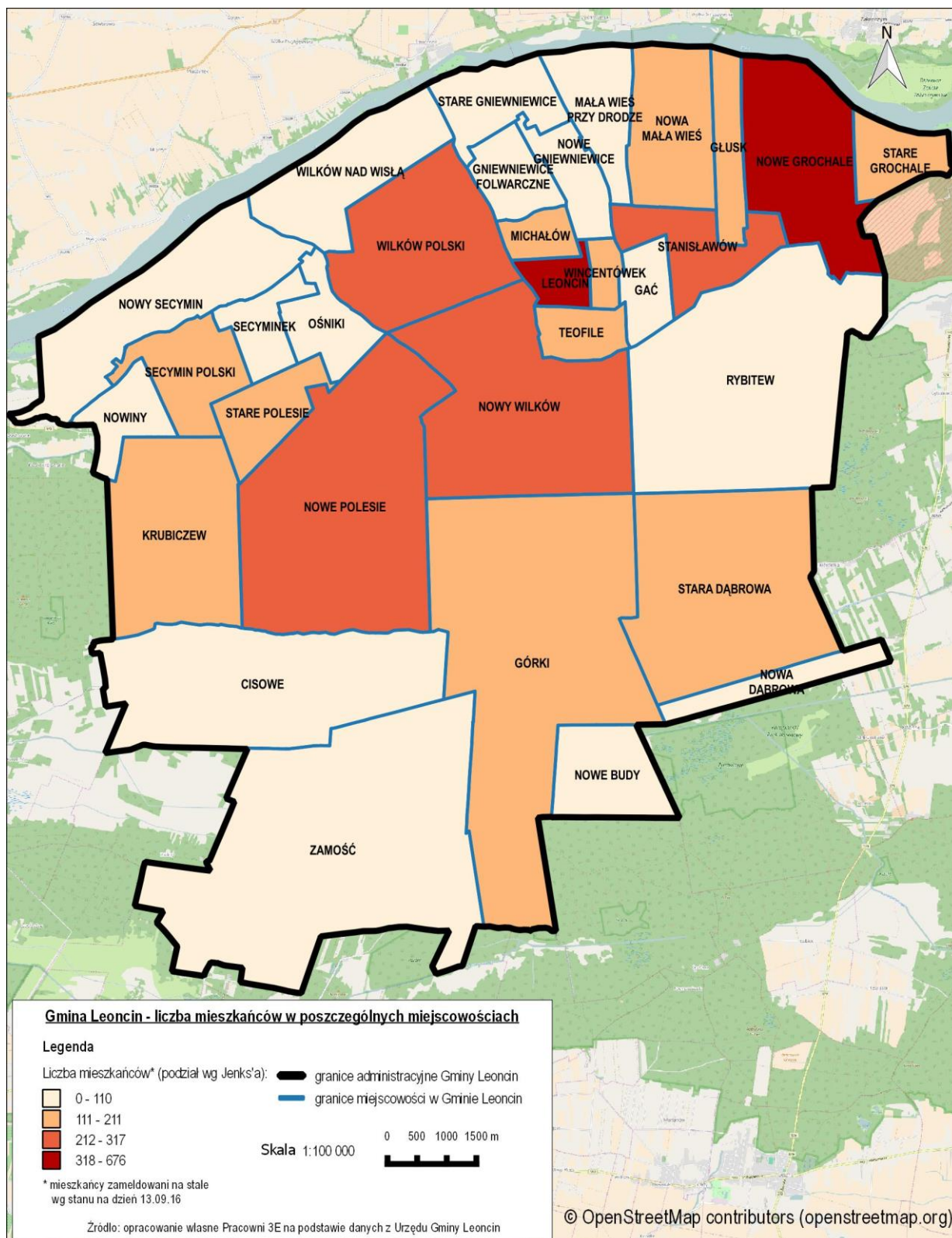
nazwa miejscowości	Ludność (2016)	% ludności Gminy (2016)
Cisowe	12	0,2%
Gać	57	1,1%
Głusk	136	2,6%
Gniewniewice Folwarczne	98	1,9%
Górki	211	4,0%
Krubiczew	118	2,3%
Leoncin	524	10,0%
Mała Wieś przy Drodze	89	1,7%
Michałów	148	2,8%
Nowa Dąbrowa	40	0,8%
Nowa Mała Wieś	186	3,6%
Nowe Budy	0	0,0%
Nowe Gniewniewice	94	1,8%
Nowe Grochale	676	13,0%
Nowe Polesie	314	6,0%
Nowiny	74	1,4%
Nowy Secymin	110	2,1%
Nowy Wilków	316	6,1%
Ośniki	79	1,5%
Rybitew	30	0,6%
Secymin Polski	157	3,0%
Secyminiek	80	1,5%
Stanisławów	317	6,1%
Stara Dąbrowa	210	4,0%
Stare Gniewniewice	50	1,0%
Stare Grochale	162	3,1%
Stare Polesie	160	3,1%
Teofile	167	3,2%
Wilków nad Wisłą	59	1,1%
Wilków Polski	293	5,6%
Wincentówek	193	3,7%
Zamość	59	1,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Leoncin

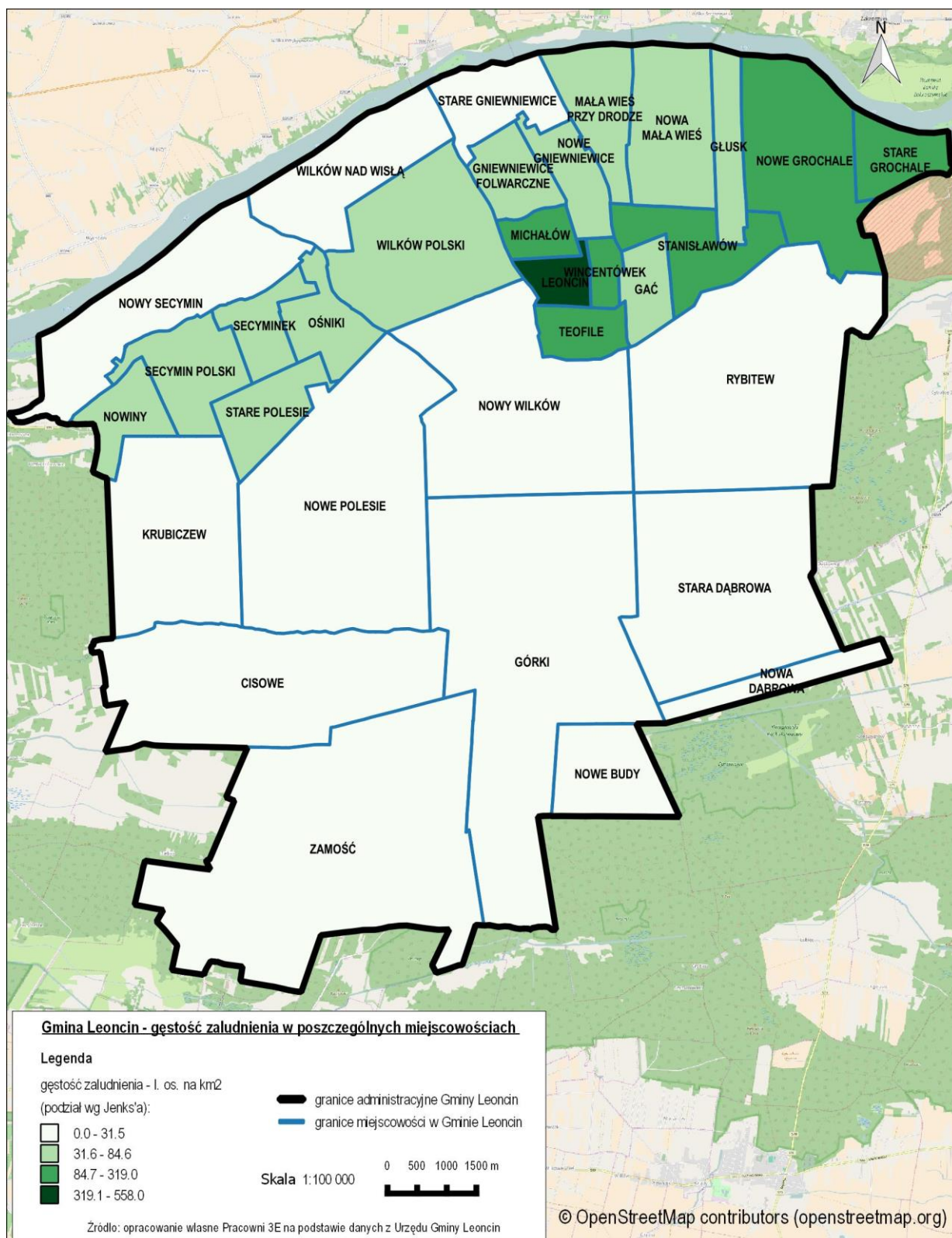
Najwyższym wskaźnikiem gęstości zaludnienia (558 os./km²) charakteryzuje się wieś gminna - Leoncin. Najniższy wskaźnik gęstości zaludnienia (wyłączając niezamieszkałą wieś Nowe Budy) odnotowuje wyludniająca się właśnie Cisowe - 1,2 os./km²; a także Rybitew - 2,3 os./km² oraz Zamość - 3,3 os./km². Wszystkie te miejscowości docelowo (po zakończeniu wykupów) zostaną włączone w teren Parku Kampinoskiego, a ich obszar zostanie zagospodarowany zgodnie z przyjętą perspektywą rozwoju Parku.

Mapa 4 Rozmieszczenie ludności w Gminie Leoncin

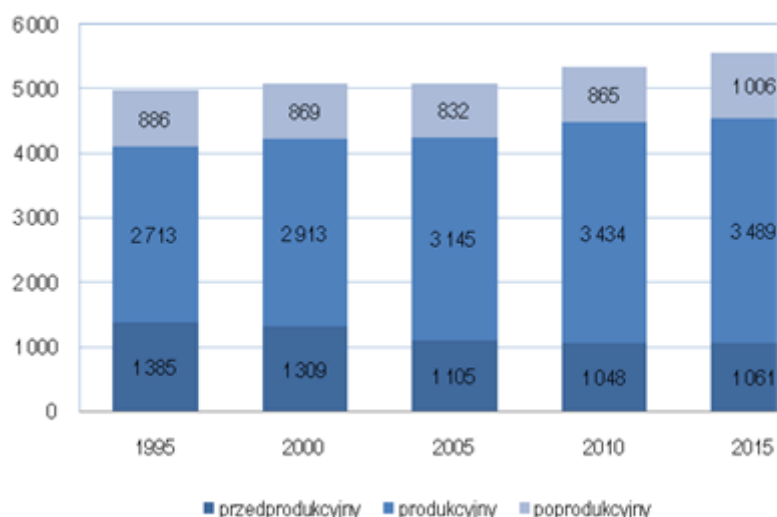

Mapa 5 Gęstość zaludnienia obszaru Gminy Leoncin

W Gminie Leoncin od wielu lat odnotowuje się systematyczny wzrost liczby ludności. Od 1995 r. liczba mieszkańców wzrosła o 11,5%. Największy wzrost odnotowano w grupie osób w wieku produkcyjnym (28,6%). Natomiast spadek nastąpił w grupie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (-2,3%).

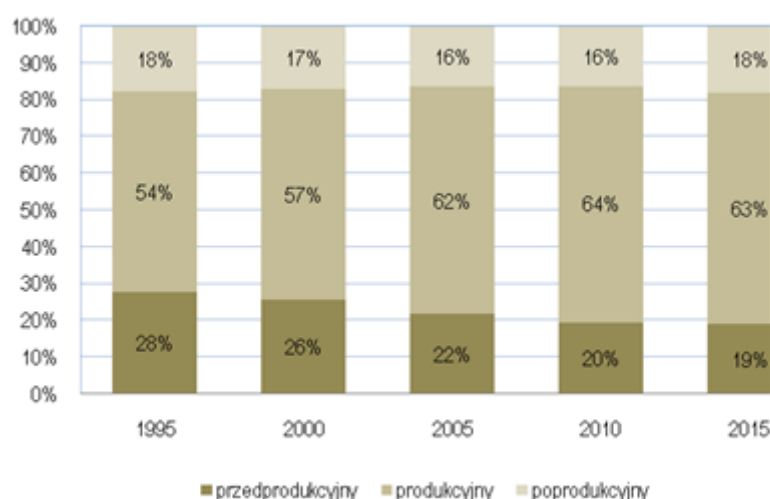
Wykres 2 Liczba mieszkańców Gminy Leoncin w poszczególnych grupach wiekowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział osób w wieku produkcyjnym wzrósł na przestrzeni ostatnich 20 lat o 9 pkt. procentowych.

Wykres 3 Udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Leoncin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ciągu minionych lat odnotowano wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym () i jest to poziom porównywalny do poziomu w powiecie nowodworskim. Kierunek zmian demograficznych pozwala sądzić, że trend ten będzie się utrzymywał, pomimo zauważalnego (przynajmniej w danych GUS)

napływu ludności do Gminy w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Tendencja ta jest także potwierdzana przez interesariuszy rewitalizacji, którzy wskazują na różnice kulturowe pomiędzy ludnością rdzenną gminy a mieszkańcami „napływowymi”.

Tabela 4 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności

nazwa jednostki administracyjnej	2011	2012	2013	2014	2015
Leoncin	16,0%	16,6%	17,3%	18,0%	18,1%
Powiat nowodworski	15,6%	16,2%	16,7%	17,3%	18,0%
Województwo mazowieckie	18,1%	18,6%	19,0%	19,5%	20,0%
Polska	17,3%	17,8%	18,4%	19,0%	19,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2016, według gminnej ewidencji ludności, udział osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł 18,9%. W wielu miejscowościach w Gminie udział ten znacznie przekracza 20% (poniższa tabela). Pomijając Cisowe, gdzie liczba mieszkańców wynosi 12, a wszyscy mieszkańcy tej miejscowości wkrótce się wyprowadzą w związku z wykupem nieruchomości przez KPN, najbardziej pod tym względem wyróżnia się Nowa Dąbrowa (27,5%) oraz Gać (26,3%).

Tabela 5 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców

nazwa miejscowości	liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności
Cisowe	7	58,3%
Gać	15	26,3%
Głusk	18	13,2%
Gniewniewice Folwarczne	16	16,3%
Górki	36	17,1%
Krubiczew	27	22,9%
Leoncin	111	21,2%
Mała Wieś przy Drodze	20	22,5%
Michałów	30	20,3%
Nowa Dąbrowa	11	27,5%
Nowa Mała Wieś	43	23,1%
Nowe Budy	0	-
Nowe Gniewniewice	21	22,3%
Nowe Grochale	91	13,5%
Nowe Polesie	63	20,1%
Nowiny	19	25,7%
Nowy Secymin	18	16,4%
Nowy Wilków	70	22,2%
Ośniki	17	21,5%
Rybitew	6	20,0%
Secymin Polski	24	15,3%

nazwa miejscowości	liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej ludności
Secyminek	14	17,5%
Stanisławów	47	14,8%
Stara Dąbrowa	40	19,0%
Stare Gniewniewice	11	22,0%
Stare Grochale	29	17,9%
Stare Polesie	24	15,0%
Teofile	37	22,2%
Wilków nad Wisłą	16	27,1%
Wilków Polski	61	20,8%
Wincentówek	27	14,0%
Zamość	16	27,1%
Gmina (ogółem)	985	18,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Warto zauważyć, że widoczne w danych statystycznych tendencje dot. napływu ludności nie są zauważane przez mieszkańców Gminy – w badaniu ankietowym wśród problemów społecznych, których rozwiązania oczekują ankietowani mieszkańcy, jedną z najczęściej wskazywanych kwestii była emigracja z obszaru młodych i dobrze wykształconych osób. I rzeczywiście, porównując dane już z ostatnich lat, w oparciu o gminną ewidencję ludności zameldowanej na stałe, liczba mieszkańców od 2011 zmalała, choć nieznacznie. Największy odpływ ludności odnotowały Nowa Dąbrowa oraz Zamość. W poniższej tabeli zostały oznaczone miejscowości, w których odpływ ludności jest większy niż 5% - próg uznany jako istotny biorąc pod uwagę społeczno-gospodarczy rozwój społeczności.

Tabela 6 Zmiany w liczbie ludności poszczególnych miejscowości Gminy

nazwa miejscowości	ludność (2011)	Ludność (2016)	skala odpływu ludności (%)
Cisowe	11	12	9,1%
Gać	49	57	16,3%
Głusk	150	136	-9,3%
Gniewniewice Folwarczne	100	98	-2,0%
Górki	238	211	-11,3%
Krubiczew	122	118	-3,3%
Leoncin	520	524	0,8%
Mała Wieś przy Drodze	90	89	-1,1%
Michałów	147	148	0,7%
Nowa Dąbrowa	50	40	-20,0%
Nowa Mała Wieś	194	186	-4,1%
Nowe Budy	0	0	-
Nowe Gniewniewice	93	94	1,1%
Nowe Grochale	611	676	10,6%

nazwa miejscowości	ludność (2011)	Ludność (2016)	skala odpływu ludności (%)
Nowe Polesie	302	314	4,0%
Nowiny	75	74	-1,3%
Nowy Secymin	131	110	-16,0%
Nowy Wilków	305	316	3,6%
Ośniki	80	79	-1,3%
Rybitew	35	30	-14,3%
Secymin Polski	164	157	-4,3%
Secyminiek	89	80	-10,1%
Stanisławów	311	317	1,9%
Stara Dąbrowa	231	210	-9,1%
Stare Gniewniewice	50	50	0,0%
Stare Grochale	124	162	30,6%
Stare Polesie	158	160	1,3%
Teofile	172	167	-2,9%
Wilków nad Wisłą	60	59	-1,7%
Wilków Polski	310	293	-5,5%
Wincentówek	181	193	6,6%
Zamość	75	59	-21,3%
Gmina (ogółem)	5228	5219	-0,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

WNIOSKI

W Gminie Leoncin w większości z miejscowości (20 z 32) występuje duża koncentracja ludności w wieku poprodukcyjnym. Ponadto w części miejscowości, w tym w większości zlokalizowanej na obszarze KPN, następuje stopniowy odpływ ludności. W niektórych miejscowościach odpływ ten sięga 20% na przestrzeni ostatnich 5 lat.

4.2.2 Bezrobocie

W ujęciu ogólnym i w porównaniu do większych jednostek administracyjnych Gmina Leoncin charakteryzuje się stosunkowo niską stopą bezrobocia (Tabela 7).

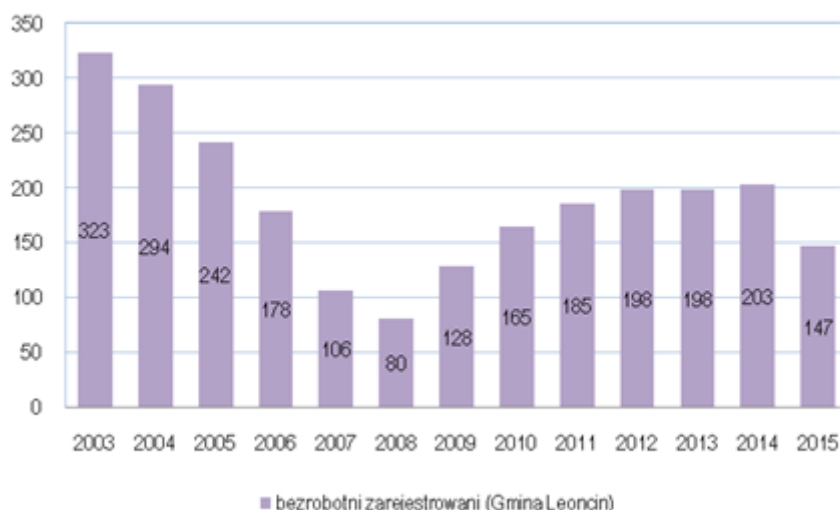
Tabela 7 Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym¹³

nazwa jednostki administracyjnej	2011	2012	2013	2014	2015
Gmina Leoncin	5,3%	5,6%	5,7%	5,8%	4,2%
Powiat nowodorski	7,3%	7,3%	7,6%	7,3%	6,0%
Województwo mazowieckie	7,4%	8,2%	8,5%	7,6%	6,6%
Polska	8,0%	8,7%	8,8%	7,5%	6,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2015 w Gminie Leoncin było 147 osób bezrobotnych, co było najniższym poziomem od 2009 r. (Wykres 4).

Wykres 4 Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Leoncin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mimo niskiej stopy bezrobocia dla całej Gminy (według własnych obliczeń na podstawie liczby ludności w wieku produkcyjnym z ewidencji gminnej oraz danych PUP, jest to 4,6%) należy zwrócić uwagę na wysoki wskaźnik bezrobocia w niektórych miejscowościach, w tym szczególnie w miejscowościach z utrudnionym dostępem do większych ośrodków miejskich (więcej o dostępności w rozdziale dot. sfery przestrzenno-funkcjonalnej). Ze względu na stosunkowo niski wskaźnik bezrobocia w całej Gminie, w poniższej tabeli oraz mapie zaznaczono wartości dla tych miejscowości, w których stopa bezrobocia jest wyższa niż w powiecie nowodorskim (6%).

Największą liczbę osób w bezrobotnych odnotowano w Górkach (19 os. – 13,1% ogółu ludności w wieku produkcyjnym), natomiast największy udział występuje w Nowej Dąbrowej (19% przy 4 os.) oraz Gaci (18,2% przy 6 os.) (Tabela 8).

¹³ Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy, dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat.

Tabela 8 Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym

nazwa miejscowości	stopa bezrobocia
Cisowe	0,0%
Gać	18,2%
Głusk	11,6%
Gniewniewice Folwarczne	4,8%
Górki	13,1%
Krubiczew	4,0%
Leoncin	3,1%
Mała Wieś przy Drodze	0,0%
Michałów	5,4%
Nowa Dąbrowa	19,0%
Nowa Mała Wieś	3,3%
Nowe Budy	-
Nowe Gniewniewice	5,0%
Nowe Grochale	3,9%
Nowe Polesie	3,9%
Nowiny	7,5%
Nowy Secymin	0,0%
Nowy Wilków	2,5%
Ośniki	4,1%
Rybitew	4,8%
Secymin Polski	4,8%
Secyminek	5,2%
Stanisławów	4,3%
Stara Dąbrowa	7,4%
Stare Gniewniewice	2,3%
Stare Grochale	2,9%
Stare Polesie	3,9%
Teofile	5,7%
Wilków nad Wisłą	2,5%
Wilków Polski	2,9%
Wincentówek	2,2%
Zamość	10,0%
Gmina (ogółem)	4,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy oraz PUP w Nowym Dworze Maz.

WNIOSKI

Mimo niskiej stopy bezrobocia dla całej Gminy, na jej terenie występują miejscowości o szczególnie wysokiej koncentracji osób bezrobotnych: Głusk, Gniewniewice Folwarczne, Górki, Nowa Dąbrowa, Nowiny, Stara Dąbrowa, Zamość.

4.2.3 Przestępczość

Do 2013 r. w Leoncinie zlokalizowany był Posterunek Policji (obecnie zlikwidowany, chociaż budynek istnieje). Likwidacja posterunku w Leoncinie wynikała głównie z faktu, że od 2007 roku funkcjonariusze tej komórki organizacyjnej pełnili służbę w budynku KP w Czosnowie. W związku tym likwidacja samego Posterunku w Leoncinie nie wpłynęła organizacyjnie na poziom bezpieczeństwa w Gminie.

W ramach przeprowadzonych w 2016 r. przez KPP w Nowym Dworze Mazowieckim konsultacji społecznych mapy zagrożeń zdiagnozowano następujące problemy na terenie Gminy:

- zakłócenie ładu i porządku publicznego, zaśmiecanie i niszczenie obszarów cennych przyrodniczo przez quady i motocykle wzdłuż rzeki Wisły na terenie „Natura 2000” w miejscowościach Wilków nad Wisłą, Wilków Polski, Secymin Polski, Nowe Grochale,
- zakłócenie ładu i porządku publicznego na terenie przyległym do szkół w miejscowości Głusk i Leoncin,
- zagrożenie pożarowe związane z biwakowaniem i rozpalaniem ognisk wzdłuż rzeki Wisły, szczególnie w miejscowościach Nowy Wilków, Wilków nad Wisłą, Wilków Polski, Secymin Polski, Nowy Secymin, Nowe Grochale, Stare Grochale,
- zdarzenia drogowe z udziałem zwierząt leśnych w rejonie całej gminy,
- pojazdy poruszające się z dużą prędkością po drogach gminnych,
- dzikie kąpielisko w miejscowości Secymin Polski,
- kradzieże i uszkodzenia mienia na terenie działek letniskowych, w szczególności w miejscowościach Grochale Stare, Nowe Grochale, Głusk.

Dodatkowo w ramach prac nad niniejszym Programem analizie poddano przestępstwa znęcania się nad rodziną zgodnie z art. 207 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks Karny (Dz.U.2016.1137 ze zm.). w 2015 r. Były to jednak pojedyncze przypadki w poszczególnych miejscowościach, na podstawie których trudno wnioskować o szczególnej koncentracji tego typu przestępstw. Na terenie Gminy doszło do 9. tego rodzaju zawiadomień (jak do tej pory 3 wyroki).

WNIOSKI

Na terenie Gminy nie ma miejsc szczególnej koncentracji przestępczości, która miałaby podłoże społeczne. Najczęściej występujące przestępstwa, to zdarzenia typu drogowego lub kradzieże i uszkodzenia mienia na terenie działek letniskowych.

4.2.4 Edukacja

Na terenie Gminy Leoncin funkcjonują trzy punkty przedszkolne, do których prowadzony jest nabór przez Urząd Gminy Leoncin. Dwa z nich są zlokalizowane w Leoncinie, natomiast trzeci mieści się w Nowych Grochalach. Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie znacznie wzrósł udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (Tabela 9). Jednak jest to poziom wciąż znacznie niższy w porównaniu z powiatem czy województwem, gdzie liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli jest wyższa o kilkanaście punktów procentowych.

Tabela 9 Dzieci (w wieku 3-6 lat) objęte wychowaniem przedszkolnym w Gminie Leoncin

nazwa jednostki administracyjnej	2011	2012	2013	2014
Leoncin	44,4%	45,4%	51,2%	71,7%
Powiat nowodworski	64,6%	66,4%	71,7%	83,6%
Mazowieckie	75,2%	75,8%	79,6%	87,7%
Polska	70,8%	71,5%	75,2%	82,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Gminie Leoncin działają:

- Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Leoncinie (ul. I.B. Singera 3) – szkoła podstawowa oraz gimnazjum;
- Zespół Szkół w Głusku z siedzibą w Nowych Grochalach – szkoła podstawowa im. Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz gimnazjum;
- Zespół Szkół w Górkach – szkoła podstawowa im. Powstańców Styczniowych oraz gimnazjum.

Na podstawie danych GUS można stwierdzić, że w okresie od 2012 do 2014r. liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych oraz gimnazjalnych nieznacznie wzrosła.

Tabela 10 Szkoły i przedszkola w Gminie Leoncin – wybrane dane

EDUKACJA	2012/2013	2012/2014	2014/2015
Placówki wychowania przedszkolnego	4	5	6
w tym przedszkola	-	-	-
Miejsca w przedszkolach	-	-	-
dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	121	146	172
w tym przedszkola	-	-	-
szkoły podstawowe	3	3	3
uczniowie szkół podstawowych	311	308	328
szkoły gimnazjalne	3	3	3
uczniowie szkół gimnazjalnych	152	155	155
liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach:	podstawowych	13	13
	gimnazjalnych	14	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jakość nauki w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Leoncin jest na poziomie niższym niż w powiecie oraz znacznie niższym niż w województwie.

Tabela 11 Wyniki egzaminu kończącego szkołę podstawową w latach 2015-2016

nazwa jednostki administracyjnej	Część pierwsza - język polski i matematyka								Część druga - języki obce język angielski			
	liczba uczniów		średnia (%)						liczba uczniów		średnia (%)	
			ogółem		język polski		matematyka					
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Gmina Leoncin	43	47	58,7	53,4	66,2	67,6	50,8	38,8	43	47	68,3	64,1
Powiat nowodworski	732	752	63,1	60,4	71,7	70,0	54,0	50,4	716	735	76,2	68,7
Województwo mazowieckie	49 141	49 937	67,2	66,1	70,6	73,3	63,8	58,4	48 432	49 644	80,4	75,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Warszawie

Tabela 12 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego w 2016 roku

Nazwa jednostki administracyjnej	Historia i WOS		Język polski		Matematyka		Przedmioty przyrodnicze		Język angielski podstawowy		Język angielski rozszerzony	
	liczba uczniów	średni wynik %	liczba uczniów	średni wynik %	liczba uczniów	średni wynik %	liczba uczniów	średni wynik %	liczba uczniów	średni wynik %	liczba uczniów	średni wynik %
Gmina Leoncin	57	56,4	57	72,4	57	39,5	57	46,3	53	52,6	53	32,8
Powiat nowodworski	694	55,2	694	68,8	695	44,5	695	48,8	614	60,8	580	40,8
Województwo mazowieckie ¹⁴	48 112	59	48 114	73	48 106	52	48 105	54	42 827	67,8	42 123	49,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Warszawie

Spośród 3 szkół podstawowych oraz 3 gimnazjów najczęściej poniżej średniej znajdują się szkoły w Głusku (z siedzibą w Nowych Grochalach) oraz Górkach. W ostatnich 3 latach na 25 części sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego uczniowie ZS w Głusku odnotowywali wynik poniżej średniej w Gminie 19 razy, a uczniowie ZS w Górkach 16 razy.

Tabela 13 Wyniki z egzaminu kończącego szkołę podstawową oraz egzaminu gimnazjalnego w Gminie Leoncin Źródło: opracowanie władne na podstawie danych OKE w Warszawie (kolorem zaznaczono najniższy wynik spośród szkół w każdej części)

poziom nauczania	przedmiot	rok	średnia w Gminie	ZS w Głusku	ZS w Górkach	ZS w Leoncinie
Szkoła podstawowa	Język polski średni wynik [%]	2016	67,6	55,6	58,3	71,0
	Język polski średni wynik [%]	2015	66,2	56,6	74,0	69,1
	sprawdzian średni wynik [%]	2014	59,0	57,9	59,5	59,7
	matematyka średni wynik [%]	2016	38,8	39,4	26,7	39,7

¹⁴ Niektóre średnie dla województwa mazowieckiego zostały podane w Sprawozdaniu z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w roku 2016 z dokładnością do liczby całkowitej

	matematyka średni wynik [%]	2015	50,8	46,7	56,0	51,7
	język angielski średni wynik [%]	2016	64,1	62,6	63,7	64,5
	język angielski średni wynik [%]	2015	68,3	60,4	85,6	68,6
Gimnazjum	GH-H średni wynik [%]	2016	56,4	56,5	60,0	55,7
	GH-H średni wynik [%]	2015	60,0	72,2	53,3	57,1
	GH-H średni wynik [%]	2014	57,7	56,6	51,3	60,9
	GH-P średni wynik [%]	2016	72,4	66,3	63,5	77,3
	GH-P średni wynik [%]	2015	58,9	57,8	47,8	60,5
	GH-P średni wynik [%]	2014	68,0	63,2	60,9	73,6
	GM-M średni wynik [%]	2016	39,5	37,2	42,3	40,3
	GM-M średni wynik [%]	2015	43,3	56,4	25,8	41,5
	GM-M średni wynik [%]	2014	44,3	41,8	36,1	49,0
	GM-P średni wynik [%]	2016	46,3	46,6	43,3	46,6
	GM-P średni wynik [%]	2015	45,3	52,5	43,5	43,4
	GM-P średni wynik [%]	2014	52,0	47,2	44,6	57,7
	GA-P średni wynik [%]	2016	51,9	43,1	50,2	57,1
	GA-P średni wynik [%]	2015	65,8	57,0	48,3	76,3
	GA-P średni wynik [%]	2014	62,8	62,6	63,9	62,2
	GA-R średni wynik [%]	2016	32,5	28,4	32,8	34,8
	GA-R średni wynik [%]	2015	51,2	48,8	21,3	60,7
	GA-R średni wynik [%]	2014	43,4	40,0	46,8	43,8
		Liczba przypadków średniego wyniku w szkole poniżej wartości średniej w Gminie			19	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Warszawie

Niższy poziom nauczania jest jednym z powodów, dla którego część rodziców dowozi swoje dzieci do szkół poza Gminę Leoncin. Spośród 263 uczniów z rejonu Szkoły Podstawowej w Leoncinie 37 uczniów realizuje obowiązek szkolny poza Gminą. Dodatkowo istnieje zauważalna dysproporcja w wynikach uczniów pomiędzy szkołą zlokalizowaną w Leoncinie a szkołami w Nowych Grochalach oraz Górkach. Różnice te dotyczą zarówno szkół podstawowych jak i gimnazjum. W poniższej tabeli oraz na mapie zaznaczono obwody tych dwóch zespołów szkół (szkoła podstawowa i gimnazjum).

W oparciu o powyższe dane (ze względu na trudności związane ze zdobyciem informacji na temat wyników w edukacji w podziale na jednostki referencyjne (sołectwa)) na poniższej mapie oraz tabeli oznaczono te miejscowości, które należą do obwodów szkół w ZS w Głusku i Górkach¹⁵.

¹⁵ Uchwała Nr VI/7/03 Rady Gminy Leoncin z dnia 5 marca 2003 roku w sprawie określenia obwodu Gimnazjum w Głusku z siedzibą w Nowych Grochalach, Uchwała Nr VIII/24/03 Rady Gminy Leoncin z dnia 18 czerwca 2003 roku w sprawie określenia obwodu Szkoły Podstawowej w Leoncinie ul. Isaaca Bashejisa Singera; Uchwała NR VI/5/03 Rady Gminy Leoncin z dnia 5 marca 2003 roku w sprawie określenia obwodu gimnazjum w Górkach.

Tabela 14 Miejscowości, z których najczęściej uczniowie osiągają wyniki ze sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego poniżej średniej w Gminie.

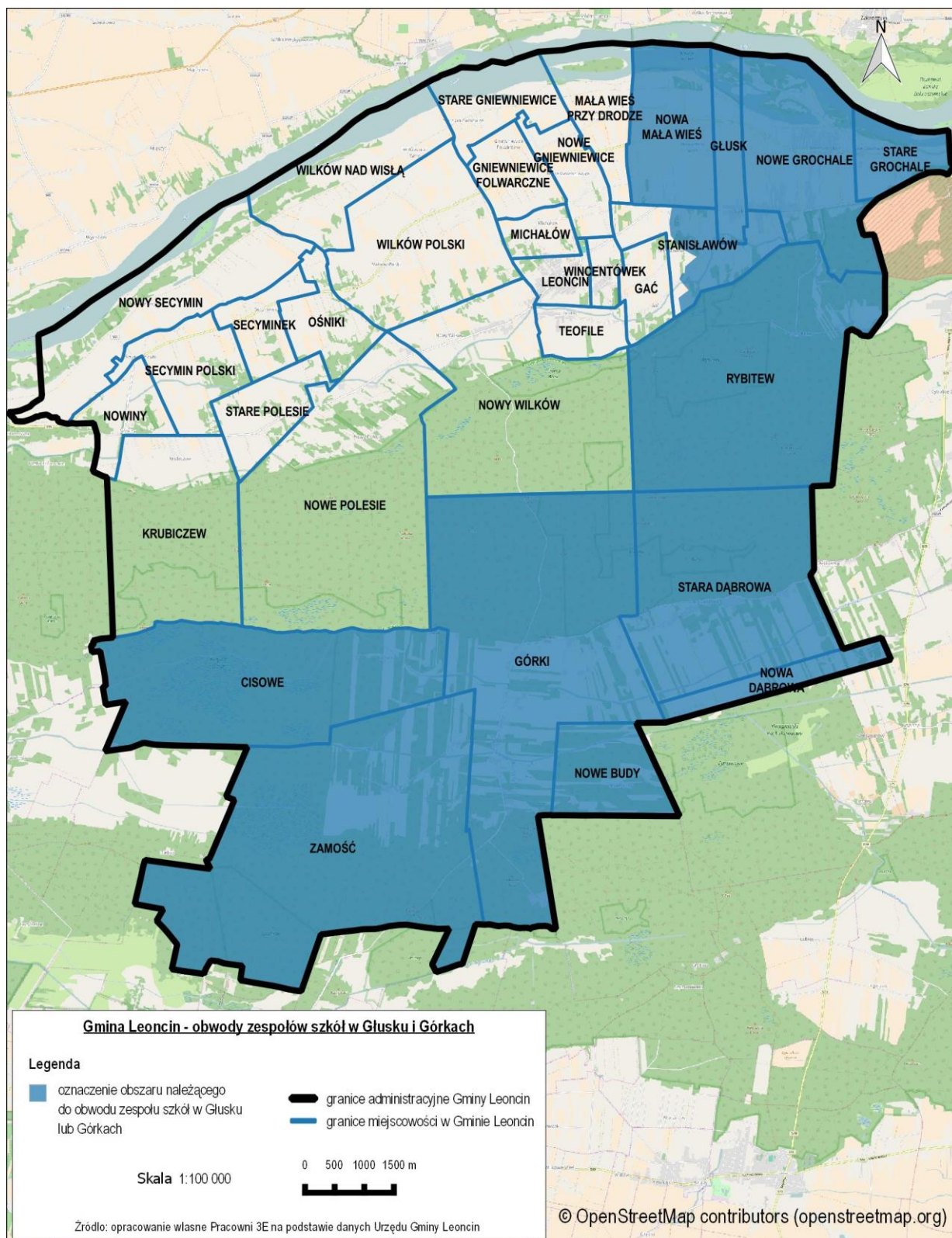
nazwa miejscowości	
Cisowe	+
Gać	-
Głusk	+
Gniewniewice Folwarczne	-
Górki	+
Krubiczew	-
Leoncin	-
Mała Wieś przy Drodze	-
Michałów	-
Nowa Dąbrowa	+
Nowa Mała Wieś	+
Nowe Budy	+
Nowe Gniewniewice	-
Nowe Grochale	+
Nowe Polesie	-
Nowiny	-
Nowy Secymin	-
Nowy Wilków	-
Ośniki	-
Rybitew	+
Secymin Polski	-
Secyminiek	-
Stanisławów ¹⁶	+ -
Stara Dąbrowa	+
Stare Gniewniewice	-
Stare Grochale	+
Stare Polesie	-
Teofile	-
Wilków nad Wisłą	-
Wilków Polski	-
Wincentówek	-
Zamość	+

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

¹⁶Do obwodu Zespołu Szkół w Głusku z siedzibą w Nowych Grochalach należy tylko część miejscowości Stanisławów tj. Stanisławów od nr 1-36 i od nr 42-54 oraz 56 i 58. Pozostała część należy do obwodu szkół w Leoncinie. Zostało to zaznaczone na mapie.

Mapa 6 Granice obwodów szkoły podstawowej i gimnazjum w Nowych Grochalach i Górkach

WNIOSKI

Wyniki uczniów ze szkół w Gminie Leoncin niekorzystnie wypadają w porównaniu ze średnimi wynikami w powiecie czy województwie. W samej Gminie najgorsze wyniki egzaminów odnotowują uczniowie szkół w Głusku i Górkach.

4.2.5 Uczestnictwo w życiu publicznym

Udział mieszkańców w życiu publicznym w ujęciu liczbowym jest dobrze odwzorowany poprzez frekwencję w wyborach. Szczególne znaczenie mają wybory samorządowe. Gmina Leoncin bardzo korzystnie wypada w tym względzie na tle frekwencji w powiecie czy województwie. W powiecie nowodworskim frekwencja w Gminie Leoncin jest najwyższa spośród wszystkich gmin lub należy do najwyższych w powiecie (Tabela 15).

Tabela 15 Frekwencja wyborcza podczas wyborów samorządowych w latach 2002-2014

Komisja Wyborcza lub jednostka administracyjna	2014					2010		2006		2002				
	Sejmiki Województw	Rady Powiatów	Rady Gmin	Wyboru Wójta / Burmistrza / Prezydenta I tura	Wyboru Wójta / Burmistrza / Prezydenta II tura	głosowanie w dn. 21.11.10	głosowanie w dn. 05.12.10	głosowanie w dn. 12.11.06	głosowanie w dn. 26.11.06	Sejmiki Województw	Rady Powiatów	Rady Gmin	Wyboru Wójta / Burmistrza / Prezydenta I tura	Wyboru Wójta / Burmistrza / Prezydenta II tura
Zespół Szkół w Górkach ¹⁷	58,1 %	58,3 %	56,9 %	58,1 %	-	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Zespół Szkół w Leoncinie ¹⁸	59,0 %	59,0 %	67,1 %	59,0 %	-	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Zespół Szkół w Głusku z siedzibą w Nowych Grochalach ¹⁹	54,3 %	54,3 %	58,3 %	54,3 %	-	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Strażnica Ochotniczej Straży Pożarnej w Wilkowie Polskim ²⁰	57,4 %	57,4 %	64,4 %	57,4 %	-	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Leoncin	57,1 %	57,1 %	57,1 %	57,1 %	-	69,5 %	56,6 %	64,0 %	61,7 %	b.d.	b.d.	61,0 %	61,0 %	63,8 %
powiat	52,9 %	53,0 %	52,9 %	53,0 %	52,1 %	55,0 %	50,6 %	47,8 %	47,8 %	b.d.	52,4 %	52,4 %	52,4 %	41,0 %

¹⁷ Obszar Komisji Wyborczej w Górkach: Cisowe, Górki, Nowa Dąbrowa, Nowe Budy, Stara Dąbrowa, Zamość

¹⁸ Obszar Komisji Wyborczej w Leoncinie: Gać, Gniewniewice Folwarczne, Leoncin, Michałów, Nowe Gniewniewice, Nowy Wilków, Stare Gniewniewice, Teofile, Wilków nad Wisłą, Wincentówek

¹⁹ Obszar Komisji Wyborczej w Nowych Grochalach: Głusk, Mała Wieś przy Drodze, Nowa Mała Wieś, Nowe Grochale, Rybitew, Stanisławów, Stare Grochale

²⁰ Obszar Komisji Wyborczej w Wilkowie Polskim: Krubiczew, Nowe Polesie, Nowiny, Nowy Secymin, Ośniki, Secymin Polski, Secymin, Stare Polesie, Wilków Polski

Komisja Wyborcza lub jednostka administracyjna	2014					2010		2006		2002				
	Sejmiki Województw	Rady Powiatów	Rady Gmin	Wyboru Wójta / Burmistrza / Prezydenta I tura	Wyboru Wójta / Burmistrza / Prezydenta II tura	głosowanie w dn. 21.11.10	głosowanie w dn. 05.12.10	głosowanie w dn. 12.11.06	głosowanie w dn. 26.11.06	Sejmiki Województw	Rady Powiatów	Rady Gmin	Wyboru Wójta / Burmistrza / Prezydenta I tura	Wyboru Wójta / Burmistrza / Prezydenta II tura
województwo	51,1 %	54,3 %	51,2 %	51,2 %	44,0 %	51,0 %	39,9 %	50,6 %	46,4 %	46,1 %	50,9 %	50,6 %	46,2 %	39,5 %
Polska	47,2 %	50,2 %	47,4 %	47,3 %	40,0 %	47,3 %	35,3 %	46,0 %	39,6 %	44,2 %	49,5 %	44,1 %	44,2 %	35,0 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie Państwowej Komisji Wyborczej (kolorem zaznaczono najniższą frekwencję spośród komisji wyborczych w Gminie Leoncin w wyborach samorządowych 2014)

Porównując poziom frekwencji wyborczej w ostatnich wyborach samorządowych w 2014 r. z wyborami z lat ubiegłych, można zaobserwować spadek zainteresowania mieszkańców Gminy udziałem w wyborze przedstawicieli do poszczególnych organów, choć wciąż jest to wyższy poziom niż w większych jednostkach administracyjnych.

WNIOSKI

W zakresie życia publicznego należy stwierdzić wysoki poziom aktywności w wyborach samorządowych. Frekwencja w Gminie Leoncin jest najwyższa spośród wszystkich gmin lub należy do najwyższych w powiecie.

4.2.6 Uczestnictwo w życiu kulturalnym i społecznym

Jak wynika z przeprowadzonych badań jakościowych oferta działań kulturalno-rekreacyjnych jest zdecydowanie niewystarczająca. Respondenci wskazywali na brak Ośrodka Kultury jako kluczowy deficyt odczuwalny szczególnie dla mieszkańców najbardziej zaludnionej wsi gminnej – Leoncin. Na terenie gminy pojawiają się sporadyczne inicjatywy oddolne mieszkańców, nawiązujące poniekąd do tradycji i historii obszaru (aktywność kół śpiewaczych, tanecznych, związanych z rzemiosłem etc.), ale przy braku zarówno odpowiedniej infrastruktury (np. budynku GOK czy świetlic wiejskich) oraz kadry animującej tego rodzaju działania, zarówno oferta jak i aktywność mieszkańców w życiu kulturalnym jest niewielka.

Ponadto rozwój życia kulturalnego mieszkańców Gminy jest zapewniany m. in. poprzez dostęp do biblioteki. Biblioteka Publiczna Gminy Leoncin mieści się przy ul. Singera 3 w Leoncinie (budynek Zespołu Szkół) i jest dostępna dla użytkowników w godzinach:

- poniedziałek 13-18;
- wtorek – nieczynna;

- środa 13-18;
- czwartek 8-13;
- piątek 11-16.

W ramach analizy gminy w sferze społecznej zbadano uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym. Wykorzystano w tym celu dane dotyczące korzystania z biblioteki miejskiej, ponieważ czytelnictwo jest w dużym stopniu skorelowane z korzystaniem z dóbr kultury i wydarzeń kulturalnych. W roku 2015 w Gminie przypadało 75 czytelników na 1000 mieszkańców, co było wskaźnikiem znacznie niższym niż w innych jednostkach administracyjnych ().

Tabela 16 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności

nazwa jednostki administracyjnej	2011	2012	2013	2014	2015
Gmina Leoncin	78	77	71	71	75
Powiat nowodworski	140	144	154	140	136
Mazowieckie	181	182	182	180	177
Polska	168	168	167	164	162

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Łączna liczba aktywnych czytelników w Gminie w roku 2015 wyniosła 416 osób. Są to czytelnicy, którzy wypożyczyli przynajmniej jedną pozycję w ciągu całego roku. Daje to poziom 8% mieszkańców Gminy korzystających przynajmniej raz w roku z usług biblioteki. W oparciu o te dane przeprowadzono analizę przestrzenną określając miejscowości, gdzie liczba czytelników przypadająca na liczbę mieszkańców jest poniżej wartości dla całej Gminy (<8%). Przy interpretacji poniższej tabeli oraz mapy czytelnictwa należy jednak mieć na uwadze ogólną dostępność do kultury (i literatury), w tym np. korzystanie z książek elektronicznych lub innych bibliotek publicznych (np. szkolnych i branżowych – w tym bibliotek w Warszawie), a także potencjalnie mało atrakcyjny zbiór nowych wydawnictw (brak nowości wydawniczych), co także może przekładać się na nie korzystanie z biblioteki w Leoncinie.

Tabela 17 Udział aktywnych czytelników biblioteki gminnej w ogólnej ludności

nazwa miejscowości	udział aktywnych czytelników
Cisowe	0,0%
Gać	12,3%
Głusk	6,6%
Gniewniewice Folwarczne	7,1%
Górki	0,0%
Krubiczew	8,5%
Leoncin	16,4%
Mała Wieś przy Drodze	14,6%
Michałów	12,8%
Nowa Dąbrowa	0,0%

Nowa Mała Wieś	1,6%
Nowe Budy	-
Nowe Gniewniewice	20,2%
Nowe Grochale	1,5%
Nowe Polesie	11,5%
Nowiny	16,2%
Nowy Secymin	7,3%
Nowy Wilków	9,8%
Ośniki	6,3%
Rybitew	0,0%
Secymin Polski	8,3%
Secyminiek	17,5%
Stanisławów	6,3%
Stara Dąbrowa	0,0%
Stare Gniewniewice	4,0%
Stare Grochale	0,0%
Stare Polesie	8,8%
Teofile	12,0%
Wilków nad Wisłą	8,5%
Wilków Polski	8,9%
Wincentówek	13,5%
Zamość	1,7%
Gmina (ogółem)	8,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Czytelnicy – mieszkańcy aktywnie korzystający z biblioteki, pochodzą z piętnastu miejscowości. Spośród bardziej licznych miejscowości szczególną uwagę zwraca **zerowy udział aktywnych czytelników w Górkach, Nowej Dąbrowie, Rybitwie, Starej Dąbrowie i Starych Grochalach.**

WNIOSKI

Oferta działań kulturalno-rekreacyjnych jest zdecydowanie niewystarczająca. Respondenci wskazywali na brak Ośrodka Kultury jako kluczowy deficyt odczuwalny szczególnie dla mieszkańców najbardziej zaludnionej wsi gminnej – Leoncin. Na terenie gminy pojawiają się sporadyczne inicjatywy oddolne mieszkańców, nawiązujące poniekąd do tradycji i historii obszaru (aktywność kół śpiewaczych, tanecznych, związanych z rzemiosłem etc.), ale przy braku zarówno odpowiedniej infrastruktury (np. budynku GOK czy świetlic wiejskich) oraz kadry animującej tego rodzaju działania, zarówno oferta jak i aktywność mieszkańców w życiu kulturalnym jest niewielka.

4.2.1 Wyniki badań jakościowych w sferze społecznej

4.2.1.1 Jakość życia

Do miejscowości położonych na obszarze Parku można dojechać z trzech stron. Od gminy Leoncin od wsi gminnej Leoncin drogą szutrową przez las (około 9 km), wąską drogą asfaltową, bez poboczy, (nieco ponad 20 km), albo od strony sąsiedniego Kampinosu – nieco ponad 9 km. Mieszkańcy wolą jechać do Kampinosu (np. na zakupy), chociaż ogólnie rzadko jeżdżą. „W Parku” zabudowa ma charakter domów jednorodzinnych, często drewnianych, bez kanalizacji, bez wodociągu. Jest dostępna woda pitna, jednak – jak mówią mieszkańcy – budzi zastrzeżenia i w ich opinii nie nadaje się do picia (jest żółta i ma nieprzyjemny zapach, jednak próbki wysłane do laboratorium nie wykazały obecności szkodliwych substancji). Niemniej, ze względu na stan dostępnej wody, dostarczanej beczkowitzem, mieszkańcy wodę do picia kupują. Jeszcze kilka lat temu można było spotkać takie domy mieszkalne, w których nie było fundamentu czy izolacji od podłoża, a podłogą było tzw. klepisko.

Życie społeczne mieszkańców koncentruje się w miejscowości Górki, w której zlokalizowana jest szkoła. Oprócz szkoły w Górkach jest także kościół i niewielki sklep. Raz w tygodniu dojeżdża finansowany ze środków własnych gminny autobus, dowożący mieszkańców ze wsi parkowych do wsi Leoncin, aby mogli załatwić sprawy urzędowe, pójść do lekarza lub zrobić zakupy. W okresie wakacyjnym gminny autobus jeździ raz w miesiącu.

Gmina finansuje nie tylko komunikację, ale także utrzymuje szkołę, chociaż jest to koszt nieuzasadniony ekonomicznie. Dzieci uczą się w Górkach w kameralnych klasach (czasem po 5., 6-ciu uczniów), a rodzice zdecydowali część dzieci kształcić dowożąc je we własnym zakresie np. do Gluska, ze względu na poziom nauczania i dostępność do pomocy naukowych w szkole. W szkole w Górkach nie odbywają się żadne dodatkowe zajęcia, budynek nie jest wykorzystywany w czasie poza realizowanym planem lekcji.

Mieszkańcy to często osoby niepracujące, czasem niepracujące od dawna lub „od zawsze” ale czasem pozbawione takiej możliwości ze względu na brak połączeń komunikacyjnych umożliwiających dojazd do pracy i z powrotem w godzinach odpowiednich do czasu pracy.

Komunikacja jest dostępna, dla tych osób, które jest stać na zakup biletu, w postaci czterech połączeń autobusowych, z których ostatnie połączenie powrotne to autobus wyjeżdżający z Czosnowa około godz. 15. Gdyby mieszkaniec Górek chciał pracować to musiałby kończyć pracę najpóźniej o 14.30. Podobnie zresztą czasu muszą pilnować nastoletni uczniowie dojeżdżający do szkół średnich – o ile nie mają wsparcia w rodzicach posiadających samochód, którzy mogliby ich odebrać.

Trudności komunikacyjne są istotną przeszkodą, aby korzystać z oferty instytucji kulturalnych, sportowych, rozwijających umiejętności i zainteresowania, i kierujących swoją ofertą do różnych grup wiekowych.

4.2.1.2 Poziom świadomości

Mieszkańcy wsi zlokalizowanych na obszarze KPN w dużej mierze nie mają wiedzy co do prawnych uwarunkowań wykupu ich gospodarstw oraz faktycznych perspektyw dla dalszego zamieszkiwania na terenie obecnie zajmowanych posesji. Bardzo wiele osób – pomimo jednoznacznego stanowiska Parku – uważa, że proces wykupu nie jest nieuchronny, że dalsze ich zamieszkiwanie na obszarze Parku zmieni stanowisko instytucji, które np. pod presją ich wniosków pozwolą na remont / budowę drogi czy rozbudowę budynków w ramach poszczególnych gospodarstw. Tymczasem nie ma absolutnie żadnych przesłanek, które wskazywałyby na fakultatywną przyszłość wspomnianych wsi. Rozporządzenia dotyczące utworzenia KPN w wyznaczonych granicach są realizowane zgodnie z planem, jedyny sposób aby tę perspektywę zmienić to zmiana obowiązującego prawa w tym zakresie, a nikt nie występuje z taką inicjatywą i nikt nie kwestionuje granic Parku. Z perspektywy zarówno społecznej, jak i

gospodarczej, funkcjonalnej i infrastrukturalnej, mieszkańcy wsi położonych na terenie KPN znajdują się w bardzo trudnej sytuacji.

Można stwierdzić, że mieszkańcy mają „wiedzę potoczną” dotyczącą sytuacji, w której się znaleźli. W czasie wprowadzenia i wdrożenia rozporządzenia na mocy którego utworzono KPN, inną była „polityka informacyjna”, która w praktyce oznaczała brak przepływu informacji pomiędzy dyrekcją KPN a mieszkańcami wsi objętych planem wykupu. Nie prowadzono w tym zakresie dialogu międzyinstytucjonalnego (KPN – Gmina) ukierunkowanego na dotarcie do ludzi i przygotowanie ich do zmiany w optymalny sposób. Szereg zaniechań połączony z przekazem potocznym i obrośnięty uprzedzeniami do „władz”, które „chcą zabrać” ziemię gospodarowaną z dziada pradziada skutkuje negatywną postawą u mieszkańców i ich sceptycznym nastawieniem do jakichkolwiek zmian czy działań kierowanych do ogółu społeczności.

Część mieszkańców wsi uważa – skądinąd słusznie – że nikt ich do wyprowadzenia się nie zmusi. Czują się rozgoryczeni, że nie mogą na swojej ziemi zbudować domu dla dzieci, żeby wnuki wychowywały się w czystym ekologicznie środowisku. Nie do końca znają obowiązujące procedury, więc czekają aż „coś się zmieni” i próbują uzyskać zgody administracyjne - czy to na rozbudowę (co czasem się udaje) czy na remont drogi (bez powodzenia).

Należy także wspomnieć o poziomie świadomości mieszkańców pozostałych miejscowości gminy Leoncin, dla których mieszkańcy wsi na obszarze KPN to „ludzie z lasu”, osoby wręcz z poprzedniej epoki, w związku z tym zacofane i izolowane. Negatywne nastawienie i swoisty lęk przed obcym widać w sytuacjach np. korzystania z komunikacji publicznej, a szczególnie są dotkliwe w odniesieniu do dzieci, które są napiętowne jako uboższe i mieszkające „w lesie” albo „za lasem”.

4.2.1.3 Perspektywy życiowe

Mieszkańcy miejscowości „parkowych” nie tylko mają ograniczony dostęp do publicznych instytucji (urzędów, szkół, punktów opieki medycznej, sklepów, etc.), ale także nie mogą poprawiać standardu życia poprzez remonty i modernizację infrastruktury w gospodarstwach domowych czy rozbudowę budynków mieszkalnych i użytkowych – bowiem ze względu na perspektywę wykupu i docelowo zmiany miejsca zamieszkania KPN nie wyraża zgody na tego rodzaju prywatne inwestycje. Nie mają także szans na rozbudowę drogi – ani powiatowej, ani dróg gminnych. Żaden z lokalnych samorządów nie będzie inwestował w rozbudowę infrastruktury na obszarze, który w niedługiej perspektywie ma się wyludnić.

Ponadto, podjęcie jakiegokolwiek inwestycji „twardej” będzie oznaczało konflikt władz np. Gminy z dyrekcją KPN-u, która nie wyda pozwolenia na realizację inwestycji. Taka sytuacja miała miejsce podczas konsultacji niniejszego Programu Rewitalizacji, który – w końcowym etapie – został przesłany także do KPN. Ogólna opinia była pozytywna, z zastrzeżeniem, że Park nie wyrazi zgody na doprowadzenie sieci wodociągowej, która została zapisana jako jedna z inicjatyw planowanych do realizacji przez Gminę.

Oprócz kwestii administracyjnych, proceduralnych, są kwestie „ludzkie” – a te kwestie oznaczają poczucie pozostawienia samym sobie, bez wsparcia, pomocy, planu działania wobec realizowanych wykupów, w obliczu wyzwań trudnych do zrealizowania dla ‘zwykłego obywatela’, w XXI wieku poczucie całkowitego wykluczenia – ze społeczeństwa, z dostępu do instytucji, z zainteresowania państwa losem obywateli.

Podczas spotkań konsultacyjnych mieszkańcy terenów KPN zgłaszali swoje potrzeby – żeby mogli przeprowadzić remonty domów, żeby wyremontowano drogę, żeby gmina zapewniła transport, żeby więcej instytucji i organizacji działało w Górkach (np. żeby był dostępny lekarz, zajęcia komputerowe

itp.). Pytani o plany wykupu niektórzy mieszkańcy wskazywali na chęć pozostania we własnym domu, inni wskazywali na rachunek ekonomiczny – kwota zaoferowana przez Park w ramach wykupu, chociaż jest kwotą rynkową wskazaną przez rzeczoznawcę, nie pozwoli na zakup i urządzenie się gdziekolwiek indziej. Dla osób niezbyt zamożnych, które nie posiadają własnych środków finansowych aby dofinansować zakup nieruchomości, de facto taka sytuacja oznacza to brak możliwości wyboru.

Skala wykluczenia społecznego połączonego z patową sytuacją administracyjną (nie można podejmować żadnych działań) przekłada się na „trwanie” obserwowane z każdej perspektywy: mieszkańców wsi na terenie KPN, mieszkańców Gminy, władz Gminy, dyrekcji KPN. Inne instytucje nie docierają do mieszkańców KPN, żadna organizacja nie oferuje im wsparcia.

WNIOSKI

Z przeprowadzonych badań jakościowych oraz po uwzględnieniu uwarunkowań prawnych wynika, że w związku z rozwojem Kampinoskiego Parku Narodowego mieszkańcy wsi: Górki, Nowa Dąbrowa, Rybitew, Stara Dąbrowa, Zamość, znajdują się w trudnej sytuacji życiowej wynikającej z braku faktycznych perspektyw dla dalszego zamieszkiwania w obecnie zajmowanych gospodarstwach.

4.2.2 Perspektywa Kampinoskiego Parku Narodowego

Na stronie Kampinoskiego Parku Narodowego (<https://www.kampinoski-pn.gov.pl/gospodarka-przestrzenna>) można przeczytać m.in. że:

„Współczesny obszar Kampinoskiego Parku Narodowego stanowi fragment dawnej Puszczy Kampinoskiej rozciągającej się między Wisłą, Bzurą i Utratą, a od wschodu sięgającej w głąb granic dzisiejszej Warszawy, gdzie zachowały się fragmenty dawnej puszczy w postaci Lasu Bielańskiego i Lasu Młocińskiego. Część gruntów strefy ochronnej w okresie powojennym została ponownie zalesiona. Podobnie stało się z dużymi fragmentami użytków rolnych położonych wewnątrz parku po 1975 r., gdy grunty prywatne objęto programem wykupów i przywracania ich przyrodzie, m.in. przez ich zalesianie. /.../

Aktualnie użytkowane obszary rolnicze stanowią mozaikę terenów uprawnych, lasów, zakrzaczeń i bagien. Otaczają i przenikają ekosystemy naturalne parku i są ciągle dominującą formą użytkowania terenu w większości gmin „puszczańskich”. /.../ Wyraźny wzrost liczby mieszkańców w gminach podwarszawskich wiąże się ze wzrostem dochodów ludności i możliwością budowy własnego domu w stosunkowo niewielkiej odległości od Warszawy – ciągle głównego rynku pracy, o najwyższym przeciętnym wynagrodzeniu i najniższej stopie bezrobocia w województwie. Do zamieszkania za miastem zachęca poprawa jakości dróg, budowa przedszkoli, szkół, infrastruktury ochrony środowiska. Dalszy wzrost ludności, a należy tego oczekiwać w najbliższych latach, jest dla parku zjawiskiem niekorzystnym zarówno ze względu na przeznaczanie kolejnych gruntów rolnych (niekiedy również leśnych) pod zabudowę, jak i na wzmożoną penetrację wnętrza parku narodowego przez coraz liczniejszą społeczność lokalną, zamieszkujejącą coraz bliżej jego granic. /.../

Zauważalny jest wyraźny wzrost powierzchni lasów, który jest konsekwencją zalesiania i sukcesji naturalnej użytków rolnych pozyskanych w ramach realizowanego od 1975 r. programu wykupu gruntów prywatnych położonych w granicach Kampinoskiego Parku Narodowego. W strefie ochronnej z kolei obserwuje się gwałtowny wzrost terenów budowlanych kosztem użytków rolnych. /.../ Potwierdzeniem niepokojących zmian w przestrzeni parku i strefie ochronnej jest trend wzrostu liczby ludności w gminach parkowych. /.../

W granicach KPN znajduje się obecnie 4 900 ha gruntów prywatnych. Część z nich przewidywana jest do wykupienia, zgodnie z polityką ochrony przyrody realizowaną w KPN od 1975 r., polegającą na:

- sukcesywnym eliminowaniu wszelkich form zagospodarowania niezwiązanego z ochroną przyrody,
- kontynuowaniu zmiany struktury własności gruntów na rzecz Skarbu Państwa poprzez wykup gruntów prywatnych,
- pozostawieniu kilku obszarów tradycyjnego rolnictwa ze ściśle określonym sposobem zagospodarowania przestrzennego.

W kompleksie głównym Parku przewiduje się do wykupu 13 688 ha, a wykupiono już 10 945 ha. Tak więc zaawansowanie osiągnęło bardzo wysoki poziom 80%, a w gminach Brochów i Kampinos przekroczyło 90%. Wiele wsi przestało istnieć. W związku z tym, że wykupy od początku realizowane są na podstawie dobrowolnych zgłoszeń 20 % pozostałej powierzchni wsi wykupywanych, a będącej w posiadaniu rolników znajduje się w szachownicy własności z gruntami Skarbu Państwa. Powstała wybitnie niesprzyjająca sytuacja przestrzenna dla obydwu stron biorących udział w programie. KPN przejmując grunty zagospodarowuje je w sposób najkorzystniejszy dla przyrody.

Powstało wiele nowych powierzchni leśnych. Wzrost drzew powoduje zacienienie i mniejsze plony przylegających „pasków” rolnych, sprzyja ich penetracji przez zwierzynę dziką, czyniącą określone szkody w uprawach rolnych. Te zjawiska wywołują niezadowolenie rolników, konieczność szacowania szkód, a przez to wydatkowanie bardzo dużych kwot na odszkodowania, które i tak często nie satysfakcjonują rolników. /.../

Spowolnienie czy wręcz zaniechanie procesu wykupów to wielkie straty dla przyrody, ale również wielkie straty społeczne. Zaawansowanie programu spowodowało, że wiele rodzin i osób samotnych oczekuje szybkiego załatwienia swoich spraw życiowych poprzez sprzedaż gospodarstw i rozpoczęcia życia w nowym, perspektywicznym miejscu, a w przypadku osób starszych, niejednokrotnie wymagających opieki, przeprowadzenia się do swoich dzieci. Są to sytuacje nierzadkie, praktycznie w każdym tygodniu zgłaszają się do Parku osoby z wnioskami o wykup nieruchomości, który rozwiąże ich trudne, życiowe sprawy.”

4.3 Sfera gospodarcza

Mieszkańcy Gminy Leoncin znajdują zatrudnienie w rolnictwie i leśnictwie oraz w różnych działach działalności gospodarczej pozarolniczej w Gminie (przemysł, rzemiosło, budownictwo, usługi). Bardzo duża liczba mieszkańców pracuje jednak poza Gminą: w Warszawie, Łomiankach, Sochaczewie, Nowym Dworze Mazowieckim. W porównaniu ze wskaźnikami dla powiatu Gmina Leoncin ma mniej podmiotów gospodarki narodowej czy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności (Tabela 18).

Tabela 18 Podmioty w gospodarce narodowej

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2015 r.		Powiat	Gmina Leoncin
Podmioty gospodarki narodowej	ogółem	7423	452
	w sektorze rolniczym	90	13
	w sektorze przemysłowym	786	39
	w sektorze budowlanym	944	66
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym		943	817
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności		722	647

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane GUS wskazują, że firmy w Gminie najczęściej prowadzą działalność w sektorze budowlano-przemysłowym. Na podstawie danych w podziale na sektory PKD²¹ można stwierdzić, że ponad 28% podmiotów zajmuje się handlem oraz naprawą pojazdów samochodowych (sekcja G PKD, Tabela 19). Jednak spośród tego sektora najwięcej podmiotów (75) zajmuje się handlem detalicznym.

Tabela 19 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do REGON wg sekcji PKD 2007 (2015 r.)

Nazwa sekcji PKD 2007	liczba przedsiębiorstw gospodarki narodowej wpisanej do rejestru REGON	udział przedsiębiorstw z poszczególnej sekcji w ogólnej liczbie
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14	3,1%
Górnictwo i wydobywanie	0	0,0%
Przetwórstwo przemysłowe	33	7,2%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0,0%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	1,1%
Budownictwo	67	14,6%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	129	28,2%
Transport i gospodarka magazynowa	37	8,1%

²¹ Polska Klasyfikacja Działalności

Nazwa sekcji PKD 2007	liczba przedsiębiorstw gospodarki narodowej wpisanej do rejestru REGON	udział przedsiębiorstw z poszczególnej sekcji w ogólnej liczbie
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	2,0%
Informacja i komunikacja	10	2,2%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8	1,7%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7	1,5%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	34	7,4%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	21	4,6%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	0,7%
Edukacja	18	3,9%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	18	3,9%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11	2,4%
Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	34	7,4%
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,0%
Łącznie	458	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z danych GUS wynika, że zarówno w Gminie, jak i w całym powiecie, dominują małe podmioty zatrudniające do 9 osób.

Tabela 20 Podmioty wg klas wielkości (2015 r.)

nazwa jednostki administracyjnej	ogółem	0 - 9	10 - 49	50 - 249	250 - 999	1000 i więcej	0 - 249
Gmina Leoncin	458	441	15	2	0	0	458
Powiat nowodworski	7 603	7 267	270	55	10	1	7 592
Mazowieckie	766 030	734 579	25 342	5 042	818	249	764 963
Polska	4 184 409	4 003 599	147 124	29 243	3 675	768	4 179 966

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Spśród małych podmiotów 362 stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, jest to około 6,9% ogółu ludności. Największy ich udział jest w Ośnikach (16,5%), a najmniejszy w Gniewniewicach Folwarcznych (1%). W poniższej tabeli oznaczono miejscowości, w których odsetek podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w ogóle ludności jest mniejszy niż średnia dla Gminy.

Tabela 21 Udział podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w ogólnej ludności

nazwa miejscowości	ludność	Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	udział w ogólnej ludności
Cisowe	12	1	8,3%
Gać	57	3	5,3%
Głusk	136	15	11,0%
Gniewniewice Folwarczne	98	1	1,0%
Górki	211	12	5,7%
Krubiczew	118	14	11,9%
Leoncin	524	53	10,1%
Mała Wieś przy Drodze	89	9	10,1%
Michałów	148	3	2,0%
Nowa Dąbrowa	40	1	2,5%
Nowa Mała Wieś	186	22	11,8%
Nowe Budy	0	0	-
Nowe Gniewniewice	94	4	4,3%
Nowe Grochale	676	41	6,1%
Nowe Polesie	314	20	6,4%
Nowiny	74	4	5,4%
Nowy Secymin	110	6	5,5%
Nowy Wilków	316	21	6,6%
Ośniki	79	13	16,5%
Rybitew	30	3	10,0%
Secymin Polski	157	11	7,0%
Secyminek	80	7	8,8%
Stanisławów	317	25	7,9%
Stara Dąbrowa	210	7	3,3%
Stare Gniewniewice	50	3	6,0%
Stare Grochale	162	13	8,0%
Stare Polesie	160	13	8,1%
Teofile	167	3	1,8%
Wilków nad Wisłą	59	6	10,2%
Wilków Polski	293	20	6,8%
Wincentówek	193	7	3,6%
Zamość	59	1	1,7%
Gmina (ogółem)	5219	362	6,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Do najistotniejszych zakładów przemysłowych funkcjonujących na terenie Gminy należą:

- Zakłady Przetwórstwa Mięsnego „LUKULLUS” w Michałowie;
- Zakład Poligraficzny „VILPOL” w Wilkowie Polskim.

Ważną gałęzią gospodarki, wciąż rozwijającą się, jest turystyka. Uwzględniając kierunki rozwoju Gminy należy przyjąć, że będą powstawać kolejne miejsca noclegowe w sąsiedztwie Kampinoskiego Parku Narodowego, będzie się także rozwijała branża usług związanych z obsługą ruchu turystycznego.

WNIOSKI

W porównaniu ze wskaźnikami dla powiatu mieszkańcy Gminy zarejestrowali mniej podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności. Jest kilkanaście miejscowości, w których udział przedsiębiorstw jest poniżej średniej dla Gminy. Na szczególną uwagę, biorąc pod uwagę potencjał wynikający z liczby ludności, zwraca **niski udział przedsiębiorstw** w ogóle mieszkańców w Gniewniewiczach Folwarcznych, Michałowie, Nowej Dąbrowie oraz Zamościu.

4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Elementem w dużej mierze determinującym specyfikę obszaru Gminy pod względem przestrzenno-funkcjonalnym i tym samym determinującym zjawiska kryzysowe dla lokalnej społeczności jest przejściowy charakter części jej obszaru – wsi położonych na obszarze ochrony ścisłej Kampinoskiego Parku Narodowego. Przeszło połowa (61%) obszaru Gminy leży w północno-środkowej części Kampinoskiego Parku Narodowego²². Na terenie Gminy sieć osadnicza oraz sołectwa znajdują się w dwóch rejonach – północnym i południowym. Rejony te rozdzielone są kompleksami leśnymi KPN.

Na terenie Gminy wyznaczony jest także obszar otuliny Kampinoskiego Parku Narodowego oraz obszary chronionego krajobrazu - Strefa Krajobrazu Chronionego wzdłuż rzeki Wisły, z rezerwatami Zakole Zakroczymskie i Wikliny Wiślane, oraz obszary NATURA 2000.

Gmina Leoncin nierozzerwalnie związana jest więc z Kampinoskim Parkiem Narodowym, w większości jej obszar pokrywa się z obszarem puszczy, część „mieszkalna” gminy zlokalizowana jest w otulinie KPN. Położenie Parku na terenie Gminy Leoncin ma nieco mniejszy wpływ społeczny, niż położenie gminy Leoncin na obszarze Parku. KPN realizuje politykę ukierunkowaną na ochronę środowiska przyrodniczego i odrodzenie zasobów parku narodowego (w tym także wykup ziem należących do prywatnych właścicieli i ich zalesienie), natomiast Gmina realizuje obowiązki wynikające z ustawy o samorządzie gminnym i stara się zaspokajać potrzeby życiowe swoich mieszkańców.

Wsie położone na obszarze wyznaczonego Parku w 1997 r., zostaną wykupione przez Park (prawo pierwokupu) w momencie, gdy dotychczasowi właściciele gospodarstw będą chcieli je sprzedać²³.

²² Kampinoski Park Narodowy powstał na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 stycznia 1959 r. (Dz.U.1959.17.91) w sprawie utworzenia Kampinoskiego Parku Narodowego oraz Rozporządzenia z dnia 25 września 1997 r. w sprawie Kampinoskiego Parku Narodowego (Dz.U.1997.132.876). Wówczas określono m.in. zakres terytorialny KPN. Administracyjnie Park położony jest na terenie ośmiu gmin: Łomianki, Czosnów, Leoncin, Brochów, Kampinos, Leszno, Stare Babice, Izabelin. Otulina poza wymienionymi gminami zajmuje jeszcze część dwóch dzielnic warszawskich – Bemowa i Bielana oraz znikome obrzeżne powierzchnie położone w gminach: Młodzięszyn, Wyszogród, Czerwińsk n/Wisłą, Zakroczym, Nowy Dwór Mazowiecki, Jabłonna i dzielnica Warszawa – Białołęka.

²³ Obowiązują rynkowe zasady sprzedaży – KPN powołuje rzeczoznawcę, który określa wartość ziemi i nieruchomości. Niektóre z gospodarstw mogą mieć bardzo niską wartość także po wskazaniu ceny rynkowej – ze względu na niewielką powierzchnię ziemi i stan budynków.

Jednocześnie niemożliwe stało się rozbudowywanie jakiegokolwiek infrastruktury na obszarze Parku, w tym prowadzenia rozbudowy czy choćby modernizacji obiektów budowlanych, w tym budynków mieszkalnych. KPN prowadzi politykę polegającą na:

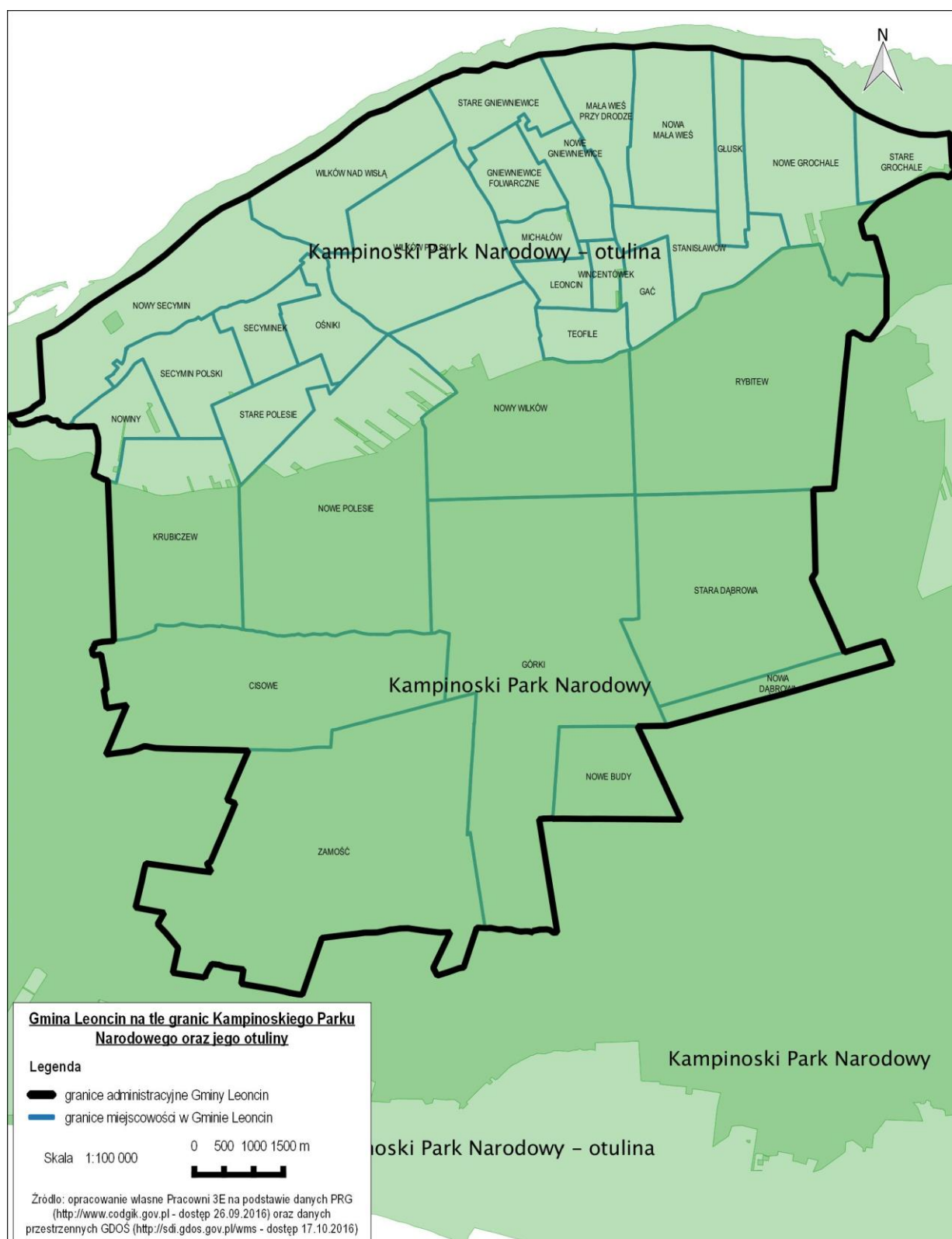
- sukcesywnym eliminowaniu wszelkich form zagospodarowania niezwiązanego z ochroną przyrody,
- kontynuowaniu zmiany struktury własności gruntów na rzecz Skarbu Państwa poprzez wykup gruntów prywatnych,

Miejscowości administracyjnie podległe gminie Leoncin i które są położone na obszarze Parku (a gospodarstwa na ich terenie docelowo będą wykupione) to: Cisowe, Górki, Grochale Nowe, Nowa Dąbrowa, Nowe Budy, Rybitew, Stara Dąbrowa, Zamość.

Lokalizację poszczególnych miejscowości gminy Leoncin i ich położenie na obszarze Parku i w jego otulinie prezentuje poniższa mapa.

Mapa 7 Gmina Leoncin na tle granic Kampinoskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny

Wykup ziemi i gospodarstw jest prowadzony przez KPN w ustalonych granicach wykupu i w miarę posiadanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia obszar dotychczas wykupionych przez Park gruntów – łącznie w Gminie Leoncin wykupiono niemal $\frac{3}{4}$ powierzchni przeznaczonej do tego celu.

Tabela 22 Wykup ziemi na terenie Gminy Leoncin przez Kampinoski Park Narodowy

Gmina Leoncin / Wieś	Powierzchnia do wykupu (ha)	Wykupiono (do 31.12. 2015.) (ha)	Powierzchnia pozostała do wykupu (ha)	Powierzchnia wykupiona (%)	Powierzchnia pozostała do wykupu (%)
Cisowe	256,89	234,34	22,55	91,22	8,78
Górki	697,14	440,74	256,4	63,22	36,78
Grochale Nowe	97,45	83,47	13,98	85,65	14,35
Nowa Dąbrowa	146,31	111,12	35,19	75,95	24,05
Nowe Budy	266,16	254,28	11,88	95,54	4,46
Rybitew	319,59	277,89	41,7	86,95	13,05
Stara Dąbrowa	450,24	223,85	226,39	49,72	50,28
Zamość	540,42	429,62	110,8	79,5	20,5
RAZEM GMINA LEONCIN	2774,2	2055,31	718,89	74,09	25,91

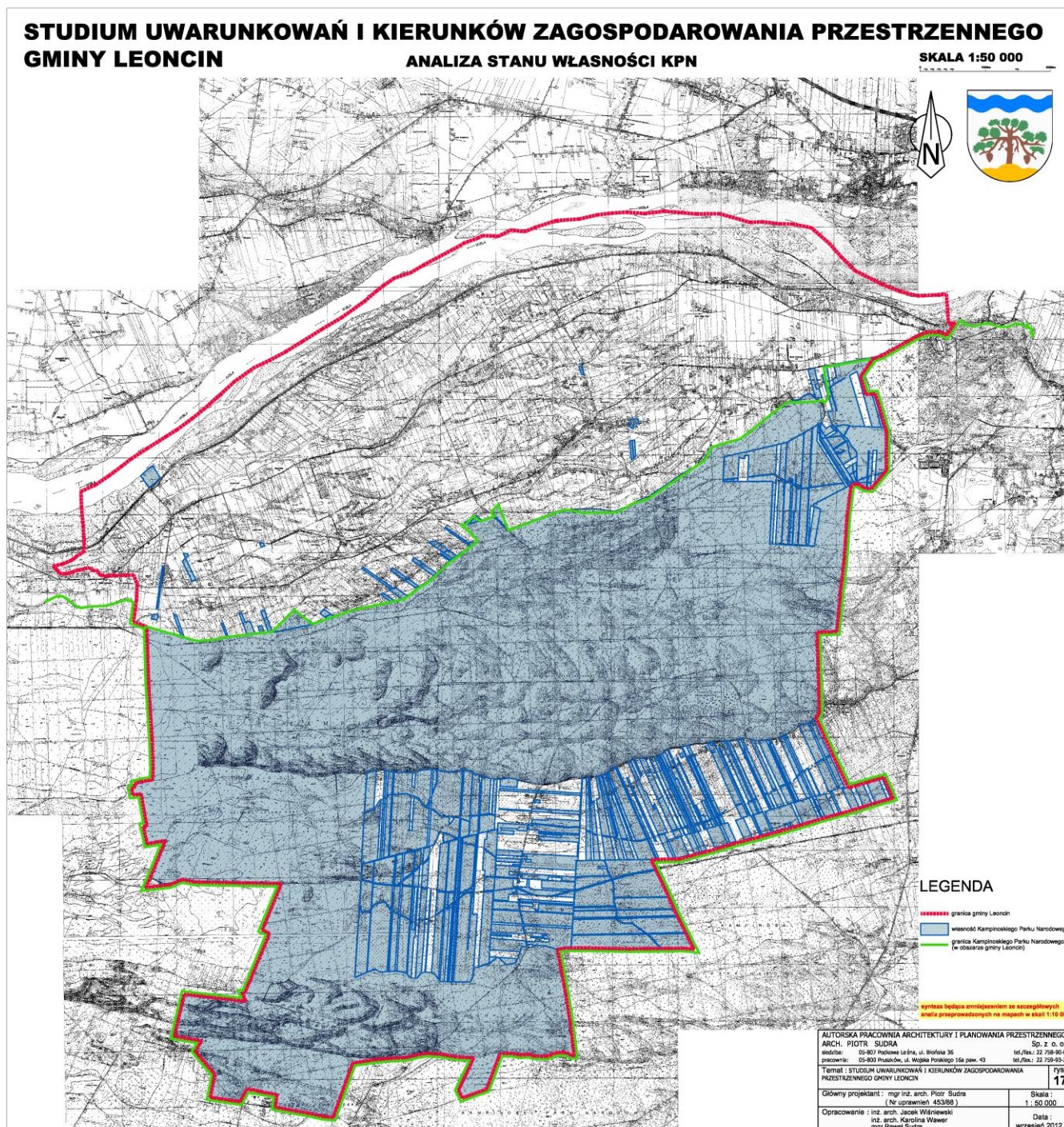
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPN i Gminy Leoncin

Zdjęcie 6 Przykład rozbioru budynku mieszkalnego w Górkach

Źródło: strona internetowa KPN

Mapa 8 Analiza stanu własności KPN

Tendencja wskazuje, że podobnie jak Nowe Budy, tak i pozostałe miejscowości w ciągu kilkudziesięciu lat się wyludnią, bo mieszkańcy wyprowadzą się w miejsca bardziej dogodne do mieszkania (wyposażone w dostęp do wody, kanalizację, bliskie sąsiedztwo obiektów usługowo-handlowych oraz szkół i instytucji – czego dotychczasowa lokalizacja im nie zapewnia). Kolejną wyludnioną miejscowością, która pozostanie w statystyce gminnej bez mieszkańców, będzie Cisowe – w KPN rozpatrywane są obecnie wnioski mieszkańców dwóch ostatnich gospodarstw z tej miejscowości.

Tabela 23 liczba złożonych i rozpatrzonych ofert wykupu do KPN

liczba złożonych i rozpatrzonych ofert (stan na dzień 05.10.2016)	liczba złożonych ofert	liczba ha w ofertach	liczba ofert rozpatrzonych
Górki	12	38	5
Nowa Dąbrowa	4	12	3
Stara Dąbrowa	10	21	1
Zamość	4	23	1
Cisowe	2	15	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPN

Należy również zwrócić uwagę na specyficzne położenie miejscowości, które są w obszarze KPN. Są one w naturalny sposób (duży kompleks leśny) odcięte od funkcjonalnego centrum Gminy (żeby dotrzeć do punktów usługowych trzeba przejechać ponad 9 km przez las). Dostępna na miejscu (w miejscowościach na terenie Parku) infrastruktura użytkowa to: szkoła podstawowa, kościół i niewielki sklep, zlokalizowane w miejscowości Górki. Mieszkańcy nie mają dostępu nie tylko do kanalizacji, ale i czystej bieżącej wody pitnej (dostępna woda ma żółty kolor i nieprzyjemny zapach).

Należy odnotować, że mieszkańcy Górek i Starej Dąbrowy mają możliwość skorzystania z dojazdu do Nowego Dworu Mazowieckiego (5 razy na dobę, z powrotem 2 razy na dobę). Jednak połączenie to nie jest atrakcyjnym rozwiązaniem, choćby przez fakt, że ostatnie połączenie do stolicy powiatu jest o godz. 15:35.

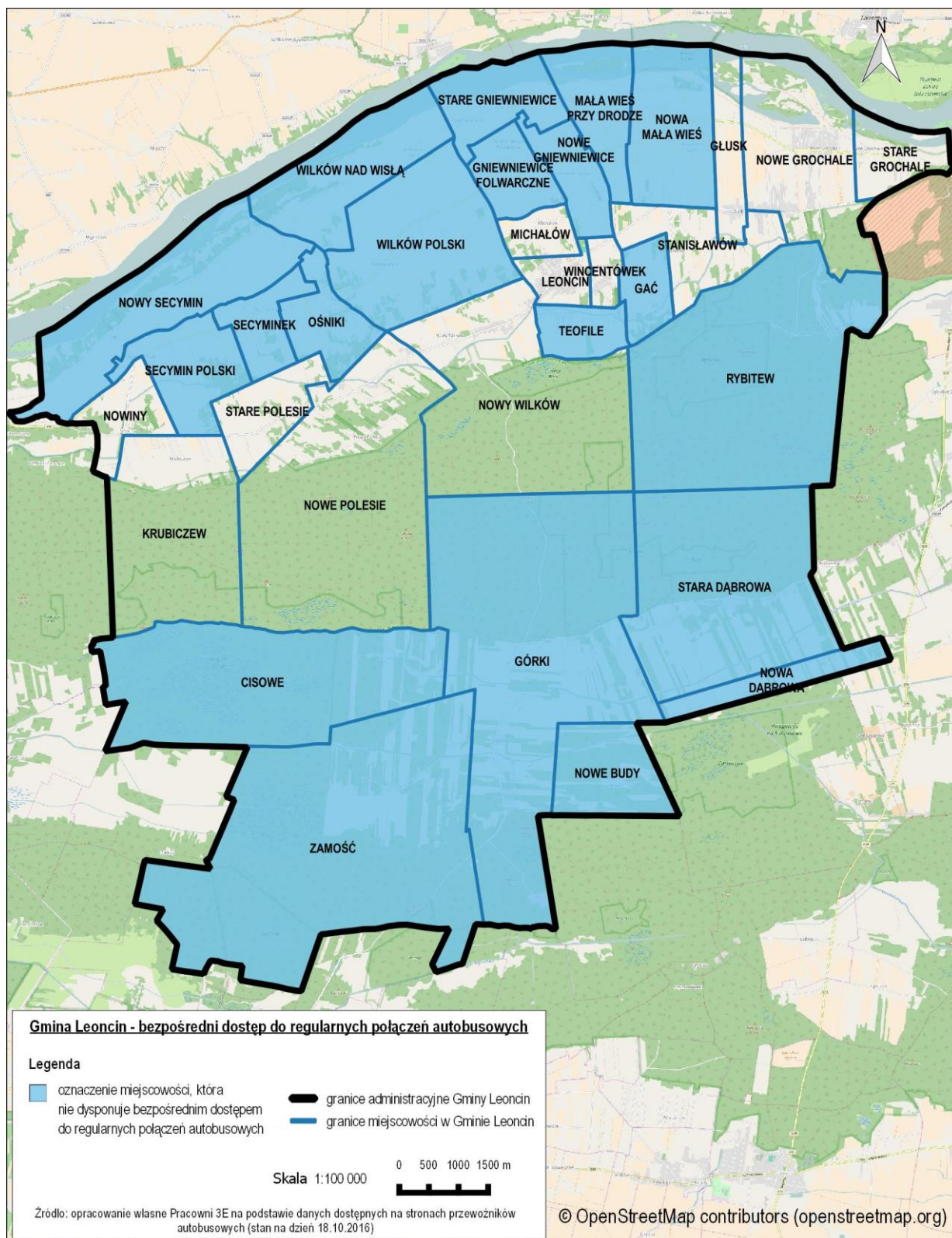
System komunikacji publicznej na pozostałym obszarze Gminy, choć oferuje części mieszkańcom lepsze warunki, również nie jest w pełni funkcjonalny. Działająca linia PKS oraz zmieniający się przewoźnicy prywatni niewystarczająco zaspokajają potrzeby Gminy, w szczególności w zakresie zapewnienia dojazdu do Nowego Dworu Mazowieckiego i innych sąsiednich miejscowości oraz do stacji PKP w Nowym Dworze Mazowieckim. Na terenie Gminy Leoncin funkcjonuje ponadto autobusowy transport szkolny.

Obecnie funkcjonująca linia PKS (PolonusBus) realizuje połączenie z Warszawą 11 razy na dobę (z Warszawy do Leoncina 10 razy), z przystankami zlokalizowanymi na terenie Gminy w Nowinach, Krubiczowie, Starym Polesiu, Nowym Polesiu, Nowym Wilkowie, Leoncinie, Stanisławowie, Głusku, Nowych Grochalach oraz Starych Grochalach.

Mieszkańcy pozostałych miejscowości (z wyjątkiem Wincentówka i Michałowa, których zabudowa mieszkaniowa bezpośrednio sąsiaduje z Leoncinem gdzie zlokalizowane są przystanki PKS) nie mają bezpośredniego dostępu do regularnych połączeń.

Mapa 9 Miejscowości Gminy Leoncin, które nie dysponują bezpośrednim dostępem do regularnych połączeń autobusowych (regionalnych)

W związku z powyższymi uwarunkowaniami W poniższej tabeli zostały oznaczone wszystkie miejscowości, których mieszkańcy nie dysponują podstawowym dostępem do elementarnych wszystkich poniżej wymienionych infrastruktur/usług: infrastruktura wodociągowa, ochrona zdrowia, obiekty handlowo-usługowe, komunikacja publiczna. Dodatkowo mieszkańcy niżej wskazanych miejscowości są pozbawienia możliwości prowadzenia rozbudowy/modernizacji należących do nich obiektów budowlanych, w tym budynków mieszkalnych.

Tabela 24 Brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług oraz możliwości rozbudowy/modernizacji obiektów budowlanych, w tym budynków mieszkalnych

nazwa miejscowości	ludność (2011)	Brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług oraz możliwości rozbudowy/modernizacji obiektów
Cisowe	11	+
Gać	49	-
Głusk	150	-
Gniewniewice Folwarczne	100	-
Górki	238	+
Krubiczew	122	-
Leoncin	520	-
Mała Wieś przy Drodze	90	-
Michałów	147	-
Nowa Dąbrowa	50	+
Nowa Mała Wieś	194	-
Nowe Budy	0	-
Nowe Gniewniewice	93	-
Nowe Grochale	611	-
Nowe Polesie	302	-
Nowiny	75	-
Nowy Secymin	131	-
Nowy Wilków	305	-
Ośniki	80	-
Rybitew	35	+
Secymin Polski	164	-
Secyminek	89	-
Stanisławów	311	-
Stara Dąbrowa	231	+
Stare Gniewniewice	50	-
Stare Grochale	124	-
Stare Polesie	158	-
Teofile	172	-
Wilków nad Wisłą	60	-
Wilków Polski	310	-
Wincentówek	181	-

nazwa miejscowości	ludność (2011)	Brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług oraz możliwości rozbudowy/modernizacji obiektów
Zamość	75	+
Gmina (ogółem)	5228	-

WNIOSKI

Podsumowując kwestie przestrzenno-funkcjonalne należy podkreślić silne uwarunkowania ograniczające rozwój Gminy wynikające z jej częściowego położenia na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego. Wsie Cisowe, Górki, Grochale Nowe, Nowa Dąbrowa, Rybitew, Stara Dąbrowa, Zamość docelowo (w perspektywie liczonej w dziesięcioleciach) wyludnią się, mieszkańcy będą się przeprowadzać do bardziej cywilizowanych i wyposażonych w infrastrukturę użytkową miejscowości, a tereny gospodarstw zostaną w całości zastąpione strukturą leśną wynikającą z perspektywy rozwoju KPN. Kierunek tych zmian demograficznych jest odczuwalny dla pozostających mieszkańców już teraz – wsie są w naturalny sposób odcięte od funkcjonalnego centrum Gminy (żeby dotrzeć do punktów usługowych trzeba przejechać ponad 9 km przez las). Dostępna na miejscu (w miejscowościach na terenie Parku) infrastruktura użytkowa to: szkoła podstawowa, kościół i niewielki sklep, zlokalizowane w miejscowości Górki. Mieszkańcy nie mają dostępu nie tylko do kanalizacji, ale i czystej bieżącej wody pitnej. Dostępna komunikacja publiczna nie zapewnia możliwości regularnego dotarcia do miejsca pracy poza KPN (ostatni autobus powrotny wyjeżdża z Czosnowa o godz. 15.30). Te kwestie przestrzenno-funkcjonalne przyczyniają się do problemów społecznych mieszkańców i pogłębiają je.

4.5 Sfera techniczna

Zgodnie z podstawowymi danymi GUS odsetek mieszkańców korzystających z poszczególnych instalacji sieciowych jest poniżej wartości dla całego powiatu ().

Tabela 25 Ludność - w % ogółu ludności - korzystająca z poszczególnej instalacji sieciowych

Ludność - w % ogółu ludności - korzystająca z instalacji:	Gmina Leoncin			Powiat
	2012	2013	2014	2014
wodociągowej	33,2	33,9	40,5	85,8
kanalizacyjnej	11,7	12,5	12,5	52,0
gazowej	0,1	0,1	0,1	26,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców i użytkowników w Gminie Leoncin odbywa się w dwojaki sposób. Większość mieszkańców Gminy Leoncin zaopatruje się w wodę ze studni indywidualnych, często o małej wydajności, oraz w zasadzie niekontrolowanej jakości wody. Istniejące w Wincentówku ujęcia wody oraz rozbudowująca się sukcesywnie gminna sieć wodociągowa mają objąć obsługą północną część Gminy, zawartą między północną granicą Kampinoskiego Parku Narodowego a przeciwpowodziowym wałem wiślanym. Gmina ma opracowaną „Koncepcję sieci wodociągowej dla gminy Leoncin” (opracowanie: EWIKO, sierpień 2008 r.) i prowadzi sukcesywnie rozbudowę sieci zaopatrzenia w wodę. Rozważane są dodatkowe miejsca ujęć. Zagadnienie to wymaga dalszych studiów oraz ewentualnych inwestycji w miarę zaistnienia potrzeb realizacji. Niestety perspektywy objęcia siecią wodociągowa nie mają mieszkańcy wsi położonych na obszarze KPN (wg zebranych opinii mieszkańców dostępna woda ma żółty kolor i nieprzyjemny zapach).

Kanalizacja

Ścieki bytowe – komunalne są odprowadzane z nieruchomości na obszarze Gminy Leoncin na dwa sposoby:

- Część ścieków odprowadzana jest indywidualnie do zbiorników na ścieki (o różnym stopniu szczelności, wynikającego głównie z czasu ich użytkowania). Nowe zbiorniki są zazwyczaj szczelne, ze względu na wysoki w wielu miejscach poziom wód gruntowych. Sporadycznie stosowane jest przydomowe oczyszczanie biologiczne ścieków wraz z rozsączkowaniem. Sporadycznie ścieki odprowadzane są w sposób niekontrolowany, niezgodnie z przepisami, do gruntu lub cieków. Ścieki gromadzone w zbiornikach wywożone są przez koncesjonowane przedsiębiorstwa do oczyszczalni ścieków w Michałowie lub Czosnowie.
- W północnej części Gminy, w Michałowie istnieje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków typu BLOKON. Ma ona wydajność średnią 214 m³ na dobę (docelowo przewiduje się ca. 500 m³ na dobę). Oczyszczane ścieki zrzucane są do Wisły w rejonie miejscowości Gniewniewice Stare, dokąd tłoczone są rurociągiem. Sieć kanalizacyjna jest sukcesywnie rozbudowywana, obejmuje obecnie Leoncin (w zasadzie cały), większość Michałowa, Nowego Wilkowa (wzdłuż drogi powiatowej nr 01609), Wincentówka oraz 6 gospodarstw z Nowego Polesia.
- Natomiast część południowa Gminy (KPN) nie jest przewidziana do skanalizowania, co jest związane z postępującym procesem wykupu działek prywatnych przez KPN.

Elektroenergetyka

Zaopatrzenie w energię elektryczną odbiorców na terenie Gminy odbywa się poprzez sieci i urządzenia elektroenergetyczne będące własnością Operatora Systemu Dystrybucyjnego w zarządzie Rejonów Energetycznych w Legionowie i Pruszkowie. Przez teren Gminy nie przebiegają linie WN 110 kV.

Energia elektryczna rozprowadza na jest do odbiorców poprzez rozdzielczą sieć linii napowietrznych średnich napięć 15 kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV i sieć odbiorczą niskiego napięcia 220/380 V.

Dostawy energii elektrycznej pokrywają zapotrzebowanie odbiorców na terenie Gminy, lecz w rejonie miejscowości Leoncin, Teofile, Michałów, Wincentówek i Nowe Grochale występują niedobory energii, a na terenie całej Gminy – niedoinwestowanie w zakresie średnich i niskich napięć. Działania RE polegają przede wszystkim na utrzymaniu ciągłości dostaw energii, konserwacji linii i urządzeń i rozbudowie sieci w rejonie skupisk odbiorców. W celu umożliwienia przesyłania większej ilości energii i zmniejszenia awaryjności układu, zasadne byłoby przedłużenie z terenu gminy Czosnow linii zasilającej 110 kV i realizacja GPZ w rejonie Starych lub Nowych Grochali. Konieczna jest sukcesywna modernizacja sieci,

wymiana linii i rozbudowa sieci stacji transformatorowych w celu zmniejszenia długości odbiorczych linii niskich napięć.

Na obszarze Gminy istnieje społeczne zainteresowanie indywidualnymi elektrowniami wiatrowymi, nie wiąże się to jednak z konkretnymi zamierzeniami inwestycyjnymi (utrudnionymi ze względu na położenie Gminy na terenie KPN i Otuliny KPN).

Gazownictwo

Obecnie Gmina Leoncin nie jest zaopatrywana w gaz ziemny sieciowy. Na obszarze Gminy nie ma sieci gazowej. Przez teren Gminy nie przebiegają też gazociągi tranzytowe. Istnieje możliwość zaopatrzenia Gminy w gaz ziemny sieciowy z kierunku Kazunia Polskiego w gminie Czosnów, po spełnieniu kryteriów ekonomicznych opłacalności dostawy gazu. Zaopatrzenie w gaz butlowy propan-butan odbywa się poprzez punkty sprzedaży gazu. Ponadto nieruchomości zaopatrują się w gaz do celów grzewczych przechowywany w zbiornikach na terenach nieruchomości, przywożony przez wyspecjalizowane przedsiębiorstwa. Warunki techniczne jakim powinny odpowiadać sieci gazowe określa obecnie: Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dn. 30.07.2001r. opublikowane w Dz. U. Nr 97/2001 - dla gazociągów wybudowanych po 12.12.2001r.

Ciepłownictwo

Zaspokojenie potrzeb grzewczych na terenie Gminy odbywa się w oparciu o indywidualne źródła ciepła, przy wykorzystaniu paliw stałych: węgla, koksu, drewna, brykietów itp., paliw ciekłych, gazu płynnego oraz energii elektrycznej. Właściciele niektórych nieruchomości wprowadzają ekologiczne źródła ciepła - baterie słoneczne. Ponadto istnieje zainteresowanie innymi ekologicznymi źródłami ciepła, takimi jak np. pompy ciepła.

Telekomunikacja

Obszar Gminy Leoncin objęty jest obsługą telekomunikacyjną przez Orange Polska S.A. w Leoncinie jest centrala automatyczna wraz z siecią napowietrzną i częściowo kablową obsługującą północną część Gminy. W Górkach jest centrala stanowiąca bazę radiową systemu dostępu abonenckiego. Ponadto Gmina objęta jest systemem telefonii komórkowej. W miejscowości Michałów zlokalizowana jest stacja bazowa telefonii komórkowej sieci PLUS GM nr BT-10518 „Leoncin”.

Warunki mieszkaniowe

Zabudowania charakteryzuje zróżnicowany stan techniczny i walory użytkowe - zależny szczególnie od wieku zabudowy i materiału budowlanego ścian zewnętrznych. Dominuje zabudowa mieszkaniowa z okresu powojennego, o ścianach wykonanych z materiałów niepalnych. Zabudowa drewniana jest wciąż często spotykana w miejscowościach położonych w obrębie KPN lub przy jego granicy (Górki, Stara Dąbrowa, Cisowe, Zamość, Krubiczew), ponadto w Wilkowie Polskim, Wilkowie nad Wisłą Nowym Secyminie.

Istotnym elementem dziedzictwa kulturowego są pozostałości zabudowy wsi „olęderskich”. W paśmie północnym gminy - szczególnie w Nowym Secyminie i Wilkowie n/Wisłą zachowało się, w różnym stanie, kilkanaście chałup zbudowanych przez osadników z Holandii, Fryzji i północnych Niemiec, wraz z towarzyszącymi im zagrodami i krajobrazem kulturowym. Budynek te są w dużej mierze zaniedbane. Kilka z nich zostało odnowionych do b. dobrego stanu przez obecnych właścicieli (w celu stałego zamieszkania lub na cele letniskowe).

Warunki mieszkaniowe gminy Leoncin charakteryzowane są przez szereg wartości, co przedstawione zostało w poniższej tabeli.

Tabela 26 Warunki mieszkaniowe w gminie Leoncin, 2015 r.

WSKAŹNIK WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH	GMINA LEONCIN	POWIAT NOWODWORSKI	WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (m ²)	90,6	74,9	71,9
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	33,5	27,8	29,5
liczba osób na 1 mieszkanie	2,70	2,70	2,44
odsetek mieszkań z dostępem do sieci wodociągowej (%)	86,6	96,8 (miasto) 91,4 (wieś)	98,7 (miasto) 83,6 (wieś)
odsetek mieszkań wyposażonych w łazienkę (%)	82,1	88,9 (miasto) 82,2 (wieś)	96,4 (miasto) 78,1 (wieś)
odsetek mieszkań wyposażonych w system centralnego ogrzewania (%)	70,6	87,9 (miasto) 76,2 (wieś)	92,5 (miasto) 69,5 (wieś)

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Z powyższych danych wynika, że gmina Leoncin ma lepsze warunki, jeżeli chodzi o przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania (całkowitą oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca) od średniej dla całego województwa oraz powiatu, przy czym typowe mieszkanie w gminie Leoncin jest zamieszkiwane średnio przez nieco większą liczbę osób niż w województwie mazowieckim i nieco mniejszą niż w powiecie. Gorzej jest natomiast, jeżeli chodzi o wyposażenie mieszkań w infrastrukturę - również w odniesieniu do całości obszarów wiejskich województwa mazowieckiego oraz powiatu nowodworskiego - dla gminy Leoncin wskaźniki dostępu mieszkań do infrastruktury są niższe od średniej wojewódzkiej i powiatowej.

WNIOSKI

Biorąc pod uwagę rozkład przestrzenny poszczególnych infrastruktur oraz perspektywy ich rozwoju, w tym warunki mieszkaniowe, najtrudniejsza sytuacja występuje w południowej części Gminy, tj. miejscowościach położonych w obszarze KPN.

4.6 Sfera środowiskowa

Szczegółową diagnozę w zakresie kwestii środowiskowych przeprowadzono w ramach prac nad *Zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*²⁴, dalej SUiKZP. Dokument ten wskazuje na następujące walory środowiska przyrodniczego oraz jego zagrożenia.

Walory środowiska przyrodniczego

Walory środowiska przyrodniczego Gminy Leoncin w zakresie poszczególnych komponentów można scharakteryzować wskazując następujące cechy:

- bardzo wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe przeważającej części terenu,
- przeważające korzystne warunki klimatu lokalnego,

²⁴ Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XLVIII/232/13 Rady Gminy Leoncin z dnia 17 kwietnia 2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Leoncin, Leoncin, kwiecień 2013 r.

- stosunkowo duże powierzchnie terenu o mało korzystnych warunkach gruntowo-wodnych dla lokalizacji zabudowy,
- dobry stan higieny atmosfery i klimatu akustycznego (poza pasami terenów przyległych do głównych ciągów komunikacyjnych),
- duża naturalność szaty roślinnej,
- duże zwarte kompleksy leśne z drzewostanem o wysokich walorach przyrodniczych,
- rozbudowany system obszarów prawnie chronionych – ograniczający swobodny rozwój zabudowy,
- występowanie gleb o wysokiej przydatności dla celów rolniczych,
- brak obiektów uciążliwych dla środowiska przyrodniczego,
- duży udział terenów znajdujących się w strefie zagrożenia powodziowego.

Zagrożenia środowiska przyrodniczego

Zagrożenia istniejące:

- Dzikie wysypiska śmieci (w drobnej skali).
- Niewystarczający zasięg obsługi obszaru Gminy przez system kanalizacji sanitarnej (system kanalizacji jest w trakcie budowy). Nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa.
- Wprowadzanie zabudowy na tereny o wysokim poziomie zwierciadła wód podziemnych -presja urbanizacyjna w dolinach i obniżeniach terenowych.
- Uciążliwości komunikacyjne związane z drogą wojewódzką nr 575.
- Stosowanie do celów grzewczych nieekologicznych nośników energii.
- Przekształcenia szaty roślinnej - likwidacja zespołów zieleni wysokiej, skutkująca zjawiskami geodynamicznymi, erozją terenu, spadkiem bioróżnorodności, tworzeniem barier ekologicznych.
- Chemizacja rolnictwa (nawozy sztuczne, środki ochrony roślin), niebezpieczna szczególnie w obrębie terenów dolinnych.

Potencjalne zagrożenia środowiska:

- Potencjalne zagrożenia urbanizacją w przypadku:
 - rozwoju bezplanowego,
 - rozwoju bez niezbędnej polityki proekologicznej,
 - rozwoju bez równoległego rozwoju infrastruktury inżynierskiej, komunikacyjnej.
- Zagrożenie w przypadku nierozwiązania w skali regionalnej problemu składowania, utylizacji i przetwórstwa odpadów.
- Zagrożenia powodziowe bez rozwiązania problemów antypowodziowych.
- Zagrożenia pożarowe na obszarze Puszczy Kampinoskiej.
- Zagrożenia rezerwatów na Wiśle czynnikami zewnętrznymi.
- Potencjalne zagrożenia wynikające z nieprzestrzegania w procesie planowania przestrzennego zakazów, nakazów i ograniczeń wynikających z położenia terenów w systemie obszarów prawnie chronionych.

Spośród wskazanych zagrożeń dla Gminy Leoncin na pierwszy plan wysuwa się kwestia zagrożenia powodziowego. Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego, które zostały sporządzone na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 145 ze zm.) oraz na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska, Ministra Transportu,

Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Ministra Administracji i Cyfryzacji oraz Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego (Dz. U. z 2013 r. poz. 104), dostępnymi na Hydroportalu²⁵ Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, znaczna część Gminy jest narażona na ryzyko powodziowe. Na poniższych mapach został wskazany obszar zagrożenia powodziowego oraz obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Mapa 10 Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Leoncin

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl/imap/> (dostęp w dn. 17.10.2016, kolorem niebieskim zaznaczono obszar, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%))

²⁵Projekt „Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” – ISOK <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>

Mapa 11 Obszar Gminy Leoncin obejmujący tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl/imap/> (dostęp w dn. 17.10.2016, oznaczone kolorem niebieskim)

Powyższe mapy wskazują na poważne zagrożenie szczególnie dla miejscowości najbardziej zaludnionych i położonych w północnej części Gminy. W tym kontekście należy mieć w pamięci, że tereny dzisiejszej Gminy Leoncin były dotknięte powodzią w roku 1947. Zgodnie z informacją opublikowaną na stronie internetowej Lokalnej Organizacji Trzech Rzek (www.3rzeki.pl) poziom wody był tak wysoki, że do Leoncina dopłynął statek pasażerski (wg. świadków zatrzymał się na zakręcie przy wjeździe do Leoncina). Okoliczna ludność schroniła się w kościele wzniesionym na wydmie. W rok po powodzi rozpoczęto prace przy usypywaniu wałów przeciwpowodziowych, prace ukończone zostały około 1950 r.

WNIOSKI

Zdiagnozowany stan środowiska w Gminie Leoncin nie wskazuje na występowanie w tej sferze stanu kryzysowego. Gmina Leoncin charakteryzuje się wysokimi walorami środowiskowymi, które mogą stanowić potencjał rozwojowy w wielu obszarach.

5. Podsumowanie diagnozy i wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

5.1 Podsumowanie wniosków z diagnozy

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że na terenie Gminy występują następujące zjawiska kryzysowe:

1. W związku z rozwojem Kampinoskiego Parku Narodowego mieszkańcy wsi: Górki, Nowa Dąbrowa, Rybitew, Stara Dąbrowa, Zamość, znajdują się w trudnej sytuacji życiowej wynikającej z braku faktycznych perspektyw dla dalszego zamieszkiwania w obecnie zajmowanych gospodarstwach.
2. W Gminie Leoncin w większości z miejscowości (20 z 32) występuje duża koncentracja ludności w wieku poprodukcyjnym. Ponadto w części miejscowości, w tym w większości zlokalizowanej na obszarze KPN, następuje stopniowy odpływ ludności. W niektórych miejscowościach odpływ ten sięga 20% na przestrzeni ostatnich 5 lat.
3. W miejscowościach Głusk, Górki, Michałów, Nowa Dąbrowa, Nowe Gniewniewice, Nowe Grochale, Nowe Polesie, Secymin Polski, Secyminek, Stara Dąbrowa, Teofile, Zamość odnotowano wysoką koncentrację osób korzystających z pomocy społecznej (powyżej średniej wartości wskaźnika dla Gminy). Jednocześnie osoby te stanowią istotną część ogółu mieszkańców. Wskaźnik ten kształtuje się również powyżej wartości tego wskaźnika dla powiatu, województwa i kraju.
4. Mimo niskiej stopy bezrobocia dla całej Gminy, na jej terenie występują miejscowości o szczególnie wysokiej koncentracji osób bezrobotnych: Głusk, Gniewniewice Folwarczne, Górki, Nowa Dąbrowa, Nowiny, Stara Dąbrowa, Zamość.
5. Wyniki uczniów ze szkół w Gminie Leoncin niekorzystnie wypadają w porównaniu ze średnimi wynikami w powiecie czy województwie. W samej Gminie najniższe wyniki egzaminów odnotowują uczniowie szkół w Głusku i Górkach.
6. Oferta działań kulturalno-rekreacyjnych jest zdecydowanie niewystarczająca. Respondenci wskazywali na brak Ośrodka Kultury jako kluczowy deficyt odczuwalny szczególnie dla mieszkańców najbardziej zaludnionej wsi gminnej – Leoncin. Na terenie gminy pojawiają się sporadyczne inicjatywy oddolne mieszkańców, nawiązujące poniekąd do tradycji i historii obszaru (aktywność kół śpiewaczych, tanecznych, związanych z rzemiosłem etc.), ale przy braku zarówno odpowiedniej infrastruktury (np. budynku GOK czy świetlic wiejskich) oraz kadry animującej tego rodzaju działania, zarówno oferta jak i aktywność mieszkańców w życiu kulturalnym jest niewielka.
7. Na szczególną uwagę, biorąc pod uwagę potencjał wynikający z liczby ludności, zwraca niski udział przedsiębiorstw w ogóle mieszkańców w Gniewniewicach Folwarcznych, Michałowie, Nowej Dąbrowie oraz Zamościu.
8. Miejscowości leżące na terenie KPN są w naturalny sposób odcięte od funkcjonalnego centrum Gminy (żeby dotrzeć do punktów usługowych trzeba przejechać ponad 9 km przez las). Dostępna na miejscu (w miejscowościach na terenie Parku) infrastruktura użytkowa to: szkoła podstawowa,

kościół i niewielki sklep, zlokalizowane w miejscowości Górki. Mieszkańcy nie mają dostępu nie tylko do kanalizacji, ale i czystej bieżącej wody pitnej. Dostępna komunikacja publiczna nie zapewnia możliwości regularnego dotarcia do miejsca pracy poza KPN (ostatni autobus powrotny wyjeżdża z Czosnowa o godz. 15.30). Te kwestie przestrzenno-funkcjonalne przyczyniają się do problemów społecznych mieszkańców i pogłębiają je.

9. Biorąc pod uwagę rozkład przestrzenny poszczególnych infrastruktur oraz perspektywy ich rozwoju, w tym warunki mieszkaniowe, najtrudniejsza sytuacja występuje w południowej części Gminy, tj. miejscowościach położonych w obszarze KPN.

5.2 Obszar zdegradowany

Obszar zdegradowany występuje na terenie, na którym dochodzi do koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz jednocześnie na tym terenie mamy do czynienia z innymi negatywnymi zjawiskami (gospodarczymi, środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi czy technicznymi). W przypadku Gminy Leoncin do wyznaczenia obszaru zdegradowanego posłużyło 8 poniższych wskaźników.

Sfera społeczna

1. Brak perspektyw poprawy jakości życia w obecnym miejscu zamieszkania (badanie jakościowe)
2. Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności
3. Zmiany w liczbie ludności poszczególnych miejscowości (2011-2016)
4. Udział osób w gospodarstwach domowych świadczeniobiorców z OPS w ogóle ludności
5. Udział osób bezrobotnych w ogóle ludności w wieku produkcyjnym w poszczególnych miejscowościach
6. Wyniki uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych

Sfera gospodarcza

7. Udział podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w ogóle ludności

Sfera przestrzenna i techniczna

8. Brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług oraz możliwości rozbudowy/modernizacji obiektów budowlanych, w tym budynków mieszkalnych

W poniższej tabeli zostały wyróżnione te wskaźniki, dla których odnotowano wartość poniżej średniej dla Gminy (lub przekraczającą inny poziom uznany za krytyczny) bądź wskazują na określoną charakterystykę (np. brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług). Poniższa tabela podsumowuje zebrane podczas diagnozy wskaźniki.

nazwa miejscowości	ludność	SFERA SPOŁECZNA						liczba wskaźników społecz.	POZOSTAŁE SFERY	
		brak perspektyw poprawy jakości życia w ob. miejscu zamiesz. (badanie jakościowe)	skala odpływu ludności (%)	udział mieszkańców w wieku poprod.	udział osób korzystających ze świadczeń OPS	odsetek osób bezrobotnych	niskie wyniki edukacyjne dzieci		udział podmiotów REGON	brak dostępu do elementarnych infrastruktur/ usług
Cisowe	12	+	9,1%	58,3%	0,0%	0,0%	+	3	8,3%	+
Gać	57		16,3%	26,3%	5,3%	18,2%	-	2	5,3%	-
Głusk	136		-9,3%	13,2%	14,7%	11,6%	+	4	11,0%	-
Gniewniewice Folwarczne	98		-2,0%	16,3%	0,0%	4,8%	-	0	1,0%	-
Górki	211	+	-11,3%	17,1%	19,0%	13,1%	+	5	5,7%	+
Krubiczew	118		-3,3%	22,9%	5,1%	4,0%	-	1	11,9%	-
Leoncin	524		0,8%	21,2%	4,0%	3,1%	-	1	10,1%	-
Mała Wieś przy Drodze	89		-1,1%	22,5%	2,2%	0,0%	-	1	10,1%	-
Michałów	148		0,7%	20,3%	10,8%	5,4%	-	2	2,0%	-
Nowa Dąbrowa	40	+	-20,0%	27,5%	12,5%	19,0%	+	6	2,5%	+
Nowa Mała Wieś	186		-4,1%	23,1%	0,5%	3,3%	+	2	11,8%	-
Nowe Budy	0		-	-	0,0%	0,0%	+	1	-	-
Nowe Gniewniewice	94		1,1%	22,3%	8,5%	5,0%	-	2	4,3%	-
Nowe Grochale	676		10,6%	13,5%	13,8%	3,9%	+	2	6,1%	-
Nowe Polesie	314		4,0%	20,1%	13,4%	3,9%	-	2	6,4%	-
Nowiny	74		-1,3%	25,7%	4,1%	7,5%	-	2	5,4%	-
Nowy Secymin	110		-16,0%	16,4%	1,8%	0,0%	-	1	5,5%	-
Nowy Wilków	316		3,6%	22,2%	5,4%	2,5%	-	1	6,6%	-
Ośniki	79		-1,3%	21,5%	5,1%	4,1%	-	1	16,5%	-
Rybitew	30	+	-14,3%	20,0%	3,3%	4,8%	+	4	10,0%	+
Secymin Polski	157		-4,3%	15,3%	10,2%	4,8%	-	1	7,0%	-
Secyminiek	80		-10,1%	17,5%	15,0%	5,2%	-	2	8,8%	-
Stanisławów	317		1,9%	14,8%	3,8%	4,3%	+/-	1	7,9%	-
Stara Dąbrowa	210	+	-9,1%	19,0%	13,8%	7,4%	+	4	3,3%	+
Stare Gniewniewice	50		0,0%	22,0%	0,0%	2,3%	-	1	6,0%	-
Stare Grochale	162		30,6%	17,9%	7,4%	2,9%	+	1	8,0%	-
Stare Polesie	160		1,3%	15,0%	3,8%	3,9%	-	0	8,1%	-
Teofile	167		-2,9%	22,2%	9,6%	5,7%	-	2	1,8%	-
Wilków nad Wisłą	59		-1,7%	27,1%	1,7%	2,5%	-	1	10,2%	-
Wilków Polski	293		-5,5%	20,8%	7,2%	2,9%	-	2	6,8%	-
Wincentówek	193		6,6%	14,0%	3,6%	2,2%	-	0	3,6%	-
Zamość	59	+	-21,3%	27,1%	27,1%	10,0%	+	6	1,7%	+
Gmina (ogółem)	5219		-0,2%	18,9%	8,3%	4,6%	-		6,9%	-

Biorąc pod uwagę, że podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej, przyjęto, że koncentracja oznacza stan krytyczny w minimum 3 z 6 wskaźników społecznych dla miejscowości. Przyjęto także, że obszar zdegradowany oznacza te miejscowości, w których koncentracja negatywnych zjawisk społecznych współwystępuje z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z pozostałych sfer, dla której został wyznaczony wskaźnik (tzn. zidentyfikowano negatywne zjawiska).

Na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej wyznaczono w Gminie Leoncin obszar zdegradowany²⁶, który objął następujące miejscowości: Górki, Nowa Dąbrowa, Głusk, Rybitew, Stara Dąbrowa, oraz Zamość.

5.3 Obszar rewitalizacji

Wszystkie wymienione miejscowości w obszarze zdegradowanym charakteryzują się występowaniem minimum trzech negatywnych zjawisk społecznych (obserwowanych wskaźników). Wynik badania jakościowego wskazuje na ogromną skalę wykluczenia społecznego mieszkańców miejscowości położonych na obszarze KPN. Wśród głównych problemów społecznych mieszkańców jedynej miejscowości, która znajduje się poza obszarem KPN tj. Głusk, jest bardzo wysoki odsetek świadczeniobiorców pomocy społecznej w ogóle mieszkańców, wysokie bezrobocie oraz słabe wyniki uczniów.

Biorąc pod uwagę różną specyfikę miejscowości w obszarze KPN oraz Głuska **wyznaczono 2 podobszary rewitalizacji obejmujące część zamieszkałą wskazanych poniżej miejscowości:**

- **podobszar „Wsie KPN”:** Górki, Zamość, Nowa Dąbrowa, Stara Dąbrowa, Rybitew (miejscowości położone na terenie Parku);
- **podobszar „Głusk”** objął tę miejscowość.

Ze względu na charakter Gminy wyłączono niemieszkalne tereny (użytki rolne, łąki, lasy), a podobszary rewitalizacji zostały wyznaczone wyłącznie po uwzględnieniu obszarów zamieszkałych (gospodarstw domowych), w odniesieniu do każdej z miejscowości zidentyfikowanej jako podobszar rewitalizacji. Tak więc ze względu na strukturę własności (przeplatające się działki należące do osób prywatnych i do KPN) na mapie gminy podobszar rewitalizacji „Wsie KPN” nie jest jednolitym terenem, ale obejmuje wyłącznie tereny zamieszkałe, zaznaczone dodatkowo granicą umownego obszaru oddziaływania rewitalizacji. Mapy obrazujące podobszary rewitalizacji w odniesieniu do każdej z miejscowości stanowią ZAŁĄCZNIK do niniejszego LPR.

Tabela 27 Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji

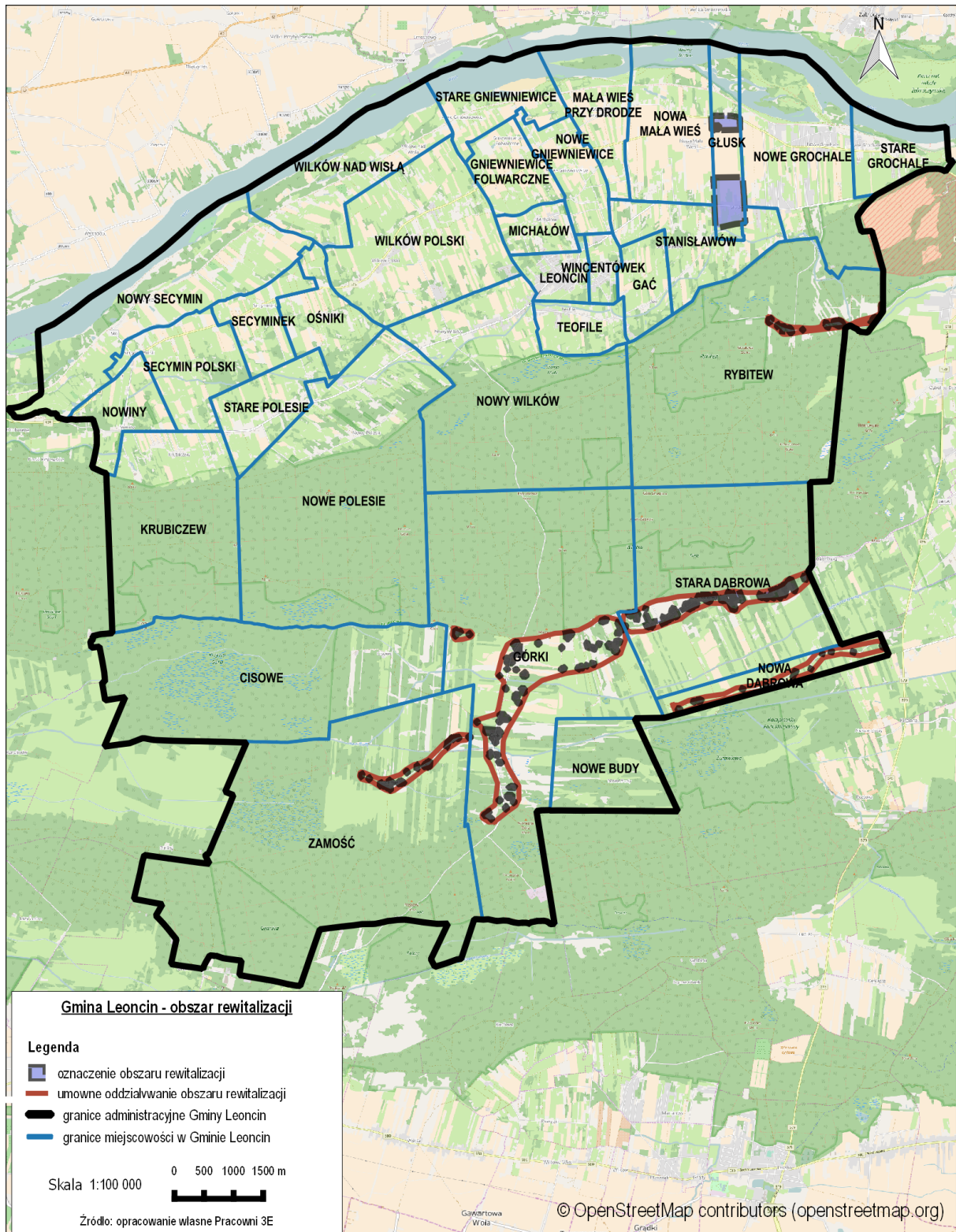
Obszar	Powierzchnia	Mieszkańcy
Gmina Leoncin – ogółem	158,8 km ²	5219
Obszar rewitalizacji	0,93 km² (0,58% powierzchni Gminy)	692 (13,3% ludności Gminy)

Źródło: obliczenia własne

²⁶ W porównaniu z tabelą miejscowość Cisowe nie została włączona do obszaru zdegradowanego/rewitalizacji, gdyż w KPN rozpatrywane są obecnie wnioski mieszkańców dwóch ostatnich gospodarstw z tej miejscowości i w najbliższych miesiącach ta miejscowość „zniknie” z mapy Gminy.

Mapa nr 12 Podobszary rewitalizacji – Gmina Leoncin

6. Charakterystyka obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów

6.1 Odbiorcy działań

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy można wskazać kilka grup, które wymagają szczególnego wsparcia integracyjnego, a odnosząc się do zdiagnozowanych problemów można zarekomendować określone działania, dedykowane różnym grupom docelowym.

GRUPY:

1. mieszkańcy (ogółem, jako społeczność) wsi położonych obszarze KPN: działania aktywizacji społecznej i zawodowej, edukacji obywatelskiej, wsparcie w przygotowaniu do zmiany miejsca zamieszkania oraz dla części mieszkańców – organizacji życia w dotychczasowych gospodarstwach na terenie Parku; oraz mieszkańcy Gluska: aktywizacja społeczna i zawodowa.
2. osoby w wieku produkcyjnym - działania z zakresu aktywizacji zawodowej, podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania się, wspierające rozwój przedsiębiorczości i podejmowania inicjatywy, także w zakresie ekonomii społecznej,
3. seniorzy – działania kulturalne, integracji społecznej i obywatelskiej, zagospodarowanie czasu wolnego, wsparcie w podejmowaniu inicjatyw społecznych na rzecz Gminy i jej mieszkańców,
4. dzieci i młodzież – rozwijanie zainteresowań, stworzenie oferty spędzania czasu wolnego, wyrównywanie różnic edukacyjnych, rozwijanie wiedzy i umiejętności dotyczących perspektyw zamieszkania w nowym środowisku.

Ponadto, warto podjąć działania ukierunkowane na:

5. promocję i wspieranie inicjatyw współpracy podmiotów działających na podobszarze rewitalizacji „Wsie KPN” (takich jak instytucje, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, podmioty ekonomii społecznej etc.) z Kampinoskim Parkiem Narodowym, a także budowanie świadomości mieszkańców dotyczących zasad współpracy, partnerstwa i możliwości współpracy w obszarze zagospodarowania środowiska naturalnego przy uwzględnieniu zasad jego ochrony,
6. wsparcie inicjatyw rozwoju turystyki, jako głównej branży gospodarczej i perspektywy zdobycia zatrudnienia, w podobszarze rewitalizacji „Wsie KPN”, wykorzystanie potencjału i wykorzystania środowiska naturalnego dla stworzenia we współpracy z KPN miejsc pracy (w tym zatrudnienia wspieranego) dla mieszkańców.

6.2 Problemy społeczne i potrzeby na obszarze rewitalizacji

Podstawowym wyzwaniem, z którym zmierzy się Gmina Leoncin w ramach prowadzonej rewitalizacji jest wypracowanie rozwiązań wspierających mieszkańców miejscowości leżących na obszarze KPN w poprawie jakości ich życia w obecnym lub nowym miejscu zamieszkania. Wyzwanie to wynika z prowadzonej polityki Kampinoskiego Parku Narodowego polegającej na wykupie w najbliższej przyszłości wszystkich nieruchomości należących do osób prywatnych i

odtworzenie na ich miejscu lasów. Choć rewitalizacja z definicji zakłada wyprowadzenie ze stanu kryzysowego danego obszaru zdegradowanego, to w przypadku miejscowości leżących na terenie KPN obejmie to „jedynie” rewitalizację, w tym adaptację do nowych warunków, mieszkańców, którzy prędeż czy później opuszczą wskazany w niniejszym Programie „obszar rewitalizacji”. W tym celu podstawową potrzebą rewitalizacji w Gminie Leoncin jest aktywizacja mieszkańców podobszaru „Wsie KPN” w celu wspólnego wypracowania optymalnych rozwiązań zapewniających im jak najlepszą przyszłość. Należy zaznaczyć, że w procesie tym, oprócz samych mieszkańców, konieczny jest aktywny udział administracji Parku.

Ludność na obszarze rewitalizacji

Na podobszarach rewitalizacji mieszka 127 osób w wieku poprodukcyjnym. W ramach Programu Rewitalizacji należy podjąć działania skierowane do tej grupy wiekowej, ponieważ często seniorzy to osoby osamotnione, nieaktywne, długotrwale pozostające bez zatrudnienia, od wielu lat korzystające z systemu pomocy społecznej.

Tabela 28 Ludność na podobszarach rewitalizacji

-	nazwa miejscowości	l. os.	wiek poprodukcyjny	
			liczba osób	%
Wsie KPN	Górki	211	36	17,1
	Nowa Dąbrowa	40	11	27,5
	Rybitew	30	6	20
	Stara Dąbrowa	210	40	19
	Zamość	59	16	14
-	łącna liczba mieszkańców podobszaru Wsie KPN	550	109	-
-	średnia dla podobszaru Wsie KPN	-	-	19,52
-	Głusk	136	18	13,2
-	Gmina (ogółem)	5 219	985	18,9%

źródło: opracowanie własne

Ubóstwo

W diagnozie przedstawiono wskaźniki będące miarą problemu ubóstwa wraz z ich wartościami dla gminy i podobszarów rewitalizacji. W większości przypadków wskaźniki dla podobszarów rewitalizacji odnośnie świadczeniobiorców pomocy społecznej przekraczają wskaźniki dla gminy. Poniższa tabela przedstawia zestawienie świadczeniobiorców korzystających z OPS w podobszarach rewitalizacji i w odniesieniu do średniej dla gminy. Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w gminie Leoncin wynosiła średnio 8,3%, natomiast w prawie wszystkich miejscowościach z podobszarów rewitalizacji przekroczyła 10%, w przypadku Zamościa – niemal trzykrotnie a Górek – niemal dwukrotnie. Wyjątek stanowi miejscowość Rybitew, gdzie ten wskaźnik jest niższy o 5 p.p. niż średnia dla gminy.

Tabela 29 Ubóstwo na podobszarach rewitalizacji

-	nazwa miejscowości	l. os.	OPS
Wsie KPN	Górki	211	19,0%
	Nowa Dąbrowa	40	12,5%
	Rybitew	30	3,3%

-	nazwa miejscowości	I. os.	OPS
	Stara Dąbrowa	210	13,8%
	Zamość	59	27,1%
-	łącna liczba mieszkańców podobszaru Wsie KPN	550	-
-	średnia dla podobszaru Wsie KPN	-	15,14%
-	Głusk	136	14,7%
-	Gmina (ogółem)	5 219	8,3%

źródło: opracowanie własne

Powyższe zestawienia wskazują, że w skali całej gminy ubóstwo nie należy do kluczowych problemów, ale występuje w podobszarach rewitalizacji, gdzie jest nim dotkniętych około 111 osób. Wobec tych osób należy podjąć konkretne działania skierowane na wyprowadzenie ich z ubóstwa. Szczególne działania warto podjąć wobec młodzieży dorastającej w rodzinach obarczonych tą dysfunkcją, oraz seniorów i osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Bezrobocie

Gmina Leoncin jest położona blisko Warszawy, dlatego generalnie bezrobocie nie jest dotkliwym problemem. Tym bardziej na uwagę zasługuje wysoki odsetek osób bezrobotnych zamieszkujących podobszar Wsie KPN. Dla osób z tej grupy należy skierować szereg złożonych działań ze względu na ogólną trudną sytuację życiową, w jakiej osoby te się znajdują, i brak perspektyw zarówno zawodowych jak i życiowych wynikających z odizolowanego lasem od pozostałej części gminy miejsca zamieszkania.

Tabela 30 Bezrobocie na podobszarach rewitalizacji

-	nazwa miejscowości	I. os.	bezrobocie w %
Wsie KPN	Górki	211	13,1
	Nowa Dąbrowa	40	19
	Rybitew	30	4,8
	Stara Dąbrowa	210	7,4
	Zamość	59	10
-	łącna liczba mieszkańców podobszaru Wsie KPN	550	-
-	średnia dla podobszaru Wsie KPN	-	10,86
-	Głusk	136	11,6
-	Gmina (ogółem)	5 219	4,6

źródło: opracowanie własne

Przedsiębiorczość (podmioty w REGON)

Na podobszarach rewitalizacji działają 24 firmy (Wsie KPN) i 41 firm (Nowe Grochale) funkcjonujących w oparciu o wpis do ewidencji działalności gospodarczej. Stanowią one odpowiednio 4,64% i 6,1% wszystkich tego rodzaju przedsięwzięć w gminie Leoncin. Na obszarze interwencji widoczny jest zatem mniejszy niż przeciętnie w gminie udział działalności gospodarczych na liczbę mieszkańców w porównaniu z całą gminą.

Tabela 31 Przedsiębiorczość na podobszarach rewitalizacji

-	nazwa miejscowości	l. os.	podmioty w REGON	
			liczba	% ludności
Wsie KPN	Górki	211	12	5,7
	Nowa Dąbrowa	40	1	2,5
	Rybitew	30	3	10
	Stara Dąbrowa	210	7	3,3
	Zamość	59	1	1,7
-	łącna liczba mieszkańców podobszaru Wsie KPN	550	-	-
-	średnia dla podobszaru Wsie KPN	-	24	4,64
-	Głusk	136	15	11
-	Gmina (ogółem)	5 219	362	6,9

źródło: opracowanie własne

Liczba działalności gospodarczych i poziom przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji jest zbyt mały, szczególnie w kontekście potencjału wynikającego z centralnego położenia obszaru i stosunkowo korzystnej lokalizacji wobec stolicy kraju. W sytuacji zdiagnozowanego wysokiego bezrobocia jest to sytuacja niepokojąca; w ramach programu rewitalizacji należy podjąć działania ułatwiające i promujące działalność gospodarczą mieszkańców.

Odległość od Leoncina

Średnia odległość od wsi gminnej Leoncin miejscowości położonych na obszarze KPN nieco przekracza 10 km, co przy braku regularnych połączeń i dróg jest czynnikiem wzmacniającym wykluczenie społeczne ich mieszkańców.

Tabela 32 Odległość podobszarów rewitalizacji od wsi gminnej

-	nazwa miejscowości	l. os.	odległość (km)
Wsie KPN	Górki	211	9,6
	Nowa Dąbrowa	40	12,5
	Rybitew	30	7,3
	Stara Dąbrowa	210	12,1
	Zamość	59	12,1
-	łącna liczba mieszkańców podobszaru Wsie KPN	550	-
-	średnia dla podobszaru Wsie KPN	-	10,72
-	Głusk	136	4,6
-	Gmina (ogółem)	5 219	-

źródło: opracowanie własne

Brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług

Wszystkie miejscowości z podobszaru „Wsie KPN” są bardzo słabo skomunikowane, dostępne połączenia autobusowe w ramach komunikacji publicznej zapewniają minimum poniżej potrzeb mieszkańców. Dostępne minimum w ramach komunikacji oznacza, że jest co prawda możliwość aby dostać się poza miejscowości położone poza Parkiem, ale dostępne połączenia uniemożliwiają podjęcie pracy poza tym obszarem lub korzystanie z oferty instytucji (np. służby zdrowia), dostępu do oferty rekreacyjnej i handlowo-usługowej zarówno na terenie gminy jak i powiatu. Na obszarze KPN

właściciele prywatnych posesji nie mogą realizować żadnych poważniejszych inwestycji związanych np. z modernizacją budynków mieszkalnych. Na tym obszarze nie ma również doprowadzonego wodociągu.

Tabela 33 Brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług

-	nazwa miejscowości	I. os.	brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług
Wsie KPN	Górki	211	+
	Nowa Dąbrowa	40	+
	Rybitew	30	+
	Stara Dąbrowa	210	+
	Zamość	59	+
-	Głusk	136	-
-	Gmina (ogółem)	5 219	nd.

źródło: opracowanie własne

Sfera środowiskowa

W podobszarach rewitalizacji, szczególnie w podobszarze Wsie KPN, nie występują istotne problemy środowiskowe, które należy uwzględnić planując działania rewitalizacyjne. Należy mieć natomiast na uwadze kwestie ochrony środowiska i planowany sposób gospodarowania obszarem Parku przez Dyрекcję KPN, i działania społeczne (szczególnie aktywizacji zawodowej) adresowane do mieszkańców miejscowości zlokalizowanych na jego terenie realizować w porozumieniu z Parkiem.

6.3 Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy można wskazać zagadnienia ważne dla mieszkańców, charakteryzujące obszar zdegradowany, a w konsekwencji również wyznaczony obszar rewitalizacji. Zagadnienia te, sformułowane jako kwestie kluczowe, charakteryzują obszar zdegradowany i powinny stać się przedmiotem interwencji (działania) w ramach rewitalizacji. Problemy zdiagnozowane na podstawie danych statystycznych, badania ankietowego oraz wywiadów pogłębionych na podobszarach rewitalizacji: Wsie KPN (1) i / lub Głusk (2).

sfera społeczna:

- brak perspektyw życiowych dla mieszkańców podobszaru Wsie KPN ze względu na perspektywy rozwojowe KPN (docelowo las zastąpi obszary wiejskie) oraz ich brak wiedzy dotyczącej sytuacji formalno-prawnej gospodarstw,
- niewystarczające zaspokojenie potrzeb osób w wieku poprodukcyjnym, których udział w populacji obszaru rewitalizacji jest duży i rośnie,
- wysokie bezrobocie, bierność zawodowa, brak kwalifikacji zawodowych, brak miejsc pracy,
- koncentracja ubóstwa (osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej),
- niższe niż średnia dla gminy wyniki edukacyjne uczniów,
- niewystarczająca oferta zajęć dodatkowych i spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,

sfera gospodarcza:

- niewystarczający poziom przedsiębiorczości,
- niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego dla ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji i wzrostu przychodów mieszkańców,

sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- brak infrastruktury funkcjonalnej zapewniającej dostęp do podstawowych dóbr i usług (1),
- niewykorzystany potencjał Kampinoskiego Parku Narodowego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i turystów,
- KPN stanowi ogromny potencjał turystyczny, jednak obecnie jest on niewykorzystany.
- brak regularnych połączeń komunikacyjnych.

sfera techniczna:

- niska jakość mediów w gospodarstwach na podobszarze KPN (brak kanalizacji, woda niezdatna do picia),
- słabe warunki mieszkaniowe (1).

6.3.1 Potrzeby rewitalizacyjne wsi KPN

Miejscowości stanowiące część gminy Leoncin, a zlokalizowane na obszarze KPN, są obszarem zdegradowanym, wymagającym interwencji, co znajduje odzwierciedlenie w przeprowadzonych badaniach ilościowych. Mieszkańcy to często osoby dotknięte społecznym wykluczeniem i zagrożone pogłębianiem i utrwalaniem się problemów społecznych, pozbawione dostępu do instytucji i wsparcia w rozwiązywaniu dotyczących ich trudności życiowych. Osoby pozbawione także perspektyw – chęć zamieszkiwania w dotychczasowym miejscu jest równoznaczna z ograniczaniem dostępu do rynku pracy, mniejszymi możliwościami edukacyjnymi dla dzieci, wykluczeniem cyfrowym w dobie dynamicznego rozwoju nowych technologii.

Specyfiką obszaru zdegradowanego w Gminie Leoncin jest to, że znaczna jego część docelowo ma przestać istnieć jako obecne jednostki administracyjne, a mieszkańcy mają docelowo zmienić miejsce zamieszkania. Z całym przekonaniem należy stwierdzić, że wskazane w ramach diagnozy obszary spełniają przesłanki jako obszary wymagające rewitalizacji. Jednocześnie przypadek Gminy Leoncin wykracza poza wskazane w Wytocznych ramy schematycznej, „standardowej” rewitalizacji. Niemniej, wpisuje się w pełni w perspektywę rewitalizacji społecznej – procesu wspierającego mieszkańców danego obszaru, którzy stanowią społeczność zamieszkującą obszar zdegradowany – a degradacja jest zidentyfikowana poprzez występowanie negatywnych zjawisk społecznych oraz złą sytuację techniczną i przestrzenno-funkcjonalną.

Perspektywa rewitalizacji ma obejmować przede wszystkim mieszkańców i być ukierunkowana na poprawę jakości ich funkcjonowania, a takie cele są wskazane w niniejszym Programie Rewitalizacji. Obszar wsi zlokalizowanych na obszarze KPN jest zdegradowany a jego mieszkańcy wymagają wsparcia w ramach procesu rewitalizacji. Skala społecznego wykluczenia mieszkańców przesuwają na dalszy plan perspektywę rewitalizowanej przestrzeni *sensu stricto*, ponieważ działania zrealizowane w ramach procesu rewitalizacji przełożą się na poprawę jakości życia osób objętych procesem rewitalizacji oraz lepsze ich funkcjonowanie tej przestrzeni, w której docelowo zamieszkają.

7. Założenia Programu Rewitalizacji

7.1 Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt)

Przeprowadzona analiza całej Gminy wykazała występowanie negatywnych zjawisk społecznych skoncentrowanych przede wszystkim w miejscowościach położonych na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego. Potrzeby mieszkańców dotyczą praktycznie wszystkich sfer funkcjonowania człowieka. Kwestie problemowe dotyczące Głuska to przede wszystkim brak oferty aktywizacji zawodowej oraz kulturalno-rekreacyjnej dla mieszkańców i ich ogólnie niska aktywność społeczna.

WIZJA REWITALIZACJI

Mieszkańcy podobszarów rewitalizacji to świadomi swoich praw i możliwości obywatele, zamieszkujący w wygodnych warunkach, aktywnie korzystający z dostępnych rozwiązań prawnych, ekonomicznych, społecznych, posiadający kwalifikacje zawodowe, miejsce pracy oraz dostęp do infrastruktury zapewniającej rozwój dzieciom i rekreację dorosłym.

7.2 Cele rewitalizacji oraz kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom

Wizja obszaru rewitalizacji realizowana będzie poprzez cele, w ramach których określono kierunki działań oraz odpowiadające im przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Cele zostały sformułowane na podstawie potrzeb zawartych w przeprowadzonej diagnozie.

Wyniki diagnozy wskazują na konieczność podjęcia przede wszystkim działań, które muszą zostać właściwie zaplanowane i nakierowane na osoby najbardziej potrzebujące wsparcia. Tym działaniom powinny towarzyszyć również działania inwestycyjne, związane z budową/rozbudową/modernizacją różnego rodzaju infrastruktury, przede wszystkim infrastruktury ukierunkowanej na rozwijanie kompetencji społecznych i zawodowych dorosłych mieszkańców, wspierających edukację dzieci i młodzieży oraz służącej zagospodarowaniu czasu wolnego. Tak określone kierunki działań zostały zawarte w poniżej określonych celach rewitalizacji.

CEL 1 Wypracowanie rozwiązań wspierających mieszkańców miejscowości leżących na obszarze KPN w poprawie jakości ich życia w obecnym lub nowym miejscu zamieszkania.

Podstawowym wyzwaniem, z którym zmierzy się Gmina Leoncin w ramach prowadzonej rewitalizacji jest wypracowanie rozwiązań wspierających mieszkańców miejscowości leżących na obszarze KPN w poprawie jakości ich życia w obecnym lub nowym miejscu zamieszkania. Wyzwanie to wynika z prowadzonej polityki Kampinoskiego Parku Narodowego polegającej na wykupie w najbliższej przyszłości wszystkich nieruchomości należących do osób prywatnych i odtworzenie na ich miejscu lasów.

CEL 2. Aktywizacja zawodowa i społeczna

Wsparcie, aktywizacja i integracja mieszkańców zamieszkałych na terenie KPN, w szczególności przygotowanie ich do zmiany miejsca zamieszkania i /lub wykorzystania ich możliwości życiowych przy uwzględnieniu kierunków rozwoju KPN. Działania na rzecz rozwoju kapitału społecznego i wzmocnienia poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców, rozwijające ich aktywność społeczną, zaangażowanie w działalność na rzecz Gminy, integrację społeczną i wykorzystanie potencjału kulturowego Gminy. Inicjowanie i wspieranie działań ukierunkowanych na rozbudzenie lub wzmocnienie przedsiębiorczości mieszkańców, w tym przedsiębiorczości społecznej i opartej na walorach turystyczno-środowiskowych Gminy. Wspieranie działań włączających mieszkańców obszarów wykluczenia społecznego w rytm życia miejscowości gminnych, odbudowywanie kompetencji społecznych poprzez działania integracyjne.

CEL 3. Rozszerzenie oferty aktywności kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, edukacyjnej szczególnie kierowanych do dzieci i młodzieży oraz seniorów, w ramach działań realizowanych poza obszarem rewitalizacji

Stworzenie atrakcyjnej oferty i form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, w tym oferty rekreacyjnej i kulturalnej, stworzenie miejsc aktywności kulturalnej i rekreacyjnej oraz animowanie działań społecznych adekwatnych do każdej z grup. Rozszerzenie (lub stworzenie) różnych form aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej mieszkańców. Działania ukierunkowane na integrację mieszkańców gminy i wdrożenie mieszkańców obszarów zdegradowanych w rytm życia gminy poprzez realizację wspólnych działań społecznych i kulturalnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i pozostałych mieszkańców gminy.

CEL 4. Lepszy transport

Podstawowym celem przedsięwzięcia jest poprawa społecznego funkcjonowania mieszkańców terenów oddalonych od centrum aktywności (instytucji, urzędów, organizacji, miejsc handlu i usług) poprzez opracowanie i pilotażowe wdrożenie elastycznego systemu komunikacji publicznej dla obszarów wiejskich. Realizacja projektu umożliwi mieszkańcom podobszaru rewitalizacji „wsie KPN” udział we wszystkich zaplanowanych w ramach rewitalizacji przedsięwzięciach (z których część będzie realizowana poza obszarami rewitalizacji ze względu na dostępność / brak niezbędnej infrastruktury).

Budowa ścieżek rowerowych i rozbudowa ich sieci, wytyczenie i oznakowanie szlaków pieszych, oznakowania bezpiecznych ciągów pieszo-jezdnych, szczególnie w kontekście zagrożenia dla niezmotywowanych użytkowników dróg. Budowa – we współpracy z KPN – zaplecza małej infrastruktury dla obsługi ruchu turystycznego (zainstalowanie koszy na śmieci, stworzenie miejsc postojowych, postawienie ławek, stojaków na rowery itp.).

7.3 Lista planowanych przedsięwzięć wraz z opisami

Podstawowym kryterium doboru przedsięwzięć była zgodność z wnioskami płynącymi z diagnozy Gminy rozumianymi jako problemy społeczne, gospodarcze i funkcjonalno-przestrzenne. Wybrane projekty będą zlokalizowane na obszarze rewitalizacji, a także będą realizowane poza obszarem rewitalizacji ze względu na dostępność infrastruktury technicznej. Ponadto główne projekty będą wspierane przez działania w ramach projektów o charakterze nieinwestycyjnym, które także będą oddziaływać na obszar rewitalizacji.

Wszystkie przedsięwzięcia wpisują w problemy zdiagnozowane podczas prowadzonych badań oraz wizję i cele rewitalizacyjne.

Rysunek 1 Zdiagnozowane problemy oraz odpowiadające im cele LPR

PROBLEMY	CELE		
brak faktycznych perspektyw dla dalszego zamieszkiwania w obecnie zajmowanych gospodarstwach	1 Wypracowanie rozwiązań wspierających mieszkańców miejscowości leżących na obszarze KPN w poprawie jakości ich życia w obecnym lub nowym miejscu zamieszkania.		
wysoka koncentracja osób korzystających z pomocy społecznej	2 Aktywizacja zawodowa i społeczna	3 Rozszerzenie oferty aktywności kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, edukacyjnej szczególnie kierowanych do dzieci i młodzieży oraz seniorów	
wysoka koncentracja osób bezrobotnych	2 Aktywizacja zawodowa i społeczna	3 Rozszerzenie oferty aktywności kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, edukacyjnej szczególnie kierowanych do dzieci i młodzieży oraz seniorów	4 Lepszy transport
duży udział seniorów	3 Rozszerzenie oferty aktywności kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, edukacyjnej szczególnie kierowanych do dzieci i młodzieży oraz seniorów	4 Lepszy transport	
słabe wyniki z egzaminów uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych	3 Rozszerzenie oferty aktywności kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, edukacyjnej szczególnie kierowanych do dzieci i młodzieży oraz seniorów	4 Lepszy transport	
brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług	1 Wypracowanie rozwiązań wspierających mieszkańców miejscowości leżących na obszarze KPN w poprawie jakości ich życia w obecnym lub nowym miejscu zamieszkania.	4 Lepszy transport	

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2 Cele LPR oraz odpowiadające im projekty

CELE	PROJEKTY			
1 Wypracowanie rozwiązań wspierających mieszkańców miejscowości leżących na obszarze KPN w poprawie jakości ich życia w obecnym lub nowym miejscu zamieszkania.	1. Forum współpracy			
2 Aktywizacja zawodowa i społeczna	2. Utworzenie Inkubatora Przedsięb. i Aktywności Społecz., w tym utworzenie CIS oraz Wielosektorowej Spółdzielni Socj.	3. Niebiesko Zielona Wioska Ekologiczna		
3 Rozszerzenie oferty aktywności kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, edukacyjnej szczególnie kierowanych do dzieci i młodzieży oraz seniorów	4. Stworzenie strefy integracji, rekreacji i wypoczynku	5. „Sportowy Leoncin – w każdym wieku”	6. „Rewitalizacja dla Seniorów”	7. „Interdyscyplinarne Warsztaty Edukacyjne- rozwój kompetencji kluczowych uczniów szkół z terenu Gminy Leoncin”
4 Lepszy transport	8. „Rowerowy Leoncin” Edukacyjno-rekreacyjny szlak rowerowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Leoncin	9. „Przystanek na żądanie”		

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Są to planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, o ile dane te są możliwe do wskazania.

W poniższych opisach przedsięwzięć wskazano szacunkowe kwoty, jak również orientacyjne źródło finansowania. Na obecnym etapie nie jest możliwe jednoznaczne wskazanie ani źródeł finansowania, ani wysokości kwot środków zewnętrznych, ponieważ nie są jeszcze znane harmonogramy i dokumentacje konkursowe dla działań zaplanowanych do realizacji. Wskazane do realizacji przedsięwzięcia określone są maksymalnie w perspektywie czasowej dostępności środków unijnych, ponieważ ona determinuje w dużej mierze korzystanie z zewnętrznego źródła finansowania. Nie oznacza to jednak zamknięcia procesu rewitalizacji w tej perspektywie czasowej. Planowane do realizacji przedsięwzięcia będą realizowane zależnie od dostępnych środków zarówno zewnętrznych jak i środków własnych Gminy. Wszystkie poniższe projekty są planowane do realizacji w perspektywie najbliższych lat.

Tabela 34 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)				Podmiot realizujący
1	Forum współpracy				Gmina Leoncin
Powiązanie z celami LPR	Cel nr	1	Lokalizacja przedsięwzięcia	Wsie KPN	x
				Głusk	-
				Poza obszarem ²⁷	x
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin		
	300 000 zł		2017-2023		
Opis problemu	Podstawowym wyzwaniem, z którym zmierzy się Gmina Leoncin w ramach prowadzonej rewitalizacji jest wypracowanie rozwiązań wspierających mieszkańców miejscowości leżących na obszarze KPN w poprawie jakości ich życia w obecnym lub nowym miejscu zamieszkania. Wyzwanie to wynika z prowadzonej polityki Kampinoskiego Parku Narodowego polegającej na wykupie w najbliższej przyszłości wszystkich nieruchomości należących do osób prywatnych i odtworzenie na ich miejscu lasów.				
Cel przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest zaktywizowanie społeczne mieszkańców wsi KPN i stworzenie formy współpracy pomiędzy Gminą oraz administracją KPN				
Zakres realizowanych zadań	Planuje się realizację następujących zadań: a) zatrudnienie koordynatora, który będzie organizował dla mieszkańców wsi KPN cyklicznych spotkań (np. raz w tygodniu). Spotkania będą miały na celu: określenie stanowiska mieszkańców co do koniecznych działań mających na celu poprawę ich sytuacji; poinformowanie mieszkańców nt. sytuacji prawnej ich miejsca zamieszkania, ogólne informowanie o bieżących/planowanych zmianach w Gminie i KPN, w tym realizowanych projektach, edukację nt. uwarunkowań rozwoju Gminy i KPN. b) zorganizowanie cyklicznych spotkań pomiędzy przedstawicielami mieszkańców a Gminą oraz administracją KPN (np. raz na 2 miesiące).				
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba godzin spotkań mieszkańców	godzina	600	Program spotkań	
	Liczba godzin spotkań przedstawicieli mieszkańców, Gminy i KPN	osoba	80	Program spotkań	
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba ustalonych zagadnień/zmienionych postępowań/wdrożonych rozwiązań dot. mieszkańców KPN	dokument	6	Wnioski ze spotkań	
Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)				Podmiot realizujący
2	Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i Aktywności Społecznej, w tym utworzenie Centrum Integracji Społecznej oraz Wielosektorowej Spółdzielni Socjalnej				Gmina Leoncin
Powiązanie z celami LPR	Cel nr	2	Lokalizacja przedsięwzięcia	Wsie KPN	
				Głusk	

²⁷ Część spotkań pomiędzy przedstawicielami mieszkańców a Gminą oraz KPN będzie się odbywało w siedzibie Gminy lub siedzibie KPN.

Program Rewitalizacji Gminy Leoncin na lata 2016-2020

			Poza obszarem ²⁸	x
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin	
	4 000 000 zł		2017-2023	
Opis problemu	<p>Na podobszarach rewitalizacji zauważa się małą aktywność mieszkańców w obszarze lokalnej przedsiębiorczości. Brak jest instrumentów wsparcia które mogą mieć wpływ na aktywizację osób w tym obszarze, w tym zamieszkujące obszar rewitalizacji.</p> <p>Wysoka stopa bezrobocia, duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej wskazują na potrzebę przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców. Na obszarze rewitalizacji przewidziano szereg działań aktywizujących, które wpływają na realizację celu szczegółowego nr 1 i nr 3 rewitalizacji.</p>			
Cel przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest zaktywizowanie społeczno - zawodowe 30 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, służące przeciwdziałaniu bezrobociu tej grupy oraz nabycie nowych umiejętności osobistych przez 70 osób z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujący na terenie obszaru rewitalizacji.</p>			
Zakres realizowanych zadań	<p>Planuje się realizację następujących zadań:</p> <p>a) utworzenie Centrum Integracji Społecznej, które prowadzić będzie działalność aktywizującą i integrującą dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W ramach Centrum prowadzone będą zajęcia terapeutyczne, edukacyjno- pomocowe, poradnictwo prawno- administracyjne i zatrudnieniowe;</p> <p>b) doradztwo indywidualne i warsztaty kompetencji życiowych- działanie ma na celu pomoc uczestnikom w reintegracji, wspieraniu aktywnych postaw społecznych i pomoc w rozwiązywaniu problemów mających wpływ na aktywność zawodową. Prowadzone będą warsztaty aktywizacji zawodowej, doradztwo, trening motywacyjny.</p> <p>c) szkolenia zawodowe, które będą dopasowane pod kątem uczestników projektu. Głównie uwaga zwrócona będzie na szkolenia w zawodach deficytowych, gdzie istnieje zapotrzebowanie na pracowników. Dzięki temu osoby te będą miały większe szanse na znalezienie pracy.</p> <p>d) pośrednictwo pracy i staże zawodowe - celem tego działania jest zdobywanie doświadczenia zawodowego, a tym samym zwiększeniu szans na podjęcie stałego zatrudnienia. Organizowane będą wizyty w zakładach pracy, spotkania z pracodawcami.</p> <p>Wielosektorowa Spółdzielnia Socjalna osób prawnych będzie miała charakter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - instytucjonalny – tworzenie sieci współpracy różnych podmiotów, instytucji, organizacji; - społeczny – tworzenie lokalnych miejsc pracy dla osób o niskich kwalifikacjach i niskiej zatrudnialności, osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, umożliwiając ich integrację społeczną i zawodową; - gospodarczy – prowadzenie działalności gospodarczej odpowiadającej na realne potrzeby lokalnej społeczności, jak i lokalnych instytucji. 			
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych
	Liczba godzin zajęć/warszt.	godzina	500	Program zajęć
	Liczba uczestników zajęć/warsztatów	osoba	100	Dokumentacja foto / listy obecności
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych
	Liczba osób, które zdobyły kwalifikacje i podniosły samoocenę w zakresie udzielonego wsparcia	osoba	100	Ankiety ex-ante i ex-post, badanie jakościowe/opinia specjalistów

²⁸ Ze względu na najlepsze położenie, zaplecze oraz odpowiednio do tego pomieszczenia projekt będzie realizowany dla wszystkich podobszarów w miejscowości Leoncin. W tym celu zostanie zorganizowany transport w celu dowiezienia mieszkańców w podobszarów rewitalizacji

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Podmiot realizujący	
3	Niebiesko Zielona Wioska Ekologiczna			Gmina Leoncin, przedsiębiorcy	
Powiązanie z celami LPR	Cel nr	2	Lokalizacja przedsięwzięcia	Wsie KPN	
				Głusk	
				Poza obszarem ²⁹	x
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin		
	1 000 000 zł		2017-2020		
Opis problemu	Brak wypracowanej spójnej oferty turystycznej ma wpływ na bardzo powolny proces wzmacniania działająca rzecz rozwoju kapitału społecznego i wzmacniania poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców, rozwijające ich aktywność społeczną, zaangażowanie w działalność na rzecz lokalnej społeczności, integrację społeczną i wykorzystanie potencjału kulturowego podobszarów rewitalizacji.				
Cel przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest aktywizacja społeczności lokalnej zamieszkującej podobszary rewitalizacji poprzez wspieranie przedsiębiorczości i postaw społecznych opartych na lokalnej tradycji zapomnianych upraw organicznych.				
Zakres realizowanych zadań	<p>W ramach projektu planuje się przygotowanie infrastruktury edukacyjno-rekreacyjnej w Gospodarstwie ekologicznym/z uprawami organicznymi – rekonstrukcja Zagrody Wiejskiej typowej dla terenu północnego Mazowsza. Wykonanie wiaty edukacyjnej z wyposażeniem i pomocami edukacyjnymi, stworzenie ogrodu pokazowego, uruchomienie węzła sanitarnego dla odwiedzających, oraz punktu gastronomicznego.</p> <p>Uprawa organiczna stanowić będzie przestrzeń do działalności dla lokalnych środowisk drobnych rzemieślników oraz związanych z nimi nieformalnych grup liderów lokalnych, wolontariuszy oraz organizacji pozarządowych. Jednocześnie działalność ta oparta również o dziedzictwo kulinarne regionu stanowić będzie impuls wspierający działania związane z promocją turystyczną Gminy Leoncin. Celem projektu jest stworzenie przestrzeni publicznej dla działalności ekologicznej oraz związanej z tym działalności drobnych rzemieślników (organizacja warsztatów, kursów, oraz wystawy i targów). Działalność lokalnego środowiska rzemieślników, w tym oparta o dziedzictwo kulinarne regionu stanowić będzie impuls dla integracji i aktywności społecznej mieszkańców podobszarów rewitalizacji, w tym również w powiązaniu z działalnością planowanych do uruchomienia w ramach rewitalizacji: Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej, Centrum Integracji Społecznej oraz Wielosektorowej Spółdzielni Socjalnej. W celu zapewnienia efektu synergii w ramach projektu przewiduje się rozwój współpracy z Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu oraz Muzeum Etnograficznym w Warszawie.</p>				
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba godzin zajęć/warsztatów	godzina	500	Program zajęć	
	Liczba uczestników zajęć/warsztatów	osoba	250	Dokumentacja foto / listy obecności	
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba osób, które zdobyły kwalifikacje i podniosły samoocenę w zakresie udzielonego wsparcia	osoba	220	Ankiety ex-ante i ex-post, badanie jakościowe/opinia specjalistów	

²⁹ Ze względu na uwarunkowania prawne projekt nie może być zlokalizowany w obszarze KPN. Natomiast w miejscowości Głusk nie ma terenów, które można byłoby zagospodarować pod taką wioskę.

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Podmiot realizujący	
4	Stworzenie strefy integracji, rekreacji i wypoczynku			Gmina Leoncin	
Powiązanie z celami LPR	Cel nr	3	Lokalizacja przedsięwzięcia	Wsie KPN	
				Głusk	x
				Poza obszarem	
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin		
	2 500 000 zł		2017-2023		
Opis problemu	Brak wystarczającej oferty dla mieszkańców obszaru rewitalizacji form w tym spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, w tym oferty rekreacyjnej i kulturalnej, stworzenie miejsc aktywności kulturalnej i rekreacyjnej oraz animowanie działań społecznych adekwatnych do każdej z grup. Rozszerzenie (lub stworzenie) różnych form aktywności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej mieszkańców.				
Cel przedsięwzięcia	Poprawa jakości życia mieszkańców, poszerzenie oferty społeczno -edukacyjno-rekreacyjnej gminy skierowanej do osób zagrożonych wykluczeniem, aktywizacja i integracja społeczna, zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego.				
Zakres realizowanych zadań	W wyniku realizacji zadania powstanie strefa integracji mieszkańców która wyposażona zostanie w drewniane ławki i stoły biesiadne. Strefa rekreacji i wypoczynku wyposażona będzie w elementy małej architektury, zakupione i zainstalowane zostaną elementy siłowni zewnętrznej , zakupiony zostanie napowietrzny zestaw zabawowy dla dzieci, zainstalowanie betonowego stołu do tenisa, postawienie altany wypoczynkowa” przystań wędrowca”, zainstalowanie stołu betonowego do gry w piłkarzyki, zainstalowanie zegara słonecznego.				
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba obiektów rekreacyjnych wybudowanych na rewitalizowanym podobszarze	szt.	1	Protokół odbioru	
	Powierzchnia zagospodarowanego podobszaru rewitalizacji	m ²	900	Protokół odbioru	
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba osób korzystających z obiektów wybudowanych na rewitalizowanym podobszarze	Osoby/rok	1000	dokumentacja foto / listy obecności / plan zajęć	
	Liczba obiektów rekreacyjnych wybudowanych na rewitalizowanym podobszarze	szt.	1	Protokół odbioru	

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Podmiot realizujący	
5	„Sportowy Leoncin –w każdym wieku”			Gmina Leoncin	
Powiązanie z celami LPR	Cel nr	3	Lokalizacja przedsięwzięcia	Wsie KPN	x
			Głusk	x	
			Poza obszarem		
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin		
	750 000 zł		2017-2023		
Opis problemu	Brak przestrzeni przeznaczonej funkcjonalnie dla aktywnego spędzania wolnego czasu, brak miejsca atrakcyjnego dla okolicznych mieszkańców a jednocześnie brak zagospodarowanej odpowiednio przestrzeni możliwej do wykorzystania na cele społeczne. Brak przestrzeni do prowadzenia działań aktywizujących i integrujących społeczność (również międzypokoleniową) np. wspólne formy zajęć integrujących i aktywizujących dla uczestników Centrum Integracji Społecznej, dzieci i seniorów oraz całych rodzin.				
Cel przedsięwzięcia	Obiekt stanowić będzie przestrzeń publiczną przeznaczoną do rozwoju funkcji społecznych, sportowych i edukacyjnych integrujących i aktywizujących społecznie mieszkańców podobszaru rewitalizacji.				
Zakres realizowanych zadań	Modernizacja boiska przy szkole w Grochalach (z siedzibą w Głusku) oraz terenu wokół szkoły i zagospodarowanie go na funkcje sportowe, w tym tor rolkarski, boisko multifunkcyjne, siłownia plenerowa, plac zabaw. Działania inwestycyjne umożliwią stworzenie przestrzeni przeznaczonej funkcjonalnie dla aktywnego spędzania wolnego czasu, dzięki czemu powstanie miejsce atrakcyjne dla okolicznych mieszkańców a jednocześnie przestrzeń możliwa będzie do wykorzystania na cele społeczne. W przestrzeni możliwe będzie prowadzenie działań aktywizujących i integrujących społeczność (również międzypokoleniową) np. wspólne formy zajęć integrujących i aktywizujących dla uczestników Centrum Integracji Społecznej, dzieci, seniorów.				
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Powierzchnia zagospodarowanej przestrzeni publicznej	m ²	500	Protokół odbioru	
	Liczba zorganizowanych aktywności społecznych (rodzaje zajęć)	szt	30	Dokumentacja foto / listy obecności	
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba osób korzystających z zagospodarowanej przestrzeni publicznej	Osoby/rok	500	Raport z wydarzeń/ monitoring	
	Liczba osób z podobszarów rewitalizacji, które podniosły kompetencje społeczne	osoby /rok	200	Ankiety / dokumentacja projektu	

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Podmiot realizujący	
6	„Rewitalizacja dla Seniorów”			Gmina Leoncin	
Powiązanie z celami LPR	Cel nr	3	Lokalizacja przedsięwzięcia	Wsie KPN	x
			Głusk	x	
			Poza obszarem		
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin		
	1 200 000 zł		2017-2022		
Opis problemu	Osoby w wieku podeszłym zamieszkujące obszary rewitalizowane spędzają czas wolny najczęściej mało aktywnie, głównie na pracach domowych lub spotkaniach w gronie przyjaciół i znajomych. Niewielka liczba osób aktywnie uczestniczy w przedsięwzięciach organizowanych przez instytucje publiczne, tj. OPS, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów (koło Leoncin). Instytucje te w swojej działalności niewiele mają ofert w zakresie aktywności fizycznej i rekreacji ruchowej skierowanych do seniorów. Istniejąca infrastruktura sportowa nie sprzyja organizacji przedsięwzięć dla osób w wieku podeszłym.				
Cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest umożliwienie skorzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej dla osób starszych a jednocześnie aktywizowanie i zaangażowanie Seniorów w działania samopomocowe na rzecz społeczności obszaru rewitalizacji. W sferze programowej projekt komplementarny będzie z projektem Dom Dziennego Pobytu „Senior – WIGOR” oraz programem wsparcia integracji międzypokoleniowej. Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na ograniczenie problemów społecznych, w tym przede wszystkim ubóstwa oraz zagrożenia marginalizacją społeczną i wynikającej z nich konieczności korzystania z pomocy społecznej oraz niechęci do uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, inicjatywach obywatelskich, wyborach itp.				
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie dotyczy stworzenia przestrzeni dla seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji. Programowo łączyć będzie funkcje uniwersytetu trzeciego wieku, klubu seniora, biblioteki i programów rehabilitacyjnych oraz świetlicy środowiskowej integrującej mieszkańców.				
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba godzin zrealizowanych zajęć	godzina	300	Program zajęć, listy obecności	
	Liczba uczestników zajęć	osoba	80	Dokumentacja fotograficzna, listy obecności	
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba osób, która odniosła korzyści/nabyła umiejętności w wyniku zorganizowanych zajęć	osoby	80	Ocena opiekuna /badanie ewaluacyjne	
	Liczba osób z podobszarów rewitalizacji, które podniosły swoje kompetencje społeczne	osoby	40	Ocena opiekuna /badanie ewaluacyjne	

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Podmiot realizujący	
7	„Interdyscyplinarne Warsztaty Edukacyjne- rozwój kompetencji kluczowych uczniów szkół z terenu Gminy Leoncin”			Gmina Leoncin	
Powiązanie z celami LPR	Cel nr	3	Lokalizacja przedsięwzięcia	Wsie KPN	x
			Głusk	x	
			Poza obszarem		
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin		
	800 000 zł		2017-2022		
Opis problemu	W związku z przeprowadzoną diagnozą wyniki sprawdzianu 6-klasisty wśród uczniów obszarów rewitalizacji osiągają niższe wskaźniki. Realizacja projektu wpłynie na wzrost wiedzy i umiejętności wśród uczniów, poprawi wyniki w nauce, zmniejszy deficyty wśród uczniów, zwiększy wykorzystania TIK. Podjęte działania wpłyną na zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów oraz podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych.				
Cel przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest wzrost potencjału edukacyjnego, poprawa wiedzy, kompetencji i umiejętności oraz złagodzenie wpływu dysfunkcji na możliwości edukacyjne, a także poprawa jakości usług edukacyjnych dzięki podniesieniu kwalifikacji nauczycieli oraz wyposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne. Projekt adresowany do uczniów i nauczycieli z całej gminy, jego odbiorcami będą przede wszystkim placówki zlokalizowane na obszarach rewitalizacji, ponieważ jak wykazała diagnoza są to miejsca koncentracji słabych wyników edukacyjnych.				
Zakres realizowanych zadań	<p>Planuje się realizację następujących zadań:</p> <p>a) rozwijanie wiedzy i umiejętności uczniów poprzez prowadzenie zajęć dla uczniów zdolnych, obdarzonych potencjałem w zakresie danego przedmiotu oraz uczniów osiągających wysokie wyniki w nauce z danego przedmiotu. Działanie to rozwine zainteresowania i poszerzy wiedzę uczestników.</p> <p>b) wyrównywanie wiedzy i umiejętności uczniów zadanie skierowane do uczniów mających problemy z opanowaniem bieżącego materiału oraz tych ze specyficznymi trudnościami i z nauką danego przedmiotu. Indywidualne podejście i odpowiedni dobór do grup pozwoli nadrobić wszelkie zaległości.</p> <p>c) wsparcie uzupełniające- ma na celu złagodzenie zdiagnozowanych w szkołach problemów i deficytów uczniów. Chodzi o wsparcie logopedyczne, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, treningi dla uczniów z autyzmem oraz niepełnosprawnych. Celem podjętych działań jest zwiększenie samodzielności, kreatywności oraz rozwój umiejętności.</p> <p>d) wsparcie dla nauczycieli w zakresie umiejętności wykorzystania ICT do przygotowania i prowadzenia zajęć do przygotowania i prowadzenia zajęć,</p> <p>e) doposażenie szkół w środki i pomoce dydaktyczne, tablice interaktywne, zestaw projektor multimedialny z ekranem, laptopy oraz programy niezbędne do prowadzenia zajęć.</p>				
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba godzin zajęć/warsztatów	godzina	300	Program zajęć	
	Liczba uczestników zajęć/warsztatów	osoba	200	Dokumentacja foto / listy obecności	
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba osób, które nabyły umiejętności z zakresu realizowanych zajęć	osoba	200	Ankiety ex-ante i ex-post, badanie jakościowe	

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)			Podmiot realizujący	
8	„Rowerowy Leoncin” Edukacyjno-rekreacyjny szlak rowerowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Leoncin			Gmina Leoncin KPN	
Powiązanie z celami LPR	Cel nr	2 i 4	Lokalizacja przedsięwzięcia	Wsie KPN	x
				Głusk	-
				Poza obszarem ³⁰	x
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin		
	4 000 000 zł		2017-2023		
Opis problemu	Brak wypracowanej spójnej oferty turystycznej ma wpływ na niewykorzystywanie potencjału środowiska naturalnego na potrzeby rozwijania lokalnego rynku pracy. Mieszkańcy żyjący na co dzień w obszarach leśnych nie potrafią znaleźć dla siebie żadnego godnego miejsca zarobkowania, a jednocześnie turyści nie mogą aktywnie korzystać z możliwości, które mógłby zaoferować im Park (podobnie jak jest to zagospodarowane w tej części KPN, która należy do gminy Kampinos).				
Cel przedsięwzięcia	Celem podstawowym przedsięwzięcia jest stworzenie infrastruktury wspierającej aktywne i wielowymiarowe działania na obszarze KPN, zagospodarujące aktywność i potencjał mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Realizacja projektu przyczyni się bezpośrednio do poprawy rowerowej komunikacji podobszarów rewitalizacji, zapewni możliwość rozwijania turystyki (podniesie atrakcyjność miejsca dla potencjalnych gości) a tym samym przełoży się na możliwości tworzenia miejsc pracy związanych z obsługą ruchu turystycznego. Przyczyni się także do rozwijania przedsiębiorczości mieszkańców i rozwijania podmiotów ekonomii społecznej, które będą stanowiły dogodne miejsca pracy dla osób długotrwale bezrobotnych i wykluczonych z rynku pracy. Ponadto system ścieżek rowerowych poprawi dostępność komunikacyjną dla mieszkańców wsi KPN.				
Zakres realizowanych zadań	Opracowanie koncepcji sieci tras rowerowych łączących rzekę i las oraz jej realizacja. Opracowanie dokumentacji, przeprowadzenie uzgodnień i uzyskanie pozwoleń technicznych na budowę. Budowa systemu ścieżek rowerowych wraz z rekreacyjną infrastrukturą towarzyszącą. Uruchomienie systemu wypożyczania rowerów w centrum Leoncina. Połączenie edukacyjnej ścieżki rowerowej z Wiślaną Szlakiem Rowerowym. Utworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych na terenach cennych przyrodniczo i bogatych krajobrazowo/KPN.				
Produkty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Długość wybudowanych tras rowerowych na podobszarach rewitalizacji	km	1	Protokół odbioru	
	Długość ścieżek / tras rowerowych i pieszych	km	15	Protokół odbioru	
Rezultaty	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych	
	Liczba osób korzystających z wybudowanych tras rowerowych	Osoby/rok szt.	700	Badanie sondażowe/ badanie ruchu	
	Liczba osób z podobszarów rewitalizacji, które znajdują zatrudnienie w związku z rozbudową infrastruktury	osoby / rok	20	Listy obecności / dokumentacja projektu	

³⁰ Ze względu na specyfikę projektu obejmie on swoim zasięgiem całą Gminę, choć głównie skoncentruje się na trasie pomiędzy miejscowością Leoncin a obszarem KPN

Program Rewitalizacji Gminy Leoncin na lata 2016-2020

Nr porządkowy	Nazwa przedsięwzięcia (tytuł projektu)				Podmiot realizujący
9	„Przystanek na żądanie”				Gmina Leoncin / PPP / NGO / przedsiębiorcy
Powiązanie z celami LPR	Cel nr	4	Lokalizacja przedsięwzięcia	Wsie KPN	x
				Głusk	x
				Poza obszarem ³¹	x
Ramy realizacji	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia		Termin		
	2 000 000 zł		2017-2023		
Opis problemu	Mieszkańcy miejscowości położonych na obszarze KPN są wykluczeni społecznie i narażeni na dalszą marginalizację. Jednym z głównych czynników determinujących tę sytuację jest lokalizacja na obszarze <i>de facto</i> pozbawionym stałej komunikacji publicznej, dostępnej dla wszystkich mieszkańców. Obecnie kursujące linie autobusowe są zdecydowanie nieadekwatne do wymogów współczesnej dynamiki życia i potrzeb mobilności ludzi, którzy – aby móc korzystać z dóbr i usług społecznych i uczestniczyć aktywnie w życiu społecznym (zawodowym, kulturalnym, edukacji etc.) muszą mieć możliwość swobodnego przemieszczania się.				
Cel przedsięwzięcia	Podstawowym celem przedsięwzięcia jest poprawa społecznego funkcjonowania mieszkańców terenów oddalonych od centrum aktywności (instytucji, urzędów, organizacji, miejsc handlu i usług) poprzez opracowanie i pilotażowe wdrożenie elastycznego systemu komunikacji publicznej dla obszarów wiejskich. Realizacja projektu umożliwi mieszkańcom podobszaru rewitalizacji „wsie KPN” udział we wszystkich zaplanowanych w ramach rewitalizacji przedsięwzięciach (z których część będzie realizowana poza obszarami rewitalizacji ze względu na dostępność / brak niezbędnej infrastruktury).				
Zakres realizowanych zadań	Zakres planowanych działań obejmuje: - badanie postaw konsumenckich mieszkańców obszarów oddalonych od centrum aktywności społecznej, - analiza dokumentów (poszukiwanie wdrożonych i pilotażowych innowacyjnych rozwiązań komunikacyjnych w Europie), - opracowanie „modelu działania” elastycznej komunikacji (określenie niezbędnych zasobów, sposobu porozumiewania się przewoźników i odbiorców usług, umocowanie w prawie krajowym i lokalnym etc.), - opracowywanie wirtualnej aplikacji (przy uwzględnieniu kondycji materialnej odbiorców i ich możliwości faktycznego korzystania z e-usług), - pilotażowe wdrożenie elastycznego systemu komunikacji dla obszarów wiejskich (zatrudnienie osób, zakup niezbędnego sprzętu i usług, szkolenia, upowszechnienie systemu etc.).				
Produkty	Nazwa wskaźnika		Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych
	liczba osób objętych monitorowaniem zachowań konsumenckich (komunikacji)		osoba	1200	dokumentacja projektu
	liczba opracowanych rozwiązań (systemu) elastycznej komunikacji dla obszarów wiejskich		dokument	1	dokumentacja projektu
Rezultaty	Nazwa wskaźnika		Jednostka	Liczba jednostek	Źródło danych
	liczba osób korzystających z wdrożonego pilotażowo systemu elastycznej komunikacji dla obszarów wiejskich		osoba / rok	min. 600	badanie ruchu drogowego / dokumentacja projektu
	liczba oddalonych (wykluczonych) miejscowości objętych działaniem projektu		sołectwo	6	dokumentacja projektu

³¹ Ze względu na specyfikę projektu obejmie on swoim zasięgiem całą Gminę

Projekty uzupełniające:

1. Wspieranie młodzieżowych inicjatyw społecznych i uruchomienie mini grantów dla aktywnych liderów formalnych i nieformalnych grup.
2. Utworzenie systemu wsparcia dla organizacji pozarządowych, w szczególności tych których działalność koncentruje się na zachowaniu, ochronie, rozwoju i promowaniu lokalnych tradycji i zasobów kulturowych.
3. Organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego w tym imprez i spotkań integracyjnych, warsztatów i spotkań międzypokoleniowych, wycieczek.
4. Organizacja cyklicznych ponadgminnych wydarzeń kulturalno-promocyjnych bazujących na tradycji wikliniarstwa, wyplataniu palm, hafciarstwo, szydełkowanie, budownictwo, mebel ludowy.
5. Opracowanie i wdrożenie programów zapobiegających chorobom cywilizacyjnym, upowszechniających aktywny i zdrowy tryb życia.
6. Stworzenie systemu stypendialnego dla uczniów osiągających ponadprzeciętne wyniki w nauce, sporcie lub uzdolnionych artystycznie.
7. Zachowanie oraz ochrona lokalnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego.
8. Rozwój przemysłu turystycznego bazującego na lokalnych zasobach dziedzictwa kulturowego i naturalnego.
9. Stworzenie systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców obejmujące m.in.:
 - a) organizacja przemysłu turystycznego wykorzystującego zasoby i tradycję wikliniarstwa, wyplataniu palm, hafciarstwo, szydełkowanie, budownictwo, mebel ludowy;
 - b) realizacja programów przekwalifikowania osób długotrwale bezrobotnych w porozumieniu z pracodawcami.
 - c) realizacja kursów/szkoleń mających na celu podnoszenie i dostosowywanie kwalifikacji i kompetencji zawodowych do potrzeb rynku pracy.
10. Włączenie społeczne osób wykluczonych lub zagrożonych marginalizacją obejmujące:
 - a) realizacja programów pomocy i profilaktyki społecznej służących włączeniu społecznemu;
 - b) organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych dla osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale bezrobotnych;
 - c) stworzenie/rozszerzenie wsparcia na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny (poradnictwo, usługi asystenta rodziny, grupy wsparcia, interwencja kryzysowa, wspomaganie usamodzielnienia);
 - d) stworzenie systemu dotacyjnego związanego z powstawaniem podmiotów ekonomii społecznej.
11. Projekt „Survival nad Wisłą i w Puszczy” obejmujący:
 - a) Stworzenie oferty aktywnego spędzania czasu w formie popularnych w Polsce i zagranicą tzw. szkół przetrwania, obejmujących elementy survivalowe w terenie np. sposoby rozniecania ognia, orientacja terenowa, w tym z pomocą różnych urządzeń nawigacyjnych (mapy, kompas, GPS), pozyskiwania i przygotowywanie pożywienia (np. wędkowanie), przygotowywanie miejsc noclegowych (budowa schronień, rozkładanie namiotów), połączonych z elementami edukacyjnymi odnoszących się do walorów przyrodniczych Wisły i Kampinosu.

- b) wytyczenie tras, budowę małej infrastruktury i infrastruktury „survivalowej” (odpowiednio wyposażone „chatki” jako bazy wypadowej punkty kontrolne) a także przeszkolenie mieszkańców do podjęcia aktywności zawodowej związanej z tą formą rekreacji.
12. Projekt „Aktywizacja społeczna poprzez wspólną tożsamość” obejmujący przestrzeń do działalności dla lokalnych nieformalnych grup liderów lokalnych, wolontariuszy oraz organizacji pozarządowych. W przestrzeni działać będą organizacje aktywnie wspierające aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji. Jednocześnie działalność organizacji i grup formalnych i nieformalnych stanowić będzie impuls wspierający działania związane z promocją turystyczną Gminy.
13. Projekt „Przemóc NieMoc – Program Integracji Międzypokoleniowej” obejmujący stworzenie przestrzeni dla integracji międzypokoleniowej dla osób starszych oraz dzieci i młodzieży z rodzin z deficytami społecznymi z obszaru rewitalizacji. Projekt będzie opierał się na współpracy i zaangażowaniu wolontariuszy, kreatywnych liderów społecznych/społeczności lokalnych, którymi mogą być zarówno juniorzy jak i seniorzy tzw. "nieco starszą" młodzież. Mają to być mieszkańcy często mają różne rozbieżne zainteresowania - ale łączy ich jedno: odwaga i chęć zmieniania świata wokół siebie.

8. Realizacja LPR

8.1 Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

„Program Rewitalizacji Gminy Leoncin na lata 2016-2020” stanowi dokument otwarty. Poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz będzie w razie potrzeby aktualizowany celem dostosowania do zmieniających się uwarunkowań, w szczególności w zakresie określenia lub doprecyzowania konkretnych projektów realizowanych w ramach rewitalizacji. Analiza, ocena i aktualizacja programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami.

Monitorowaniu, ocenie realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz zaprojektowanie osiągnięcia wskaźników rezultatów i oddziaływania.

Plan działań dla przebiegu procesu rewitalizacji i informacje o jego realizacji zostanie określona w zależności od możliwości pozyskania środków, w tym konkursów organizowanych przez poszczególne instytucje. Przebieg i kolejność realizacji poszczególnych zadań zostanie określona w przedziałach czasowych. Analiza osiągniętych w danym okresie wskaźników będzie dokonywana podczas spotkań zespołu koordynacyjnego – nie rzadziej niż raz na kwartał według określonego harmonogramu.

Program Rewitalizacji będzie wdrażany przy uwzględnieniu szerokiej partycypacji społecznej, uwzględnianej przez cały okres wdrażania LPR. Komunikacja społeczna oznacza realizację wszystkich poniżej wskazanych działań:

- informowanie mieszkańców o wszelkich planowanych działaniach dotyczących rewitalizacji,
- inicjowanie i moderowanie debaty publicznej dotyczącej zagospodarowania przestrzeni publicznej lub nadzór w przypadku zlecenia tego działania,
- wspieranie aktywności organizacji pozarządowych i innych grup mieszkańców podejmujących działania dotyczące rewitalizacji,
- w miarę możliwości uwzględnianie w planach rewitalizacji propozycji i stanowisk prezentowanych przez przedstawicieli mieszkańców.

Wszelkie działania partycypacyjne powinny być ukierunkowane na określenie konkretnych działań rewitalizacyjnych maksymalnie dopasowanych do potrzeb mieszkańców oraz wypracowanie kompromisowego stanowiska, gdy zgłaszane propozycje będą mocno rozbieżne lub wykluczające się. Odpowiedzialnym za proces konsultacji jest Wójt Gminy.

8.2 Szacunkowe ramy finansowe

Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji zostały wskazane wraz z szacunkowym określeniem źródeł finansowych (w podrozdziale 9.3) ze środków publicznych i prywatnych stanowią sumę całkowitej wartości planowanych inwestycji. Środki te będą pochodzić z różnych źródeł, w tym z budżetu Gminy, jak również ze środków interesariuszy procesu rewitalizacji (m. in. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych).

Podmioty realizujące projekty rewitalizacyjne będą mogły się ubiegać o zewnętrzne dofinansowania, których źródłem będą w szczególności unijne środki EFRR i EFS. Planuje się aplikowanie o pozyskanie finansowania projektów rewitalizacyjnych w pierwszej kolejności korzystając z naborów w ramach funduszy unijnych.

Biorąc pod uwagę zapisy wynikające z wytycznych poszczególnych programów operacyjnych, planuje się pozyskanie środków zewnętrznych m.in.: z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Szacunkowy łączny koszt realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji (tj. projektów tzw. „podstawowych”) wyniesie **16 550 000 zł.**

Dobór projektów oraz terminy ich realizacji zostały określone kierując się odwróceniem negatywnych trendów oraz zminimalizowaniem występowania negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji. Przedstawiony Harmonogram realizacji głównych projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach LPR jest szacunkowy i może ulec zmianie ze względu na rozbudowaną formę zaproponowanych działań rewitalizacyjnych.

W grupie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazano te, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.

Tabela 35 Harmonogram realizacji projektów głównych

nr projektu	nazwa projektu	termin realizacji
1	Forum współpracy	2017-2023
2	Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i Aktywności Społecznej, w tym utworzenie Centrum Integracji Społecznej oraz Wielosektorowej Spółdzielni Socjalnej	2017-2023
3	Niebiesko Zielona Wioska Ekologiczna	2017-2020
4	Stworzenie strefy integracji, rekreacji i wypoczynku	2017-2023
5	„Sportowy Leoncin –w każdym wieku”	2017-2023
6	„Rewitalizacja dla Seniorów”	2017-2022
7	„Interdyscyplinarne Warsztaty Edukacyjne- rozwój kompetencji kluczowych uczniów szkół z terenu Gminy Leoncin”	2017-2022
8	„Rowerowy Leoncin” Edukacyjno-rekreacyjny szlak rowerowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Leoncin	2017-2023
9	„Przystanek na żądanie”	2017-2023

Źródło: opracowanie własne

8.3 Struktura zarządzania realizacją programu

Warunkiem obowiązywania LPR jako aktu prawa funkcjonującego jest jego przyjęcie do realizacji na mocy Uchwały Rady Gminy. System wdrażania *Programu* będzie zgodny z wymogami określonymi dla wdrażania poszczególnych projektów określonymi w aktach prawnych związanych z wdrażaniem funduszy strukturalnych oraz w innych obowiązujących dokumentach merytorycznych i aktach prawnych. Podmioty korzystające ze środków finansowych Unii Europejskiej są zobowiązane przestrzegać przepisów, zasad i procedur wspólnotowych. Realizacja poszczególnych projektów LPR będzie opierać się na systemie wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej oraz na zasadach wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia.

Nadzór nad całością realizowanych projektów objętych Programem Rewitalizacji obejmuje Wójt Gminy Leoncin. Nadzór nad kwestiami finansowymi związanymi z realizacją projektów sprawuje Skarbnik (zgodnie ze statutem) oraz Zastępca Wójta/naczelnik wydziału merytorycznego.

Okresowa aktualizacja LPR prowadzona będzie we współpracy z osobami i instytucjami, w tym z organizacjami pozarządowymi ważnymi z punktu widzenia wdrażania LPR. Zmiany LPR będą opiniowane przez Wójta oraz zatwierdzane przez Radę Gminy w drodze uchwały. Za przygotowanie merytoryczne i formalne zaproponowanych zmian odpowiadać będzie Zastępca Wójta/naczelnik właściwego wydziału merytorycznego.

Zarządzanie wdrażaniem rewitalizacji będzie realizowane przez Urząd Gminy Leoncin, w tym koordynacja procesów i organizowanie spotkań, a zatem nie generuje dodatkowych kosztów.

8.4 System monitorowania i oceny programu rewitalizacji

Odpowiedzialność za bieżące monitorowanie LPR spoczywać będzie na wyznaczonych pracownikach Urzędu Gminy Leoncin. Bieżąca ocena *Programu* będzie dokonywana w oparciu o wskaźniki zawarte w każdym z przedstawianych do dofinansowania projektów oraz Listę projektów zawartą w niniejszym LPR.

W celu skutecznej realizacji założeń zawartych w LPR, będzie prowadzony monitoring wdrażania poprzez weryfikowanie przyjętych wskaźników. Wskaźniki zostały określone na trzech poziomach oddziaływania:

- wskaźniki oddziaływania (określające efektywność programu rewitalizacji),
- wskaźniki produktu: bezpośredni, określony liczbowo, skutek przeprowadzonych działań,
- wskaźniki rezultatu: zmiana społeczna, która jest obserwowana w perspektywie długoterminowej.

Wartość docelowe wskaźników produktu i rezultatu oraz źródło pozyskania danych zostało określone w kartach projektu. Poniżej zostały wskazane ogólne wskaźniki oddziaływania Programu.

Tabela 36 Wskaźniki oddziaływania LPR

Cel	nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (2015)	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych
1. Wypracowanie rozwiązań wspierających mieszkańców miejscowości leżących na obszarze KPN w poprawie jakości ich życia w obecnym lub nowym miejscu zamieszkania.	Liczba ustalonych zagadnień/zmienionych postępowań/wdrożonych rozwiązań dot. mieszkańców KPN	dokument	0	6	Wnioski ze spotkań
2. Aktywizacja zawodowa i społeczna	Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	4,2%	4,0%	PUP
3. Rozszerzenie oferty aktywności kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej, edukacyjnej szczególnie kierowanych do dzieci i młodzieży oraz seniorów	Liczba osób korzystających z zagospodarowanej przestrzeni publicznej	osoba/rok	0	1500	Raport z wydarzeń/monitoring
4. Lepszy transport	liczba osób korzystających z wdrożonego pilotażowo systemu elastycznej komunikacji dla obszarów wiejskich	osoba/rok	0	min. 600	badanie ruchu drogowego / dokumentacja projektu

Źródło: opracowanie własne

9. Komplementarność Programu

Warunkiem zintegrowanych projektów i połączenia pól działań jest włączenie, koordynacja i kooperacja różnych instytucji samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, związków i inicjatyw obywatelskich. Dlatego też komplementarność pomiędzy poszczególnymi projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym LPR zostanie zapewniona poprzez powierzenie nadzoru nad realizacją wszystkich przedsięwzięć Wójtowi Gminy, który w realizacji zadań związanych z rewitalizacją będzie wspierany przez zespół ds. rewitalizacji oraz wydziały merytoryczne Urzędy Gminy Leoncin.

9.1 Komplementarność przestrzenna i problemowa

Wszystkie przedsięwzięcia będą rozwiązywać problemy wskazane w części diagnostycznej dokumentu oraz będą uwzględniały konieczność odniesienia do problemów społecznych.

Ponadto, zastosowano „grzebieniową” metodę programowania. Oznacza to, że zawarta w niniejszym Programie Lista projektów głównych jest listą bazową, która zawiera działania planowane do realizacji przez Urząd Gminy. Wszelkie inne działania, wpisujące się w zakres działań rewitalizacyjnych, mają charakter drugorzędny wobec przyjętych, i będą określone w taki sposób, żeby uzupełniały lub rozwijały działania wskazane w LPR. Zróżnicowanie tematyczne projektów, przewidzianych do realizacji ze wsparciem UE, będzie skutkowało (pod warunkiem uzyskania dofinansowania) połączeniem wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego ze wsparciem z Europejskiego Funduszu Społecznego. Realizowanie projektów z listy oraz przedsięwzięć uzupełniających ma na celu objęcie wsparciem całego obszaru rewitalizacji. Projekty i przedsięwzięcia dopełniają się wzajemnie aby uniknąć działań pojedynczych, ze sobą nie powiązanych oraz zminimalizować ryzyko przesunięcia problemów społecznych na inne obszary.

W poniższej tabeli wskazano projekty zaplanowane do realizacji w ramach LPR wraz ze wskazaniem problemów na które odpowiadają oraz miejsca ich realizacji.

Tabela 37 Komplementarność przestrzenna i problemowa

główne problemy na które nakierowany jest projekt	nr projektu	nazwa projektu	lokalizacja
brak faktycznych perspektyw dla dalszego zamieszkiwania w obecnie zajmowanych gospodarstwach	1	Forum współpracy	Wsie KPN oraz poza obszarem
wysoka koncentracja osób korzystających z pomocy społecznej wysoka koncentracja osób bezrobotnych	2	Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i Aktywności Społecznej, w tym utworzenie Centrum Integracji Społecznej oraz Wielosektorowej Spółdzielni Socjalnej	poza obszarem

wysoka koncentracja osób korzystających z pomocy społecznej wysoka koncentracja osób bezrobotnych	3	Niebiesko Zielona Wioska Ekologiczna	poza obszarem
niewystarczająca oferta działań kulturalno-rekreacyjnych	4	Stworzenie strefy integracji, rekreacji i wypoczynku	Głusk
niewystarczająca oferta działań kulturalno-rekreacyjnych	5	„Sportowy Leoncin –w każdym wieku”	Wsie KPN oraz Głusk
niewystarczająca oferta działań kulturalno-rekreacyjnych duży udział seniorów	6	„Rewitalizacja dla Seniorów”	Wsie KPN oraz Głusk
słabe wyniki z egzaminów uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych	7	„Interdyscyplinarne Warsztaty Edukacyjne- rozwój kompetencji kluczowych uczniów szkół z terenu Gminy Leoncin”	Wsie KPN oraz Głusk
wysoka koncentracja osób korzystających z pomocy społecznej wysoka koncentracja osób bezrobotnych brak dostępu do elementarnych infrastruktury/usług	8	„Rowerowy Leoncin” Edukacyjno-rekreacyjny szlak rowerowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Leoncin	Wsie KPN oraz poza obszarem
brak dostępu do elementarnych infrastruktury/usług	9	„Przystanek na żądanie”	Wsie KPN, Głusk oraz poza obszarem

Źródło: opracowanie własne

9.2 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Zarządzanie LPR zbudowano na dotychczasowych doświadczeniach, jak również nowych trendach w tym zakresie. Wzięto pod uwagę szczególnie istotny aspekt partycypacji społecznej i uczestnictwa poszczególnych osób i podmiotów w procedurach wdrażania LPR. Dlatego też zaproponowana struktura zarządzania LPR (opisana w podrozdziale 8.3) uwzględnia zarówno partycypację społeczną, jak również udział dotychczasowej struktury Urzędu Gminy i koordynacji w podejmowanych działaniach.

9.3 Komplementarność źródeł finansowania

Inicjowanie dialogu społecznego z interesariuszami procesu rewitalizacji pozwoli uzyskać także komplementarność funduszy poprzez możliwość uzyskania wsparcia finansowego dla działań podejmowanych przez podmioty inne niż Urząd Gminy. W szczególności wskazane jest podjęcie działań przez podmioty zarządzające budynkami mieszkalnymi i użytkowymi oraz prywatnych inwestorów, co umożliwi kompleksową przemianę przestrzeni publicznej. Przy założeniu, że stymulowanie zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądaných zmian, należy położyć nacisk na zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania. Poniższa tabela zestawia wszystkie podstawowe przedsięwzięcia wraz z ich źródłem finansowania.

Tabela 38 Komplementarność źródeł finansowania

nr projektu	nazwa projektu	Orientacyjna wartość przedsięwzięcia	źródło finansowania
1	Forum współpracy	300 000	RPO WM/budżet gminy
2	Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości i Aktywności Społecznej, w tym utworzenie Centrum Integracji Społecznej oraz Wielosektorowej Spółdzielni Socjalnej	4 000 000	RPO WM/budżet gminy
3	Niebiesko Zielona Wioska Ekologiczna	1 000 000	RPO WM/budżet gminy/PPP
4	Stworzenie strefy integracji, rekreacji i wypoczynku	2 500 000	RPO WM/budżet gminy
5	„Sportowy Leoncin –w każdym wieku”	750 000	RPO WM/budżet gminy
6	„Rewitalizacja dla Seniorów”	1 200 000	RPO WM/budżet gminy
7	„Interdyscyplinarne Warsztaty Edukacyjne- rozwój kompetencji kluczowych uczniów szkół z terenu Gminy Leoncin”	800 000	RPO WM/budżet gminy
8	„Rowerowy Leoncin” Edukacyjno-rekreacyjny szlak rowerowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Leoncin	4 000 000	RPO WM/budżet gminy/KPN
9	„Przystanek na żądanie”	2 000 000	RPO WM/budżet gminy/PPP/NGO

Źródło: opracowanie własne

10. Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja

10.1 Udział interesariuszy w procesie tworzenia programu rewitalizacji

W trakcie opracowywania niniejszego LPR przeprowadzono konsultacje społeczne, które objęły:

- informowanie mieszkańców Gminy Leoncin o planowanych działaniach poprzez zamieszczenie informacji w serwisie internetowym Gminy Leoncin: www.leoncin.pl;
- spotkań (konferencji) z mieszkańcami Gminy,
- przeprowadzenie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami różnych instytucji i organizacji działających na terenie Gminy;
- przeprowadzenie badania ankietowego, w kwestionariuszu zebrano opinie i propozycje zgłaszane przez mieszkańców (92 wypełnione formularze);
- przeprowadzenie 18. spotkań sołeckich poświęconych tematyce rewitalizacji.

Podsumowanie badania ankietowego zawarto w punkcie 4.5 niniejszego opracowania, natomiast podsumowanie wywiadów pogłębionych w punkcie 4.6. Szczegółowe zestawienie zebranych odpowiedzi zostało umieszczone w załączniku do niniejszego dokumentu.

Badania przeprowadzone w trakcie diagnozy służyły:

- wsparciu wyznaczenia diagnozy i określeniu problemów Gminy w percepcji mieszkańców (ankiety);
- określeniu specyfiki obszaru zdegradowanego / obszaru rewitalizacji (wywiady pogłębione).

Szczegółowy opis zebranych danych oraz przebieg spotkań konsultacyjnych znajduje się w Aneksie, stanowiącym integralną część niniejszego dokumentu, natomiast wnioski z każdego rodzaju badania zawarto w odpowiednich rozdziałach dotyczących diagnozy oraz charakterystyki obszaru rewitalizacji.

Dla zapewnienia szerokiego udziału społeczności lokalnych w procesie przygotowania programu rewitalizacji, w tym zebraniu uwag i opinii dotyczących problemów w poszczególnych sołectwach gminy i potrzeb rewitalizacyjnych, cykl spotkań sołeckich został poświęcony tematyce rewitalizacji. Miejsca spotkań i liczba osób uczestniczących zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 39 Spotkania sołeckie dotyczące rewitalizacji

lp.	miejsce (miejscowość)	data	liczba osób
1.	Gać - Teofile	13.09.2016	24
2.	Gniewniewice Folwarczne	13.09.2016	21
3.	Górki	06.09.2016	29
4.	Leoncin	20.09.2016	31
5.	Nowa Dąbrowa	26.09.2016	7
6.	Nowa Mała Wieś	12.09.2016	30
7.	Grochale	8.09.2016	20
8.	Nowe Polesie	8.09.2016	31
9.	Nowy Secymin	07.09.2016	13
10.	Nowy Wilków	14.09.2016	32

Program Rewitalizacji Gminy Leoncin na lata 2016-2020

lp.	miejsce (miejscowość)	data	liczba osób
11.	Ośniki	09.09.2016	12
12.	Rybitew	12.09.2016	8
13.	Secymin Polski	07.09.2016	26
14.	Stanisławów i Głusk	22.09.2016	20
15.	Stara Dąbrowa	06.09.2016	27
16.	Stare Polesie	20.09.2016	16
17.	Wilków nad Wisłą	27.09.2016	22
18.	Wilków Polski	07.09.2016	19
19.	Gać - Teofile	13.09.2016	24
ogółem		-	388

źródło: materiały UG

Zdjęcie 7 Konferencja dotycząca rewitalizacji w Gminie Leoncin

Zdjęcie 8 Spotkania dot. rewitalizacji w Gminie Leoncin

Zdjęcie 9 Spotkania dot. rewitalizacji w Gminie Leoncin

źródło: fot. 6-8 archiwum UG

10.2 Mechanizmy włączenia interesariuszy w realizację programu rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym. Skutki jego wdrożenia obejmują podmioty zlokalizowane na rewitalizowanych obszarach. W związku z tym, konieczne jest zaangażowanie przedstawicieli różnych grup interesariuszy do prac zarówno w proces przygotowania Programu Rewitalizacji, jak i w proces jego wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Aktywny udział interesariuszy jest koniecznym warunkiem powodzenia długofalowego rozwoju obszarów znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Interesariuszami rewitalizacji podobszarów na terenie Gminy Leoncin są w szczególności:

- Urząd Gminy w Leoncinie i jednostki organizacyjne mu podległe;
- mieszkańcy Gminy Leoncin, w tym przede wszystkim mieszkańcy podobszarów rewitalizacji;
- przedsiębiorcy z terenu Gminy Leoncin;
- organizacje pozarządowe działające (i powstające) na terenie Gminy Leoncin i kierujące swoje działania do mieszkańców podobszarów rewitalizacji;
- inne podmioty zainteresowane realizacją Programu Rewitalizacji.

Ze względu na planowane przedsięwzięcia, katalog interesariuszy jest otwarty. Głównym sposobem włączenia interesariuszy w proces wdrażania Programu Rewitalizacji będzie ich aktywny udział w przewidzianych do realizacji działaniach. Interesariusze Programu Rewitalizacji będą wdrażali i monitorowali działania dotyczące aktywizacji społecznej, likwidacji negatywnych zjawisk społecznych, działań o charakterze infrastrukturalnym, środowiskowym i przestrzenno- funkcjonalnym, co pozwoli na

pełną realizację Programu Rewitalizacji. Poniżej przedstawiono głównych interesariuszy rewitalizacji i ich zadania wynikające z procesu wdrażania Programu Rewitalizacji.

Gmina Leoncin - odgrywa kluczową rolę w procesie wdrażania Programu Rewitalizacji. To główny podmiot inicjujący proces rewitalizacji na wyznaczonych obszarach oraz stwarzający uwarunkowania formalne do jego realizacji. Gmina odgrywa podstawową rolę w planowaniu przewidzianych do realizacji działań w wymiarze społecznym, przestrzenno- funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Ponadto tworzy podstawy prawne i formalne, które umożliwiają uczestnictwo w procesie rewitalizacji pozostałych interesariuszy. W sposób bezpośredni wywiera wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców obszarów rewitalizacji.

Ośrodek Pomocy Społecznej - to podmiot, który odgrywa zasadniczą rolę w społecznym aspekcie rewitalizacji. OPS będzie jednym z głównych realizatorów i koordynatorów przeprowadzonych projektów „miękkich”. Ponadto odegra on główną rolę podczas oceny efektów rewitalizacji – Ośrodek Pomocy Społecznej posiada bowiem niezbędne dane na temat rodzaju udzielonych świadczeń społecznych, liczby osób pobierających świadczenia, a także skali problemów występujących na danym obszarze. Na podstawie tych danych możliwe będzie ustalenie zasięgu i zakresu koniecznych projektów mających na celu ograniczenie wykluczenia społecznego, ubóstwa, czy też innych problemów społecznych.

Mieszkańcy Gminy Leoncin – w kontekście interesariuszy rewitalizacji należy wziąć pod uwagę przede wszystkim mieszkańców obszarów wyznaczonych do rewitalizacji. Będą oni bowiem głównymi beneficjentami przedsięwzięć zaplanowanych w ramach rewitalizacji. Mieszkańcy będą mieli duży wpływ na ostateczny zakres realizowanych zadań. W ramach rewitalizacji przewidziano bowiem przede wszystkim projekty aktywizacji społecznej i integracji, przy czym szczegółowy ich zakres będzie zależny od potrzeb danej grupy docelowej. Zakres zajęć będzie uwarunkowany posiadanymi kompetencjami oraz zainteresowaniami rekrutowanych uczestników zajęć. Głównym zadaniem mieszkańców w procesie rewitalizacji będzie zatem aktywny udział i zaangażowanie w realizowane projekty, tak aby jak najlepiej zrealizować zaplanowane cele rewitalizacji. Dzięki projektom „miękkim” poprawie ulegnie sytuacja społeczna i finansowa mieszkańców przedmiotowego obszaru.

Do interesariuszy rewitalizacji należy także zaliczyć pozostałych mieszkańców Gminy, zamieszkujących tereny poza podobszarami rewitalizacji. Dzięki przedsięwzięciom rewitalizacyjnym ograniczone zostaną negatywne zjawiska społeczne występujące na terenie całej Gminy, co pozytywnie wpłynie na komfort życia wszystkich mieszkańców. Działania skierowane do mieszkańców podobszarów rewitalizowanych przyczynią się do zwiększenia ich aktywności i zaangażowania w życie Gminy, co również przyniesie zasadnicze korzyści dla pozostałych mieszkańców. Głównym zadaniem mieszkańców Gminy spoza obszarów rewitalizowanych, będzie wspieranie wszystkich interesariuszy rewitalizacji w integracji społecznej i aktywizacji.

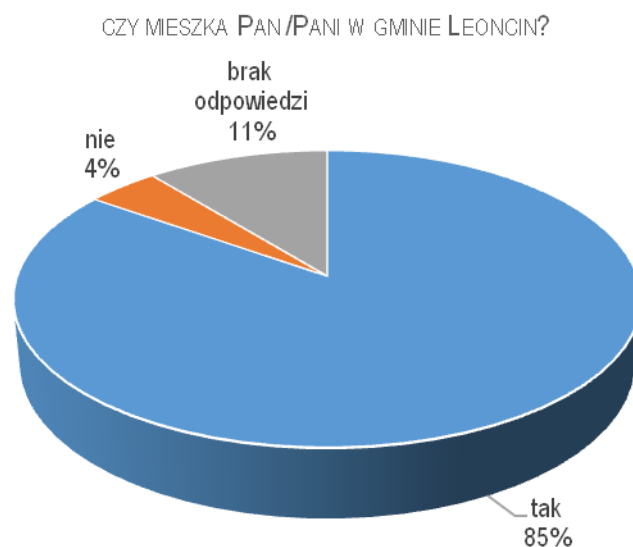
Załącznik nr 1 – zestawienie danych z badań

Badanie ankietowe

Badanie ankietowe przy wykorzystaniu kwestionariusza udostępnionego w wersji papierowej osobom mieszkającym i/lub przebywającym na terenie Gminy. Kwestionariusze były dostępne w urzędzie gminy, a także dystrybuowane podczas spotkań sołeckich. Zebrano 92 wypełnione ankiety, przy czym podawane w poniższych zestawieniach odpowiedzi nie zawsze sumują się do tej liczby, ponieważ (a) respondenci czasem pomijali wybrane pytania, (b) w niektórych pytaniach możliwe było zaznaczanie wielu odpowiedzi.

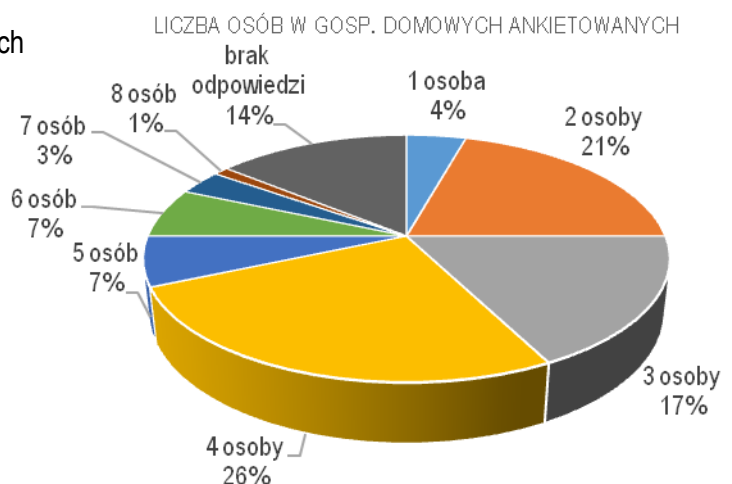
Miejsce zamieszkania osób wypełniających ankiety::

- Głusk: 1
- Gniewniewice: 1
- Górki: 2
- Krubiczew: 1
- Leoncin: 14
- Nowa Dąbrowa: 6
- Nowa Mała Wieś: 2
- Nowe Grochale: 1
- Nowe Polesie: 11
- Nowy Wilków: 4
- Ośniki: 2
- Secymin: 1
- Secymin Polski: 7
- Stare Polesie: 4
- Teofile: 1
- Wilków nad Wisłą: 1
- Wilków Polski: 4
- Wincentówek: 1
- brak informacji: 28

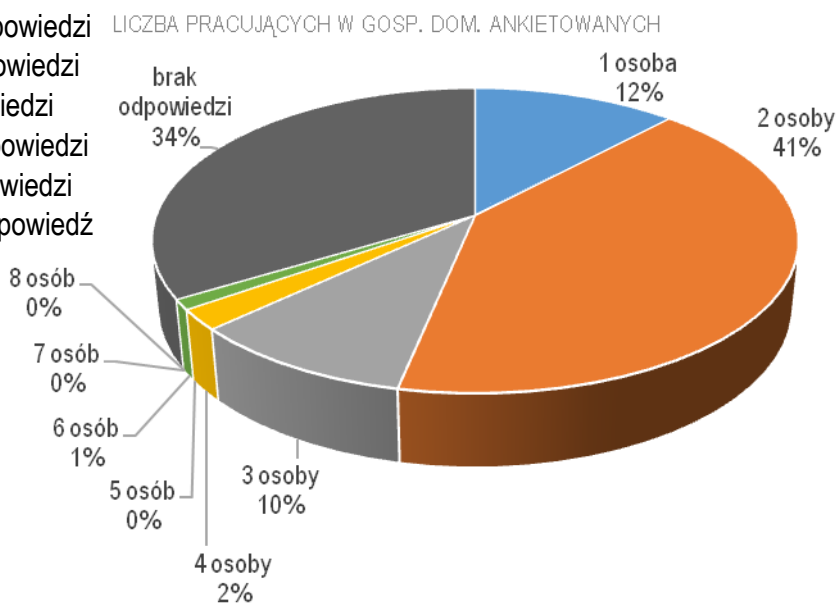
79 ankietowanych wskazało liczebność gospodarstw domowych. Przeważali respondenci zamieszkujący w wieloosobowych gospodarstwach domowych, a najliczniejsze jest ośmioosobowe gospodarstwo domowe.

- gospodarstwa jednoosobowe: 4. ankietowanych
- 2 osoby w gosp. dom.: 9. ankietowanych
- 3 osoby w gosp. dom.: 16. ankietowanych
- 4 osoby w gosp. dom.: 24. ankietowanych
- 5 osób w gosp. dom.: 6. ankietowanych
- 6 osób w gosp. dom.: 6. ankietowanych
- 7 osób w gosp. dom.: 3. ankietowanych
- gospodarstwo ośmioosobowe: 1 ankietowany

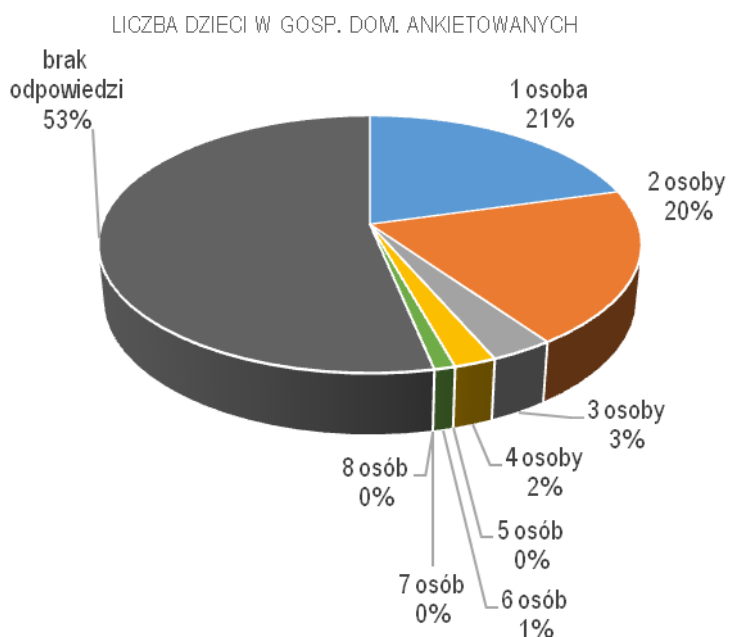
Struktura zatrudnienia w gospodarstwach domowych ankietowanych:

- pracująca jedna osoba: 11 odpowiedzi
- pracujące dwie osoby: 38 odpowiedzi
- pracujące trzy osoby: 9 odpowiedzi
- pracujące cztery osoby: 2. odpowiedzi
- pracujących pięć osób: 0 odpowiedzi
- pracujących sześć osób: 1. odpowiedź

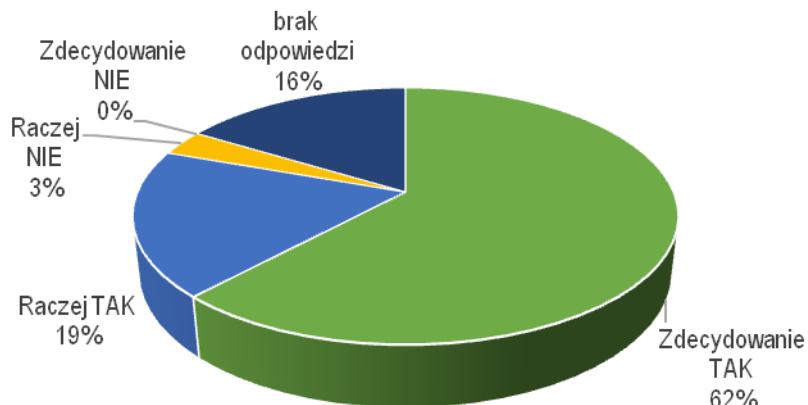
Liczba dzieci na utrzymaniu w gospodarstwach domowych:

- jedno dziecko: 19 odpowiedzi
- dwoje dzieci: 18 odpowiedzi
- troje dzieci: 3 odpowiedzi
- czworo dzieci: 2. odpowiedzi
- pięcioro dzieci: 0 odpowiedzi
- sześcioro dzieci: 1. odpowiedź

Niemal trzy czwarte uważa, że Gminie Leoncin potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Leoncin, który będzie realizowany w latach 2016- 2021.

CZY GMINIE POTRZEBNY JEST PROGRAM REWITALIZACJI?

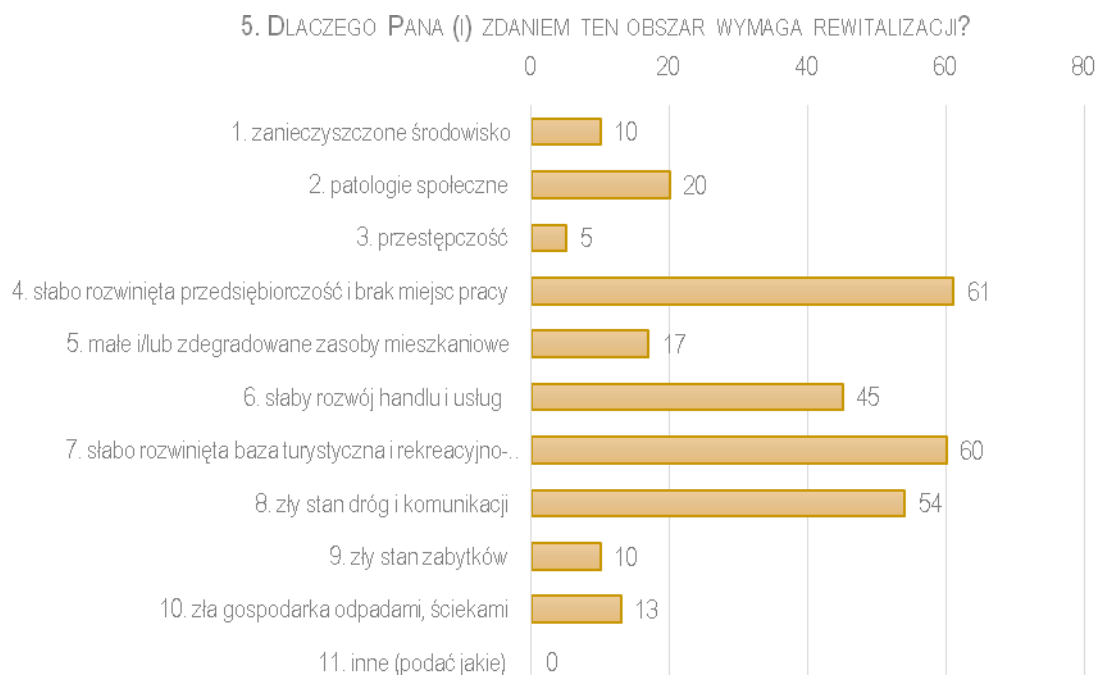
3. Proszę ocenić jakość dostępnych w Leoncinie:	dobra	średnia	zła
1. dróg, chodników i parkingów	11	36	33
2. komunikacji publicznej	3	34	45
3. ścieżek rowerowych	5	17	59
4. usług telefonicznych/ Internetu	14	31	35
5. oferty handlowej/ usług	13	43	24
6. bazy gastronomicznej	3	32	47
7. oferty kulturalnej	2	16	63
8. oferty turystycznej	1	23	55
9. bazy sportowej	20	46	15
10. oferty wypoczynkowej i rekreacyjnej	5	24	51
11. służby zdrowia	15	39	30

4. Jakie problemy społeczne są dotkliwie odczuwalne dla mieszkańców Leoncina	Liczba odpowiedzi
1. bezrobocie, brak „dobrej” pracy	64
2. ubóstwo, bieda	26
3. niski poziom wykształcenia mieszkańców	19
4. starzejące się społeczeństwo	36
5. problemy zdrowotne mieszkańców	38
6. uboga oferta różnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	74
7. niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach	34
8. przemoc w rodzinie	5
9. spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	34
10. uzależnienia, nadużywanie alkoholu w rodzinach	27
11. chuligaństwo, brak poczucia bezpieczeństwa, przestępczość	7
12. brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych w najbliższym otoczeniu	58
13. brak atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, brak miejsc do aktywności sportowej i rekreacji	52
14. brak miejsc dla dzieci i rodzin z dziećmi (place zabaw, parki) i dla młodzieży (kluby zainteresowań i sportowe itp.)	35
15. przestrzeń nieprzyjazna seniorom, osobom z małymi dziećmi i osobom niepełnosprawnym (brak ławek, nierówne chodniki, brak podjazdów itp.)	25
16. zły stan estetyczny otoczenia, za mało zieleni	7
17. zły stan budynków	13
18. niski standard mieszkań, brak centralnego ogrzewania	6
19. niebezpieczne przejścia dla pieszych	17
20. drogi nieprzyjazne pieszym (chodniki zastawione samochodami), zbyt mało miejsc parkingowych	36
21. za mało ścieżek rowerowych	55
22. niewystarczająca komunikacja gminna	53
23. niewystarczająca komunikacja z Warszawą	51
24. zanieczyszczone powietrze (smog)	9
25. inne (jakie?)	0

Inne:

- brak nadzoru policyjnego
- brak oświetlenia ulicznego, zły stan dróg
- brak oznaczeń ruchu
- brak poboczy drogowych
- brudne chodniki, złe oznakowanie dróg, parkowanie samochodów na chodnikach
- w soboty i niedziele brak połączenia z N.D.M
- zarośnięte drogi, mało zintegrowane społeczeństwo

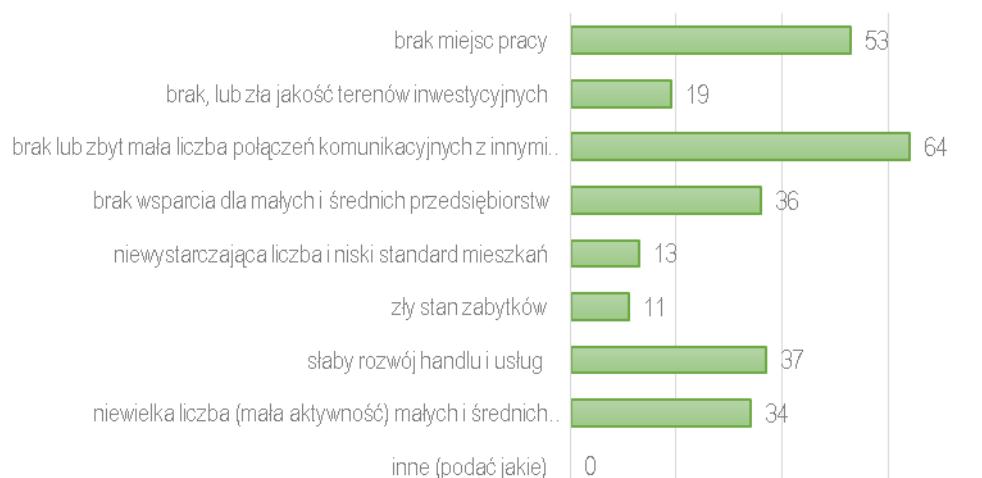
Inne:

- brak GOK, obiektów i ośrodków sportowych
- brak kanalizacji
- brak kontroli wywozu szamba
- pomoc ludziom potrzebującym wsparcia społecznego
- zanieczyszczanie środowiska przez zadymianie

Program Rewitalizacji Gminy Leoncin na lata 2016-2020

6. JAKIE PROBLEMY EKONOMICZNE, NA WSKAZANYM OBSZARZE, OCZEKUJE PAN(I), ŻE ZOSTANĄ OGRANICZONE BĄDŹ ROZWIĄZANE W PROCESIE PODJĘTYCH DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH? 20 40 60 80

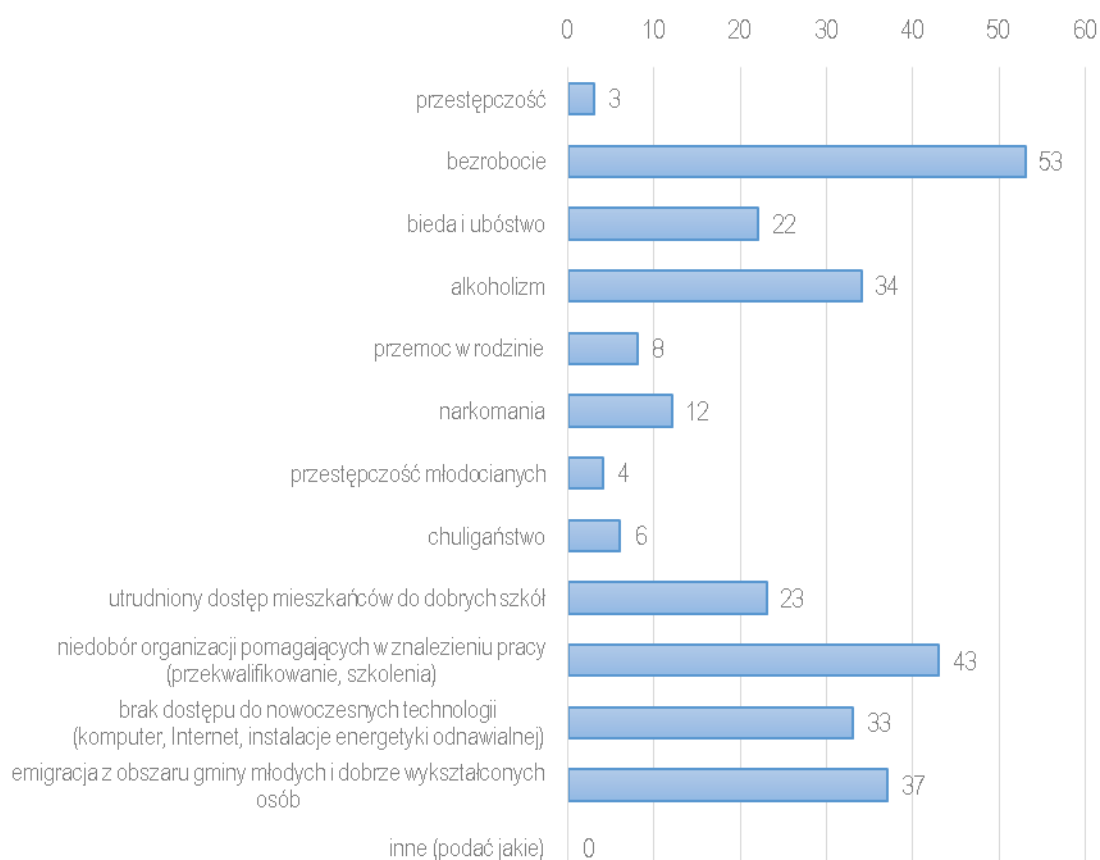
Inne:

- bardzo zły stan dróg
- brak kanalizacji
- brak ścieżek rowerowych, rozwój oferty kulturalnej
- słaby stan dróg
- uboga oferta dotycząca spędzania czasu wolnego, brak placów zabaw, brak chodników

Program Rewitalizacji Gminy Leoncin na lata 2016-2020

7. JAKIE PROBLEMY SPOŁECZNE, NA WSKAZANYM OBSZARZE, OCZEKUJE PAN(I), ŻE ZOSTANĄ OGRANICZONE BĄDŹ ROZWIĄZANE W PROCESIE PODJĘTYCH DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH?

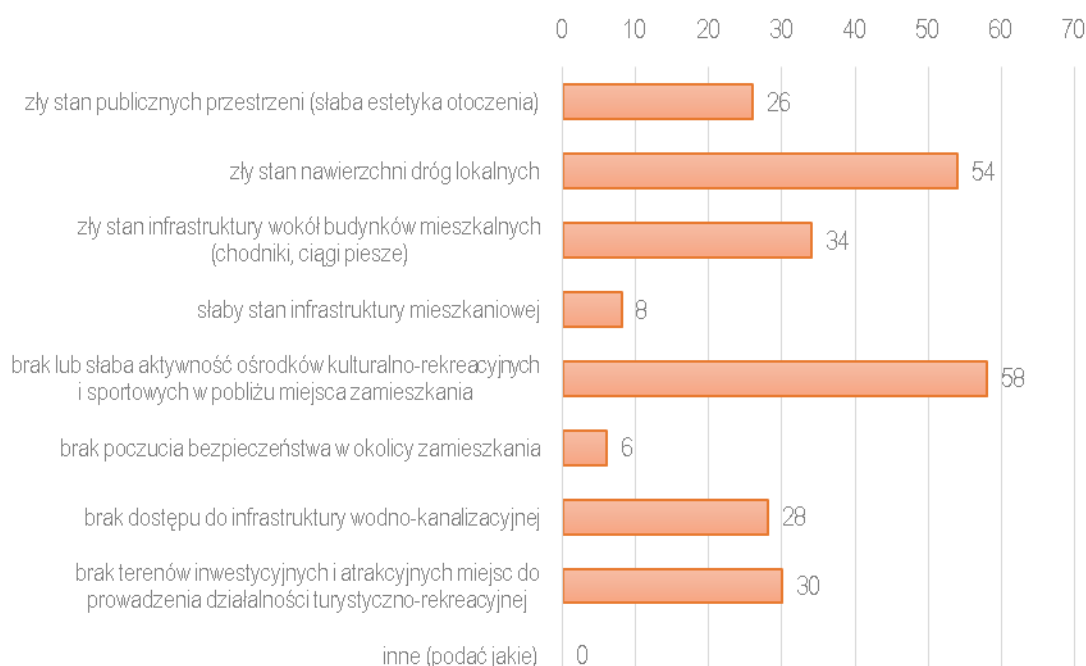
Inne:

- niedobór org. kulturalnych, GOK niewystarczająco dba o promocję Gminy i jej bazy noclegowej, turystycznej i wypoczynkowej
- odtworzenie GOK

Program Rewitalizacji Gminy Leoncin na lata 2016-2020

8. JAKIE PROBLEMY ZWIĄZANE Z DOSTĘPEM DO INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I JAKOŚCIĄ PRZESTRZENI PUBLICZNYCH, NA WSKAZANYM OBSZARZE, OCZEKUJE PAN(I), ŻE ZOSTANĄ OGRANICZONE BĄDŹ ROZWIĄZANE W PROCESIE PODJĘTYCH DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH?

Inne: brak oświetlenia ulicznego

W poniższej tabeli zaprezentowano zebrane odpowiedzi usystematyzowane według częstotliwości wskazań.

9. Jakie zostaną osiągnięte efekty, według Pana(i), w procesie podjętych działań rewitalizacyjnych	Liczba odpowiedzi
bardziej zintegrowane i wykształcone społeczeństwo	21
poprawa bezpieczeństwa na ulicach	15
zwiększenie liczby miejsc pracy	45
przyciągnięcie inwestorów z zewnątrz	34
rozwój mikro, małej i średniej przedsiębiorczości	27
stworzenie lub rozszerzenie bazy turystycznej	38
poprawienie jakości i estetyki otoczenia środowiska naturalnego	19
poprawa jakości środowiska naturalnego (lepszą jakość powietrza, wód powierzchniowych)	16
eliminacja patologii w społeczeństwie	15
podniesienie standardu życia społeczeństwa	32
zatrzymanie w Gminie ludzi młodych i wykształconych	35
poprawienie komunikacji na terenie Gminy i w odniesieniu do gmin sąsiednich	54
odnowa zabytków w Gminie	8
zwiększenie liczby i poprawa funkcjonowania punktów handlowych, rzemieślniczych i usługowych	27
inne (podać jakie)	0

Inne:

- poprawa jakości dróg, budowa nowych chodników
- poprawa sygnalizacji na przejściu dla pieszych w pobliżu szkoły
- rozwinięcie bazy gastronomicznej

10. Na jakie przedsięwzięcia w pierwszej kolejności, warto Pana(i) zdaniem wydatkować środki publiczne w ramach wdrażanego programu rewitalizacji?

- budowa dróg
- dostęp do bazy mieszkaniowej i dobrej pracy
- drogi, komunikacja, Internet
- drogi, szkoły, obiekty sportowe: basen, plenerowa siłownia, lodowisko
- gaz ziemny, drogi
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna, komunikacja publiczna
- komunikacja z W-wą i N.D.M, plac zabaw i siłownia plenerowa
- komunikacja, budowa poboczy, dróg, chodników i oświetlenia
- odnowienie dróg, zwiększenie aktywności ośrodków kulturalno- rekreacyjnych
- poprawa dróg, ścieżki rowerowe,
- poprawa estetyki otoczenia, zatrzymanie ludzi młodych w wykształconych, przyciągnięcie inwestorów, rozwój przedsiębiorczości
- poprawa infrastruktury drogowej
- poprawa jakości dróg
- sport i kultura
- stworzenie miejsc do spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży o dorosłych
- ścieżki rowerowe i chodniki przy ruchliwych drogach, skanalizowanie Gminy
- więcej miejsc gastronomicznych
- wybudowanie Biedronki
- zatrzymanie ludzi młodych, przyciągnięcie inwestorów z zewnątrz
- zwiększenie liczby miejsc pracy, poprawa jakości środowiska naturalnego, przyciągnięcie inwestorów z zewnątrz
- poprawa komunikacji na terenie Gminy
- poprawa jakości środowiska naturalnego, poprawa jakości stanu dróg, poprawa połączeń z innymi ośrodkami
- kanalizacja

Wywiady pogłębione

Wywiady pogłębione w ramach opracowania Programu Rewitalizacji przeprowadzono we wrześniu 2016 r. Ich celem było zebranie informacji, które pomogą zidentyfikować obszar zdegradowany a także wskazać zagadnienia ważne dla mieszkańców obszarów wskazanych jako zdegradowane. Ogółem przeprowadzono 7 spotkań. Respondenci reprezentowali instytucje samorządowe (Urząd Gminy, Rada Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, Kampinoski Park Narodowy) oraz przedsiębiorców działających na terenie Gminy. Wywiady obejmowały dwa podstawowe pytania (1. Jakie są główne obszary problemowe w Gminie i problemy mieszkańców Gminy, 2. co należałoby w Gminie zrobić aby mieszkańcom żyło się lepiej, żeby rozwiązać istniejące problemy) oraz pytania swobodne doprecyzowujące pojawiające się zagadnienia wskazywane przez uczestników rozmów.

WIEŚ GÓRKI, WSIE w PARKU

Wszyscy uczestnicy rozmów byli zgodni w jednej kwestii: co do obszaru, gdzie ludziom żyje się najtrudniej i na którym zdecydowanie koncentrują się sytuacje długotrwałych, pokoleniowych problemów społecznych. Chodzi o wsie położone na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego, oddzielone od pozostałych wsi lasem, przez który prowadzi niespełna 10-kilometrowa³² szutrowa droga, bez poboczy (a tym bardziej – chodników czy ścieżek rowerowych). Bardziej komfortowa jest okrężnaasfaltowa droga do wsi gminnej Leoncina, o długości ponad 22 km.

Obszary, które się wyróżniają koncentracją problemów – Górki, Dąbrowa – te miejscowości, które są w środku Parku Kampinoskiego. Te miejscowości, które leżą na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego, które podlegają wykupowi gruntów, dobrowolnemu zresztą, od wielu lat trwającemu. I tam są naprawdę dużo większe problemy, dlatego, że tam pozostają w zasadzie ludzie starsi.

Na pewno rejon wokół miejscowości Górki i też na zachód od Leoncina, te problemy są najbardziej widoczne. To widać po tych rdzennych mieszkańcach, oni tam żyją.

Na pewno Górki, Dąbrowa, Dąbrowa Stara, jeszcze Polesie. Przede wszystkim bezrobocie, nieaktywność zawodowa, trudne warunki materialne, socjalno-bytowe. Wiadomo, że jeżeli ktoś ma motywację, to może zmienić swoją sytuację, to nie ma rzeczy niemożliwych. A jeżeli ktoś ma inne wzorce, że się siedzi w domu, to nawet za bardzo nie chce się zmieniać.

Na pewno tak – takim miejscem jest teren Górek i Dąbrowy, to jest enklawa w puszczy, i ta komunikacja. Dzieli nas park, nie ma też najkrótszej drogi, jadąc naokoło to jest 20 km. Wójt daje raz w tygodniu autokar, gdzie raz w tygodniu w dzień targowy i przywozi, bezpłatnie przyjechać. /.../ Tam też jest problem wynikający ze względu na ustawę, jeśli chodzi o parki, oni tam nie mogą się budować, mają problemy, tylko ci, którzy tam mają siedliska.

Na pewno takim miejscem jest Górki, Cisowe, Dąbrowa, to jest teren na który Park czyha, żeby mieszkańców wykupić i żeby to było parkowe wszystko, i żeby to było połączone. To nawet tutaj na dni targowe jest wysyłany autobus. Jak ktoś nie ma samochodu to jest 8 km przez las i jeden sklep spożywczy. /.../ To są tacy sami mieszkańcy, tak samo mamy człowieka na Dąbrowie, któremu się nie

³² Odległości od Urzędu Gminy Leoncin do Szkoły Podstawowej w Górkach, źródło: google.maps

chce wyjść do ludzi i pracować, i tak samo mamy nad Wisłą. Więc te problemy społeczne rozkładają się tak samo. To jest taka filia gminy, że tam oni sami sobie.

Występuje ogromna różnica perspektyw w kwestii oceny istniejącej sytuacji, chociaż wszyscy są zgodni, że sytuacja mieszkańców wsi podlegających wykupowi jest mało komfortowa, a często – jest sytuacją, dla której trudno znaleźć rozwiązanie. Perspektywa dyrekcji KPN zmieniała się na przestrzeni dziesięcioleci – początek wykupów to okres przed 40. laty.

Perspektywa Mieszkańca wsi Górki: Słyszałam niejednokrotnie, że takie są zamysły, że chce się zlikwidować tę miejscowość jako wieś zamieszkałą i tendencje są takie, żeby ludzi stąd wysiedlić, to znaczy oni się sami wysiedlą przez trudne warunki życia, podejrzewam, no i żeby zasiać lasem – i tyle by było z tego wszystkiego. I problem z głowy. Ale oficjalnie nigdzie tego nie czytałam i nie słyszałam z pierwszej ręki. No, szkoda – bo to jest miejscowość bardzo historyczna, i istnieje już bardzo wiele lat, związane jest z wieloma wydarzeniami historycznymi, i trochę by było smutno, gdyby tak przez politykę Parku zniknęła z mapy. A swoją drogą – jeżeli taka jest polityka, to naprawdę nie rozumiem dlaczego, bo przecież cały czas, odkąd ludzie tutaj mieszkają, od kiedy tutaj się osiedlili – żyją w symbiozie z puszczą.

Perspektywa przedstawiciela dyrekcji Parku: KPN to jest forma ochrony przyrody i funkcjonuje na podstawie ustawy. W latach 70. została podjęta decyzja Rady Ministrów, że grunty nie będące własnością Skarbu Państwa mają zostać wykupione. I zostały określone te rejony, które mają zostać wykupione. /.../ Tu chodzi po prostu o sprzedaż na zasadach rynkowych, za kwotę określoną przez rzeczoznawcę majątkowego, i która jest ustalana dla każdego gospodarstwa, nieruchomości oddzielnie. Park miał w planie wykupienie około 14 tys. gruntów. W tej chwili jest zrealizowane około 80%. Gdy przystępowaliśmy mieszkało około 16 tys. osób, wykupem zostało objętych około 70 wsi. Na pewno ogromna większość gruntów jest wykupiona, i są one wykupowane na rzecz ochrony przyrody. /.../ Staramy się pomagać mieszkańcom w sprawach formalności dotyczących wykupu gruntów. Rozumiemy ich perspektywę, i na pewno nikt nikogo nie będzie wysiedlał. Po prostu to jest proces wykupu, po cenach rynkowych, i czekamy aż właściciele podejmą decyzję, że chcą swoje nieruchomości sprzedać. Ogromna większość gruntów już jest we władaniu parku, ale to, że w tej chwili występuje mozaika własności to jest uciążliwością dla nas.

JAKOŚĆ ŻYCIA „W LESIE”

Położenie jest kluczowe dla wsi na terenie Parku. Ale na ich degradacji, a tym samym na obecnej sytuacji ich mieszkańców, zaważyło powołanie na mocy ustawy i rozporządzeń z lat 70 Parku Kampinoskiego w jego obecnych granicach. Terytorialnie objęły one wsie m. in. z gminy Leoncin, ale także np. gminy Kampinos. Obecny stan, i obecna polityka Parku, są konsekwencją realizacji obowiązującego prawa. Co ważne – wielu mieszkańców gminy Leoncin, w tym także – mieszkańców wsi podlegających wykupowi – nie ma wiedzy co do tych planów oraz obowiązującej rzeczywistości prawnej, a co za tym idzie – perspektyw na przyszłość. Niektórzy mieszkańcy żyją jakby w zawieszaniu, czekając na rozwój wydarzeń, i nie wiedzą dlaczego warunki ich życia nie mogą ulec poprawie. Mieszkańcy ‘wsi w puszczy’ tkwią w trudnej dla nich rzeczywistości egzystencjalnej, a dla pozostałych mieszkańców gminy – często są postrzegani jako osoby długotrwale doświadczające problemów, dziedziczące bierność lub niezaradność życiową.

Ja ciągle słyszę o Górkach, że tam jest problem największy, że ta miejscowość się ciągle wyludnia. W tej chwili problemy z dojazdami, puszcza im wchodzi na głowę, las wchodzi coraz bardziej, puszcza chce to chyba odkupić czy coś. Gospodarstwa, które były jeszcze rok temu, to teraz już ich nie ma. Takie trochę smutne się robi. To chyba młodzież głównie ucieka.

Problemy mieszkańców [wsi w Parku] to drogi, dojazd do jakiegokolwiek pracy, bo mamy autobusy są tylko w tygodniu, i to ostatni jest o 17. Więc każdy musi szukać pracy od poniedziałku do piątku, do godz. 17. Więc dzieci, młodzież – nie może się wyrwać gdzieś indziej, dalej – na miasto, w weekendy, bo nie ma czym. Jeżeli nie ma samochodu, nie ma kto ich dowieźć. Do spotykania się – też nic nie mają, dla dzieci – świetlicy, nic nie ma takiego. No, jesteśmy po prostu w dziurze. Tam się po prostu nic się nie dzieje. Nie mamy wodociągu, nie mamy kanalizacji. Jedyne co mamy – to mamy prąd. Internet jest, z gminy dostali wszyscy, to już nie jesteśmy tacy całkowicie... Ale większości rzeczy, to tak nie mamy, to jest po prostu typowa wieś. /.../ Brak zainteresowania z innych stron. Szczerze mówiąc, jesteśmy nazywani ludzie zza lasu. Więc „ludzie zza lasu” nic nie mają. Nie ma osoby, która by się nami zainteresowała i coś nam pomogła zrobić, zdziałać. Więc – jest ciężko. /.../ Ale oczywiście, niektórzy sprzedają, nie oszukujemy się – bo jak jest trudno, to ludzie uciekają. Młodzież już też tu nie chce być, większość, młodzi co skończą szkoły, to idą na wynajem do Warszawy, bo po co tu być, jak tutaj nawet nie ma jak dojechać autobusem gdziekolwiek. W weekend do kina nie pójda, bo nie mają czym jechać. Jak ich mama czy sąsiadka czymś nie zawiezie, to gdzie pojedą? No nigdzie, bo nie mamy jak się stamtąd wyrwać. /.../ Ludzie starsi – oni już stamtąd nie pójda, bo to już ich korzenie. Niekórzy młodzi zostają bo chcą, bo mają sentyment do tego. Tu jest cisza, spokój, bo jesteśmy w parku. Gdzie będziemy mieć takie powietrze, gdzie będziemy mieć taki klimat spokojny i cichy, jak nie tutaj? Ale takie słuchy chodzą, że Park chce wszystkich wykupić, że mamy być wysiedlani.

Na pewno ta odległość i co się z tym wiąże problemy komunikacyjne, i to, że ten region miał być wysiedlony nie próbując wspomóc ten teren, część mieszkańców się po prostu stamtąd wyprowadziła. Starzeje się to społeczeństwo. Nikt nie chce tam inwestować. Też widać po szkole, to, co się tam kiedyś działo, i więcej tych imprez.

Zostaje grupa osób starszych, częściowo również „nieprzystosowanych do życia”, ogólnie – to są te główne problemy tych miejscowości. Czyli wszyscy, którzy są bezrobotni, bo nie chcą pracować, mają te problemy patologiczne, to jest również część osób, które mają problemy finansowe, czyli są pod ciągłą opieką OPSu i to się wyróżnia, takie tereny się wyróżniają. Nie generalizuję, że to jest 100% mieszkańców, ale to są tereny, które się wyróżniają, dlatego, że sytuacja jest taka, że z bardzo dużych wsi zostało po kilka- kilkanaście budynków w każdej, część nie może sprzedać tych gruntów, tych swoich posiadłości, bo mają nieregulowany stan prawny. I trwają w takim marazmie. /.../ – to jest problem tych terenów, które kiedyś były prężne, które są piękne krajobrazowo, że na pewno wielu by się znalazło chętnych na zakup tam działek, ale jest to niemożliwe. Ci ludzie nawet się tam nie mogą budować, bo nie dostaną pozwoleń na budowę, dlatego, że po prostu jest zakaz budowy na tych terenach. To jest polityka państwa, trwająca od 40. lat, bo takie są ustawowe zapisy KPN-u. /.../ Problemem jest następnym to, że jakiś procent (w tej chwili już dość duży) ma nieregulowany stan prawny tych własności, i nigdy nie będą mogli ich sprzedać, więc to jest też ten problem. Grunt należał do dziadków, pradiadków – a po iluś tam latach jest 50-ciu spadkobierców. /.../ To się wiąże może nie aż z takimi dużymi kosztami, natomiast to jest problem braku zgody w rodzinie. Jeżeli nie ma tej zgody, to podzielić tę własność na 50 czy 40 czy 60 kawałków, to dla tych, którzy tutaj mieszkają tak niewiele zostanie, że tutaj nic z tym nie zrobią. Więc oni tak siedzą. /.../ święte prawo własności nie pozwoli nikomu wysiedlić, zamienić, wykupić tych mieszkańców i ten problem będzie się na pewno pogłębiał. Oczywiście będzie ta część, która się będzie wyprowadzała, mimo wszystko. W takich miejscach młodzi ludzie nie chcą zostawać. Co im da, że będą mieli kawałek gruntu? Przyjadą i namiot rozbiją? /.../ No i dalsza degradacja tych obszarów, bo jednak to życie jakoś wokół tej szkoły się koncentruje. Mieli nawet kiedyś tam posterunek policji, mieli ośrodek zdrowia, pocztę... w tej chwili został im kościół i szkoła. Kościół, który ma 450 duszyczek. Pewnie dla nich też problem, i pewnie kiedyś Kuria im powie „robimy filię”, bo nie wierzę, żeby którykolwiek ksiądz nawet chciał tutaj przyjść do tej parafii.

Ciężko się ludziom tu żyje, ale mimo wszystko się nie dają. A są pozbawieni tego wszystkiego, co mają inne miejscowości. Nasze dzieci są odizolowane od wszystkiego, bo nigdzie nie mogą dojechać w niedzielę do miasta. To jest wszystko taki zaklęty krąg, i w kółko się te problemy kręcą. Jakoś sobie ludzie radzą, ale to nie jest życie. To nie jest perspektywa, tylko to jest nastawienie na przetrwanie. To jest naprawdę skazywanie ludzi na męki. I mimo wszystko się nie dają. /.../ Skala bezrobocia jest spora. Ci, którym się udało osiągnąć średni pułap finansowy, to się wyrwali z tej biedy. /.../ Bardzo rzadko się zdarza, żeby wracali. Ci, co już raz wyjeżdżają, to rzadko kto już wraca. Wracają do swoich bliskich. Ale ci, którym się trochę nie powiodło to już są zrezygnowani, są pogodzeni z losem, i uciekają się w te używki. To wszystko się dzieje dlatego, że nie ma możliwości, żeby lepszy pułap życia osiągnąć. Nic tu nie można zrobić. Woda jest jakości okropnej, są nadwyżki pierwiastków, które niekorzystnie wpływają na zapach i smak wody, jest mętna, i dlatego niezdatna do picia. Na drodze nie ma nawet wyznaczonego pobocza, i szczególnie zimą jest to bardzo niebezpieczne. /.../ Zanim był ten kościół, to parafia była w Kampinosie, tam nam jest bliżej, i chcielibyśmy być lepiej skomunikowani z Kampinosem. Dla nas to byłoby najlepsze wyjście, bo bliżej nam jest tam niż tu, tam mamy cmentarz, do lekarza ludzie tam jeżdżą.

BRAK OFERTY KULTURALNEJ

Problemy wsi na terenie Parku dominują przestrzeń społeczną, ale to niejedyne istotne dla mieszkańców poobszarów rewitalizacji kwestie społeczne. Wśród deficytów odczuwalnych dla mieszkańców całej gminy, a szczególnie – wsi gminnej i pozostałych miejscowości położonych poza Parkiem, najdotkliwszy jest brak ośrodka kultury i szeroko rozumianej oferty kulturalnej dla mieszkańców.

Brakuje nam na przykład Domu Kultury, takiego „z prawdziwego zdarzenia” i zajęć w nim prowadzonych, bo to jest główne ‘clue’ tego, co tam się powinno dziać. Ale niestety wszystko się rozbija o kasę.

Brakuje miejsca, w którym to życie społeczno- edukacyjne, kulturalne by tętniło, mało było robione w tym kierunku. Trudno się zajmować tymi potrzebującymi, ale to są podstawy. /.../ Warto byłoby też wykorzystać możliwości, które już mamy. Mamy ośrodek kultury, który można by wykorzystać bardziej niż do tej pory. Czy bibliotekę. Poprzez organizowanie różnych inicjatyw, bo jeżeli są to są mało wypromowane.

Brakuje ludziom możliwości spotykania się. Wiele razy słyszę – wspominają jak kiedyś była taka grupa, i mieli takie miejsce, gdzie smażyli naleśniki, śpiewali. I nie ma takich imprez cyklicznych. Jest najwyżej 4 – 5 spotkań, które tych ludzi zbierają. Ale chcieliby takiego miejsca stałego.

Brak przedszkola, wielkiego jednego przedszkola. Miejsce spotkań, mamy wprawdzie świetlicę jedną, ale dla seniorów. Widziałabym place sportowe, gdzie można by sobie pójść, poćwiczyć. /.../ Młodzież – żeby się mogli gdzieś spotkać, wypić herbatę. Wiem, że to jest trudne – ale gdyby młodzież chciała się pobawić, to nie ma gdzie.

KOMUNIKACJA

Mieszkańcy pytani o problemy, mówili także o słabej jakości połączeń komunikacyjnych.

Komunikacja z tymi większymi ośrodkami. To jest też problemem, który w zasadzie ciężko jest rozwiązać, szczególnie przez gminę, bo - jak każda komunikacja lokalna, gdybyśmy ją stworzyli, to generuje straty i potrzebne są pieniądze publiczne

Największym problemem komunikacja publiczna i dostęp do Internetu. Infrastruktura drogowa. Trzy najpoważniejsze problemy. Jesteśmy odcięci trochę od świata. Wiem, że coś ma się w tym temacie zmienić, aczkolwiek mówi się o tym dwa lata i nadal tego nie ma. Transport publiczny – dostanie się do Warszawy i Nowego Dworu, szczególnie w weekendy – nie ma jak. Transport publiczny – jest to też bardzo istotne w przypadku osób mniej zamożnych, czy w jakiś sposób pomoc im też w tych dojazdach.

Transport, komunikacja, połączenie z miastami – praktycznie nie ma połączenia z Sochaczewem, z Nowym Dworem znikome, tylko dwa w ciągu dnia. Z Warszawą jest już lepsze. To się przekłada na dyskomfort młodzieży, która czasem czeka na dwie godziny. I też te osoby, które jeżdżą do pracy, jak ktoś nie ma samochodu to jest trudno.

[Mieszkańcy gminy] na pewno narzekają na komunikację, że jest mało tych autobusów.

PARK JAKO POTENCJAŁ

Leoncin to gminawiejska, i takie ma też cechy – brak przemysłu, brak rozbudowanej infrastruktury technicznej, niewykorzystane (lub nie w pełni wykorzystane) walory środowiska naturalnego. Na tle innych gmin wiejskich Leoncin wyróżnia się jednak Parkiem, który stanowi zarazem jej największy potencjał także w perspektywie rozwoju turystyki i gospodarki kierowanej do turystów oraz bazującej na produktach ekologicznych. Stanowi on także potencjał podobszarów rewitalizacji. Taka ocena niewykorzystanego potencjału widoczna jest zarówno w opiniach mieszkańców wsi z terenu Parku, jak i z pozostałych miejscowości gminy.

Przechodząc do atutów regionu i środowiska – to ja dostrzegam wiele niewykorzystanych szans i możliwości. Z jednej strony organizujemy jakieś nowe atrakcje, zagospodarowujemy tereny pod turystykę, w ten sposób przyciągniemy turystów, ale trzeba pogodzić z potrzebami mieszkańców. Z jednej strony.... Fajnie by było, gdybyśmy rzeczywiście taką małą enklawą, taką małą sypialnią. Można by jakoś pobudzić ten teren – żeby zrobić z tego okręg turystyczny. Z atrakcjami, które by przyciągały turystów z Warszawy, że „jak tam wjedziemy to jakbyśmy byli w innym świecie”. Las, ale też cisza, mała ilość pojazdów, ludzi, czujemy się jakoś inaczej, czujemy trochę wyobcowanie tej okolicy. Dla osób, które pędzą, to taki 2-3 dniowy pobyt w takim miejscu pomógłby te siły odzyskać, ale takich atrakcji jest bardzo mało. Są agroturystyczne gospodarstwa, ale trzeba im się pomóc wypromować.

Lato przychodzi, jest bardzo dużo turystów, są pielgrzymki. Ale z czym my się mamy pokazać? Jedyne co najładniej wygląda, to kościół, bo został pomalowany w tym roku. Pielgrzymki głównie przechodzą, czasem nocują, ale chyba głównie w Kampinosie jakaś mała grupa. Ale turystów latem to jest naprawdę dużo, na rowerach przyjeżdżają, zostawiają samochody i jeżdżą rowerami. No bo tam jest ładnie. Przyjeżdżają żeby pojeździć, pofotografować sobie. A największa stacja to jest w sklepie, napić się, usiąść, bo też nie mają tak za bardzo gdzie usiąść. Jedyne, co mogą sobie usiąść ci turyści, to na przystanku, ale te przystanki też nie są zbyt ładne. Nie jest tam aż tak źle, ale dobrze też nie jest – szczególnie jak się pojedzie i jak się popatrzy gdzieś indziej. Wyjedźmy np. w stronę Kampinosu – tam już jest co obejrzeć, jest na co popatrzeć, i nie ma czego się powstydić. A jak do nas turyści przyjeżdżają, to czym mamy się pochwalić? No tylko się powstydić. Nie ma nic: ani ścieżki rowerowej, ani chodnika, asfalt taki, że górki, dołki, piachy, taki najgorszy odcinek.

Bezwzględnie niewykorzystaną rzeczą jest potencjał turystyczno-rekreacyjny, agroturystyka i związane z tym promowanie terenu. To się wiąże też z kwestią dojazdu, kwestią bazy. Ludzie boją się inwestować,

bo z jednej strony za blisko Warszawy na tę bazę turystyczną większą, bo jak gdzieś chce Warszawa pojechać to pojedzie dalej. A z drugiej strony naszych mieszkańców nie stać na to.

Na naszym terenie jest teren czysty, wolny od zanieczyszczeń. Nie ma ani przemysłu, ani żadnych tras komunikacyjnych, które by powodowały zanieczyszczenia. Jest tyle możliwości wykorzystania nawet tej dziko rosnącej roślin. I kwiaty i owoce na przetwory. Ale wszyscy wolą pojechać do marketu i tam kupić przetworzoną żywność.

Jesteśmy tutaj miejscem naturalnym: Puszcza Kampinowska, Wisła, nie ma przemysłu, miejsce jest bardzo rekreacyjne.

Tu można by wykorzystać wszystko co nazwałem ograniczeniem – las, woda, cały teren, pola uprawne. Tylko żeby te pomysły nie skończyły się hasłem 'nie da się', bo i pole można obsiać ziołami. Można wykorzystać Park Kampinoski, produkty regionalne, które można by z tego czerpać.

INNE KWESTIE

W trakcie rozmów pojawiły się także odrębne opinie, które nie dają się włączyć do żadnego z powyższej określonych obszarów tematycznych, niemniej, zasługują na odnotowanie.

- o relacjach mieszkańców z urzędem

Ja nie mam większych problemów, potrafię się dogadać i dopiąć swego. Ale wiem, że ludzie, którzy mają inne relacje z naszym urzędem, bardzo często widzą przed sobą mur. Ja potrafię jakoś ten mur zburzyć, dotrzeć do tych ludzi. Ale widzę wiele fajnych inicjatyw, między innymi związanych z ekologią, chodziło m. in. o rozwój hodowli dzikich ptaków, był problem z wójtem – to są bzdurne problemy, moż na je rozwiązać inaczej, decydując nie za mieszkańców ale konsultując je z nimi. Mam wrażenie, że pewne rzeczy dzieją się trochę zaściankowo, że trzeba coś skonsultować z mieszkańcami, żeby czuli, że uczestniczą w jakimś działaniu.

- o głównych przyczynach problemów mieszkańców

Największy problem, to przede wszystkim nienazwana niezaradność życiowa, od pokoleń, każdy z dziada pradziada przyzwyczał się do tego, że ktoś za nich to robi. I tutaj wszystkie problemy powinna rozwiązać gmina, OPS. Z tej niezaradności wynika też bieda, bo jeżeli nie są w stanie zagwarantować sobie pracy, to i tych pieniędzy brakuje. Bieda ogólnie jako taka – ja bym tego tak nie nazwał. Ludzie nauczyli się tutaj radzić sobie sezonowo, pójść na grzyby, konwalie. Ale ta sezonowość powoduje konieczność korzystania z OPS.

- o sąsiedztwie Warszawy

Powoli stajemy się sypialnią Warszawy i też to staje się problemem. /.../ Ludzie, którzy traktują to tylko jako miejsce spania niechętnie się przemeldowują, dlatego, że pracując w Warszawie tam mają zniżki w komunikacji miejskiej itd. Około 15-20% stałych mieszkańców ma swoje centrum życiowe w Warszawie. Nie liczę tych, którzy tutaj mają swoje działki letniskowe.

- o niewykorzystanej perspektywie trzech kultur

My tu przecież mamy bogatą historię i tradycję trzech dużych kultur, i o na w ogóle nie jest wykorzystywana. A to jest bardzo duży potencjał, ta różnorodność kulturowa, którą można by też w tej sferze społecznej, i turystycznej rozwijać.

10.3 Podsumowanie wywiadów pogłębionych (IDI)

Na podstawie przeprowadzonych wywiadów pogłębionych (IDI) można wskazać ważne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji cechy, które go charakteryzują, oraz zagadnienia problemowe wymagające interwencji.

a) na tle Gminy zdecydowanie negatywnie wyróżniają się miejscowości położone na terenie KPN, wieś Górki była najczęściej wskazywaną odpowiedzią na pytanie o koncentrację problemów społecznych. Trudna sytuacja mieszkańców wynika nie tyle z lokalizacji (która, sama w sobie, jest bardzo atrakcyjna ze względu na walory środowiskowe), ile ze względu na zaplanowaną funkcję i stopniowe przekształcanie terenów na leśne poprzez ich wykup. W perspektywie minionego czasu znacznie zmniejszyła się liczba mieszkańców, a w konsekwencji – także dostępność usług, w tym oferty handlowej. Sytuacja ta odnosi się praktycznie do wszystkich miejscowości zlokalizowanych na obszarze KPN – docelowo przeznaczonych do wykupu, a zatem wyludnienia w perspektywie długoterminowej, i zamiany obszarów wiejskich w leśne.

b) na terenach przeznaczonych docelowo do wykupu przez KPN nie można dokonywać remontów ani rozbudować infrastruktury technicznej, a to oznacza znaczne ograniczenia w wybudowaniu drogi przez Park (albo do Leoncina, albo w drugą stronę – do położonego bliżej Kampinosu). Mieszkańcy nie mogą rozbudować gospodarstw domowych, nie można doprowadzić wodociągu (zapewnić dostęp do wody pitnej) i kanalizacji. Ograniczenia w pozwoleniach inwestycyjnych wynikają z perspektywy rozwojowej Parku – docelowo, chociaż bez wskazywania terminu, planowane jest całkowite przejęcie terenów obecnie zamieszkałych, i renaturalizacja ich. Dla osób zamieszkujących nadal „w puszczy” dostępne na miejscu są szkoła i kościół, autobus dowożący dzieci do szkoły a dorosłych do pracy, oraz raz w tygodniu bezpłatny autobus do Leoncina, niemniej – jest to infrastruktura zdecydowanie niewystarczająca i nieadekwatna do współczesnego rozwoju cywilizacyjnego.

c) wydaje się, że jednym z ważniejszych problemów dla mieszkańców – oprócz braku możliwości poprawy warunków zamieszkiwania – jest brak wiedzy odnośnie możliwych do podjęcia przez nich działań. Część mieszkańców utrzymuje się ze świadczeń pomocy społecznej, nie posiada kwalifikacji zawodowych ani kompetencji do poszukiwania pracy poza terenem Gminy, a także możliwości ewentualnego dotarcia do pracy (co często wymagałoby własnego środka transportu, szczególnie ze względu na stosunkowo wczesną godzinę ostatniego przyjazdu powrotnego autobusu). Naturalna izolacja przekłada się społeczne wykluczenie mieszkańców wsi z terenu KPN oraz brak perspektyw do samodzielnej inwencji w zakresie zmiany miejsca zamieszkania.

d) podstawowym problemem mieszkańców wsi Nowe Grochale (oraz miejscowości położonych na obszarze KPN) jest brak aktywności zawodowej i społecznej części mieszkańców, uzależnienie od systemu pomocy społecznej i niezaradność życiowa. Dotkliwy jest brak oferty aktywizacyjnej oraz kulturalno-rozrywkowej dla mieszkańców, a także brak miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Wiejski charakter miejscowości, stosunkowo bliskie sąsiedztwo z Warszawą (46 km) oraz niewystarczający budżet Gminy przekładają się na niewielką skalę oferty pomocowej dla mieszkańców Nowych Grochal.

e) wielkim, niewykorzystanym (i po trosze też nieuświadomionym) potencjałem jest Kampinoski Park Narodowy, który z jednej strony może stać się partnerem dla interesariuszy rewitalizacji w realizacji działań społecznych i wspierających rozwój przedsiębiorczości ukierunkowanej na turystykę. Z drugiej strony KPN jest – jako park narodowy – atrakcyjnym miejscem spędzania wolnego czasu dla warszawiaków, a tym samym stanowi markę, źródło stwarzające możliwości do rozwijania aktywności (rolniczej, na bazie runa leśnego, turystyki, środowiska etc.) także przez mieszkańców bez kwalifikacji zawodowych. KPN jednocześnie stanowi przestrzeń dla społecznej i zawodowej aktywizacji mieszkańców w procesie przygotowania do wykupu i zmiany ich miejsca zamieszkania.

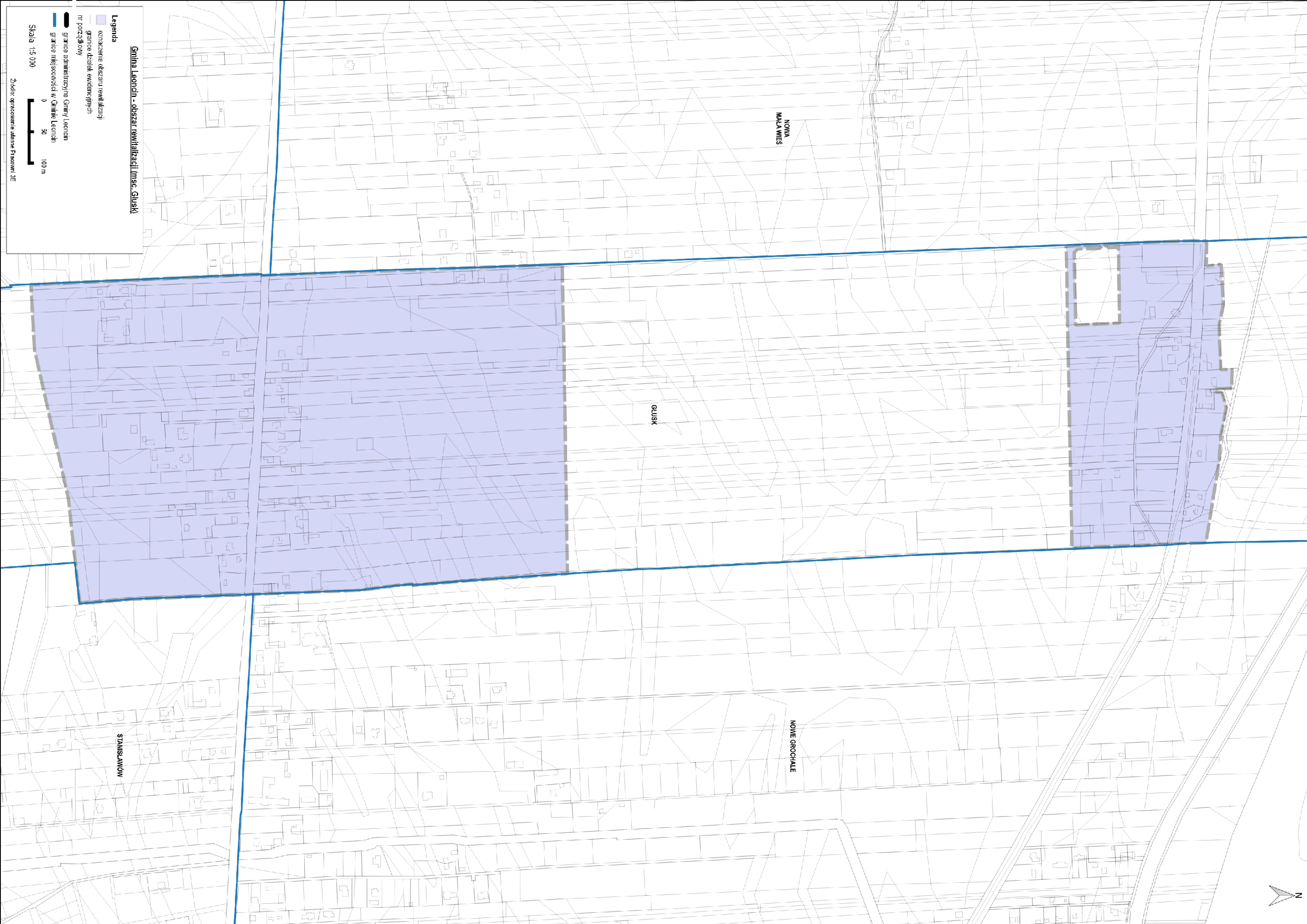
Załącznik nr 2 – szczegółowe mapy obszarów rewitalizacji (format A3)

Obszar rewitalizacji gminy Leoncin obejmuje teren wiejski, który charakteryzuje się występowaniem użytków rolnych, pól, łąk, które nie są objęte rewitalizacją. Dodatkowo, gmina Leoncin częściowo obejmuje obszar Kampinoskiego Parku Narodowego, a zatem część jej obszaru to teren leśny, który także nie podlega rewitalizacji. Załączone mapy obrazują kolejno obszary poszczególnych miejscowości (lub funkcjonalne części poszczególnych miejscowości) na mapach w skali 1 : 5000.

Szczegółowe mapy zostały zaprezentowane w kolejności alfabetycznej:

- Głusk
- Górki płd.
- Górki środkowe
- Górki wsch.
- Nowa Dąbrowa wsch.
- Nowa Dąbrowa zach.
- Nowe Polesie płd.
- Nowe Polesie płn.
- Rybitew
- Stara Dąbrowa wsch.
- Stara Dąbrowa zach.
- Zamość

Gmina Leoncin - obszar rewitalizacji (miejsc. Głusk)

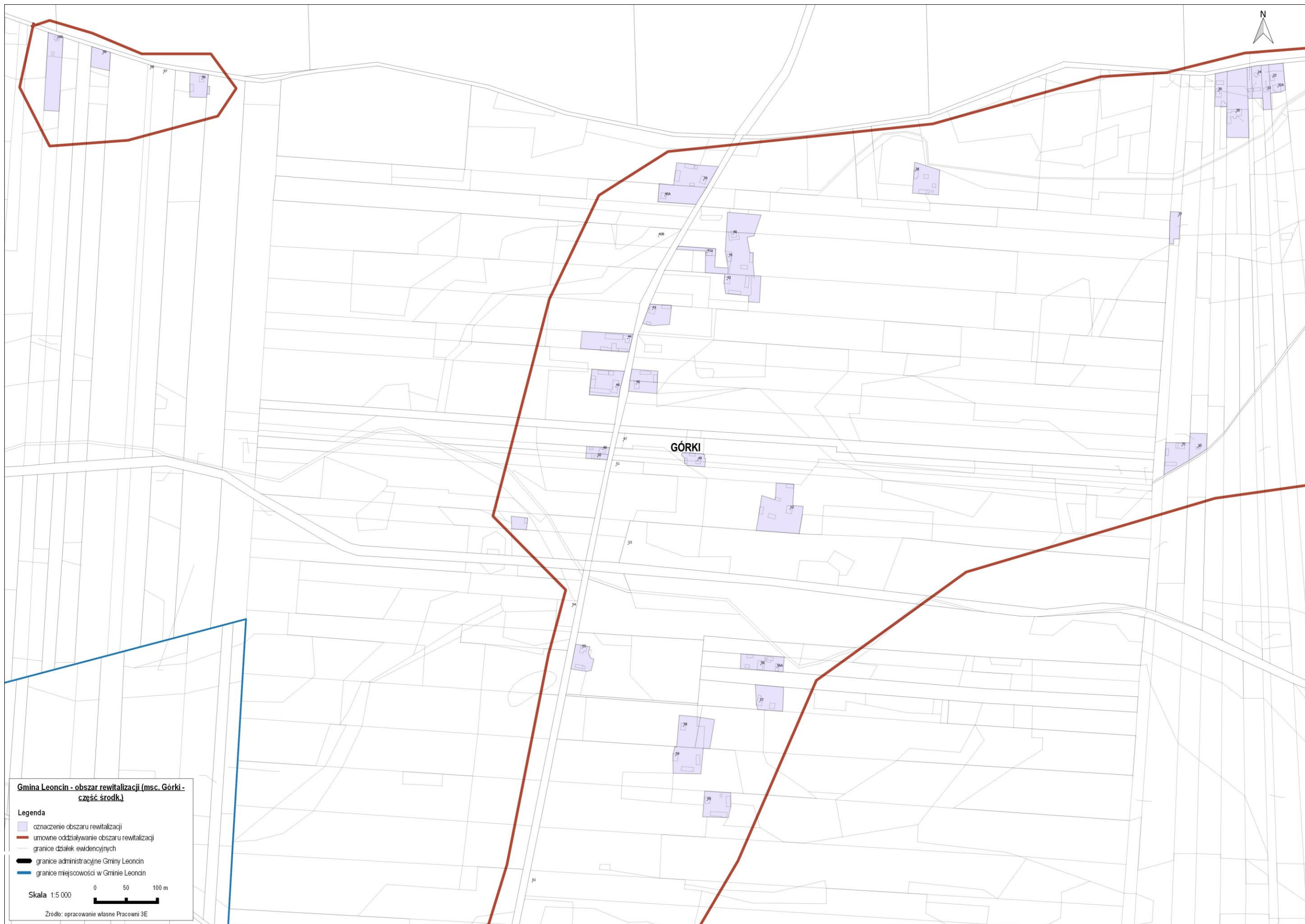
Legenda

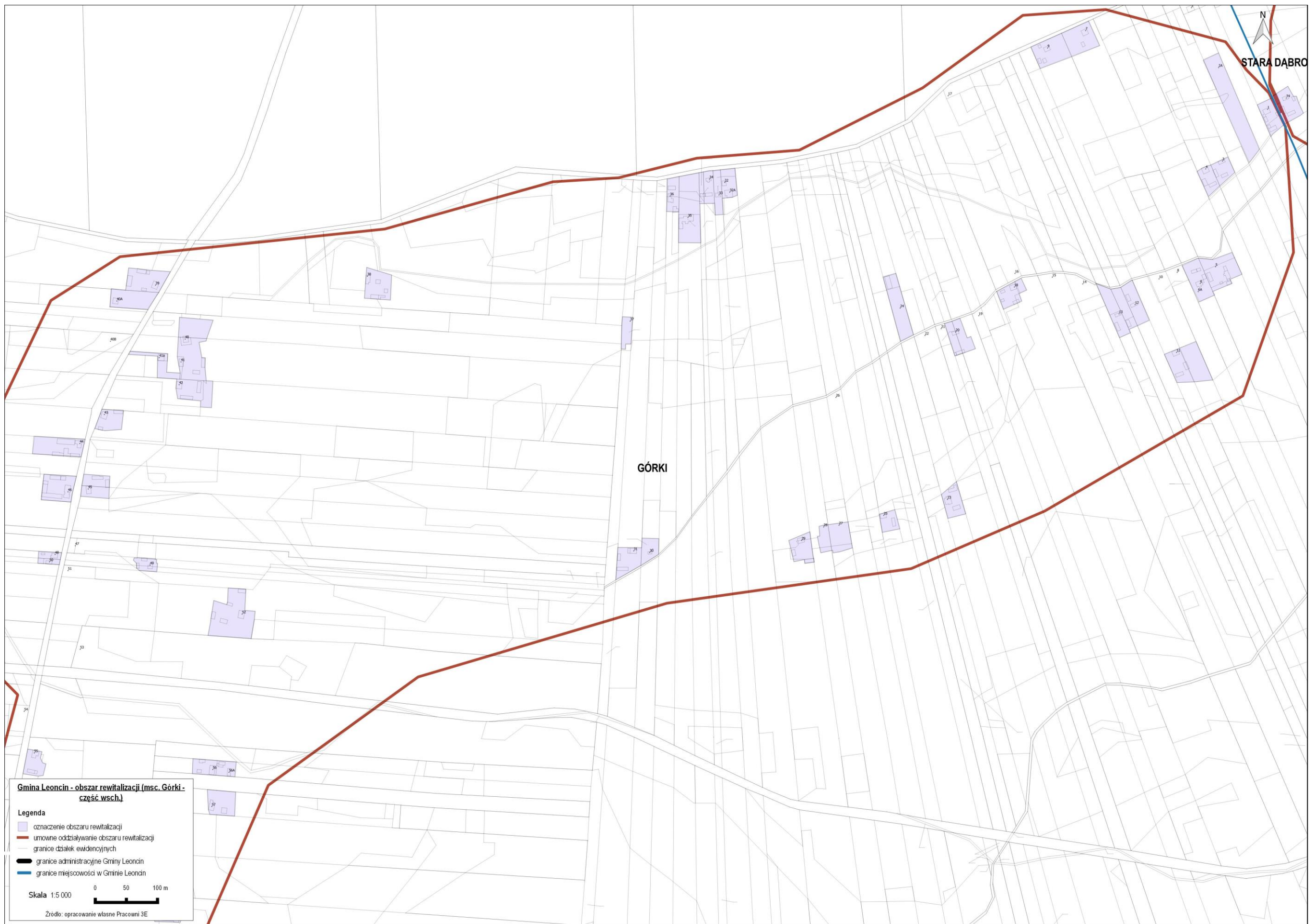
- oznaczenie obszaru rewitalizacji
- granice działek ewidencyjnych nr porządkowy
- granice administracyjne Gminy Leoncin
- granice miejscowości w Gminie Leoncin

Skala 1:5 000

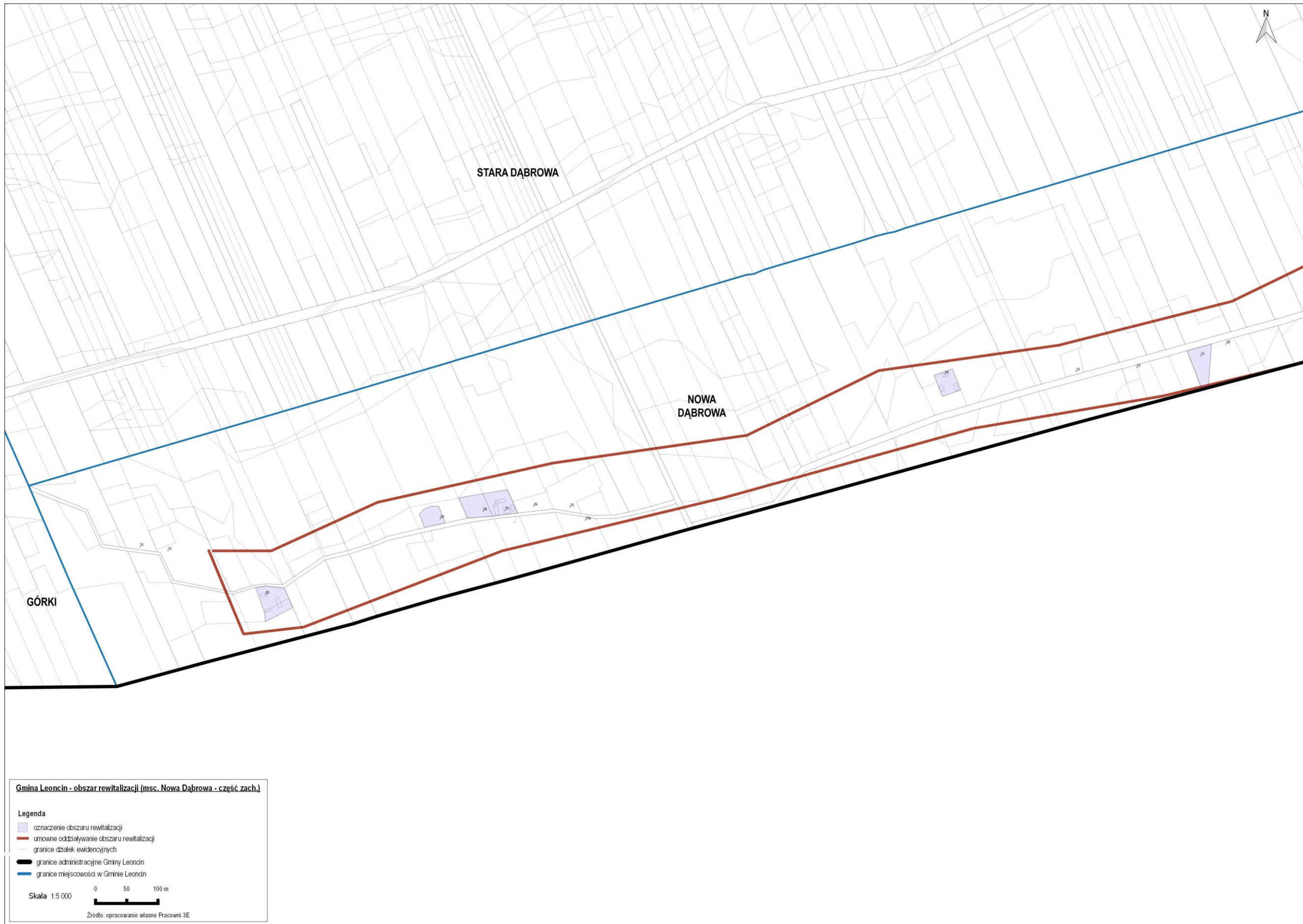

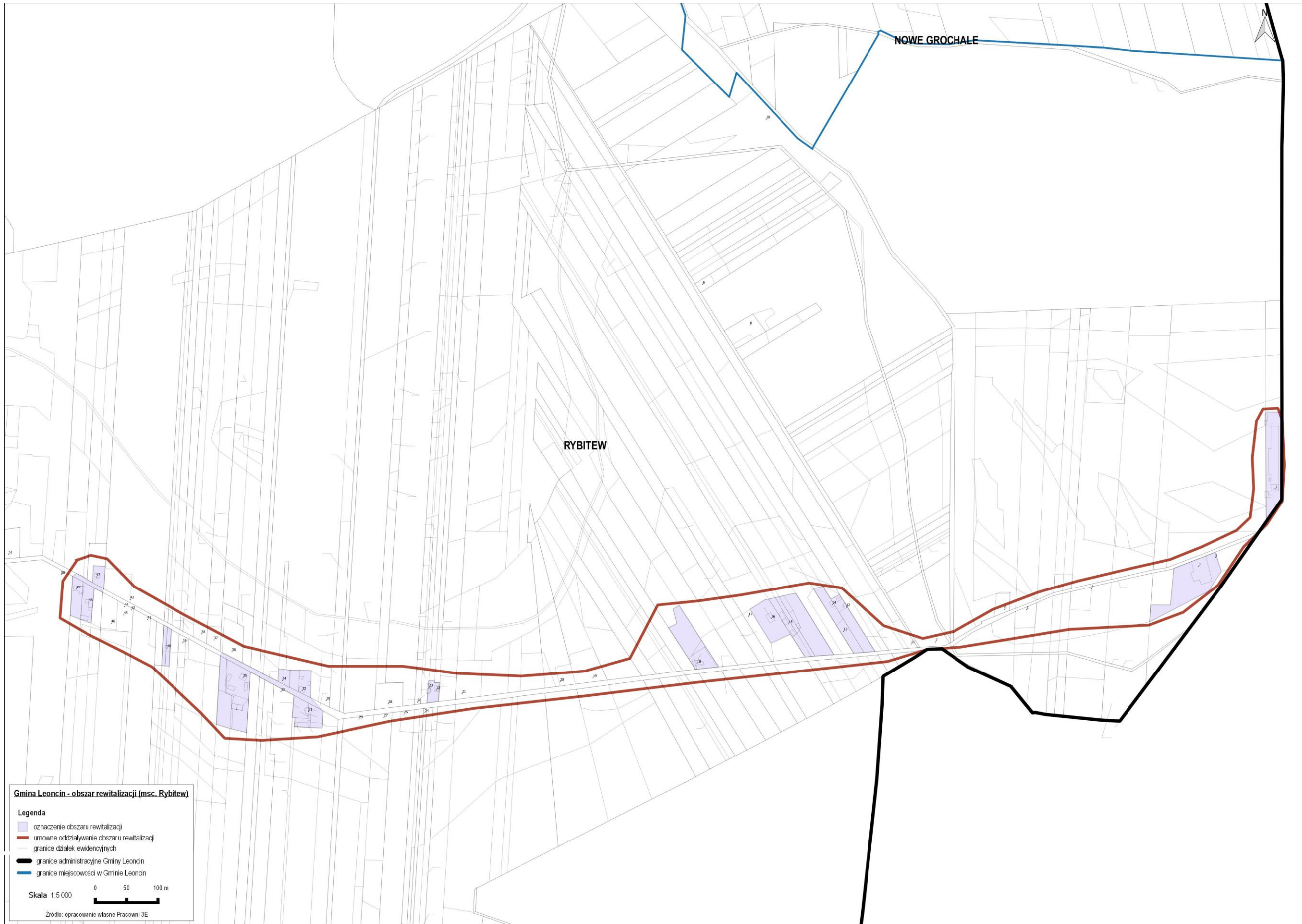
Źródło: opracowanie własne Pracowni 3E

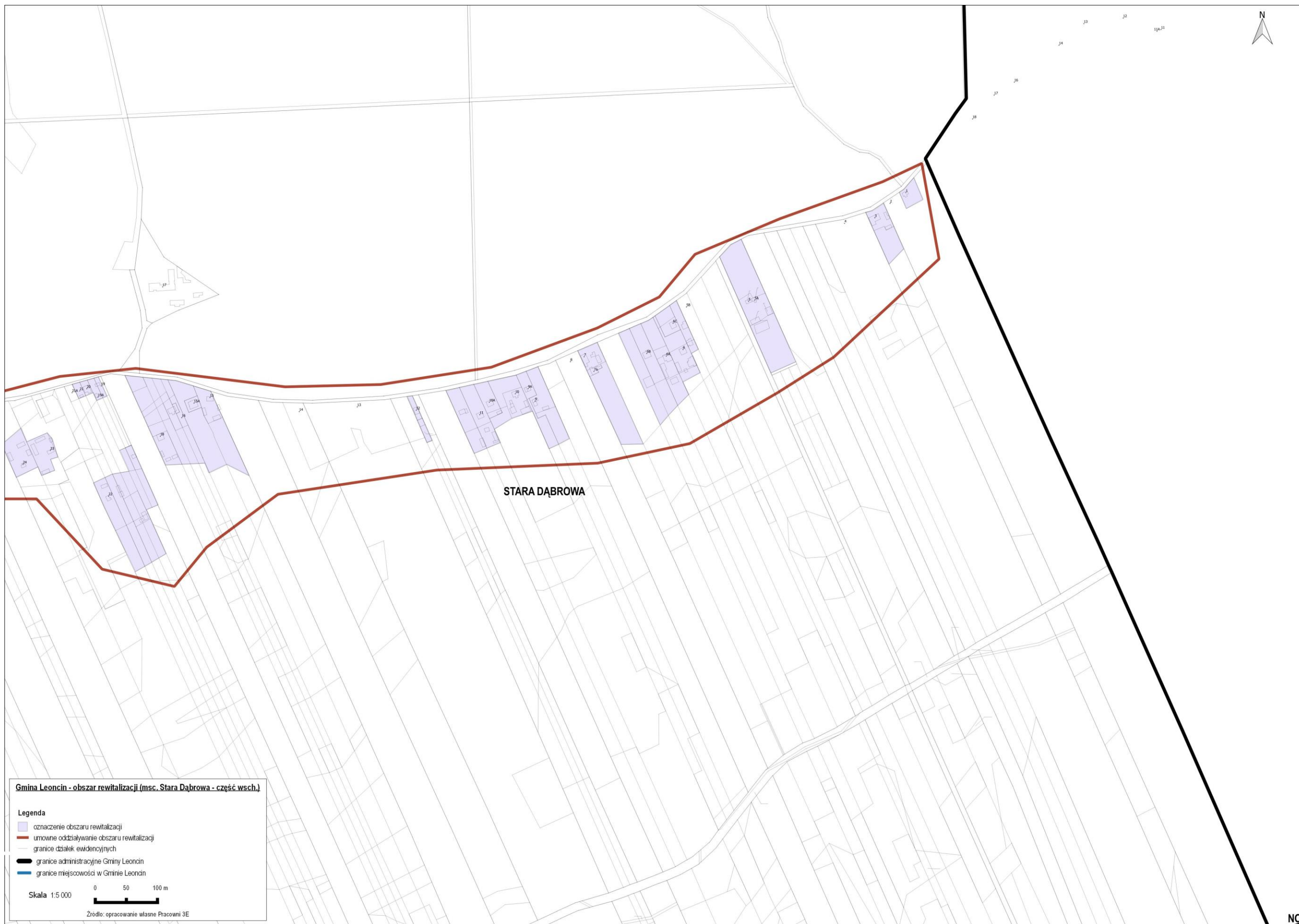

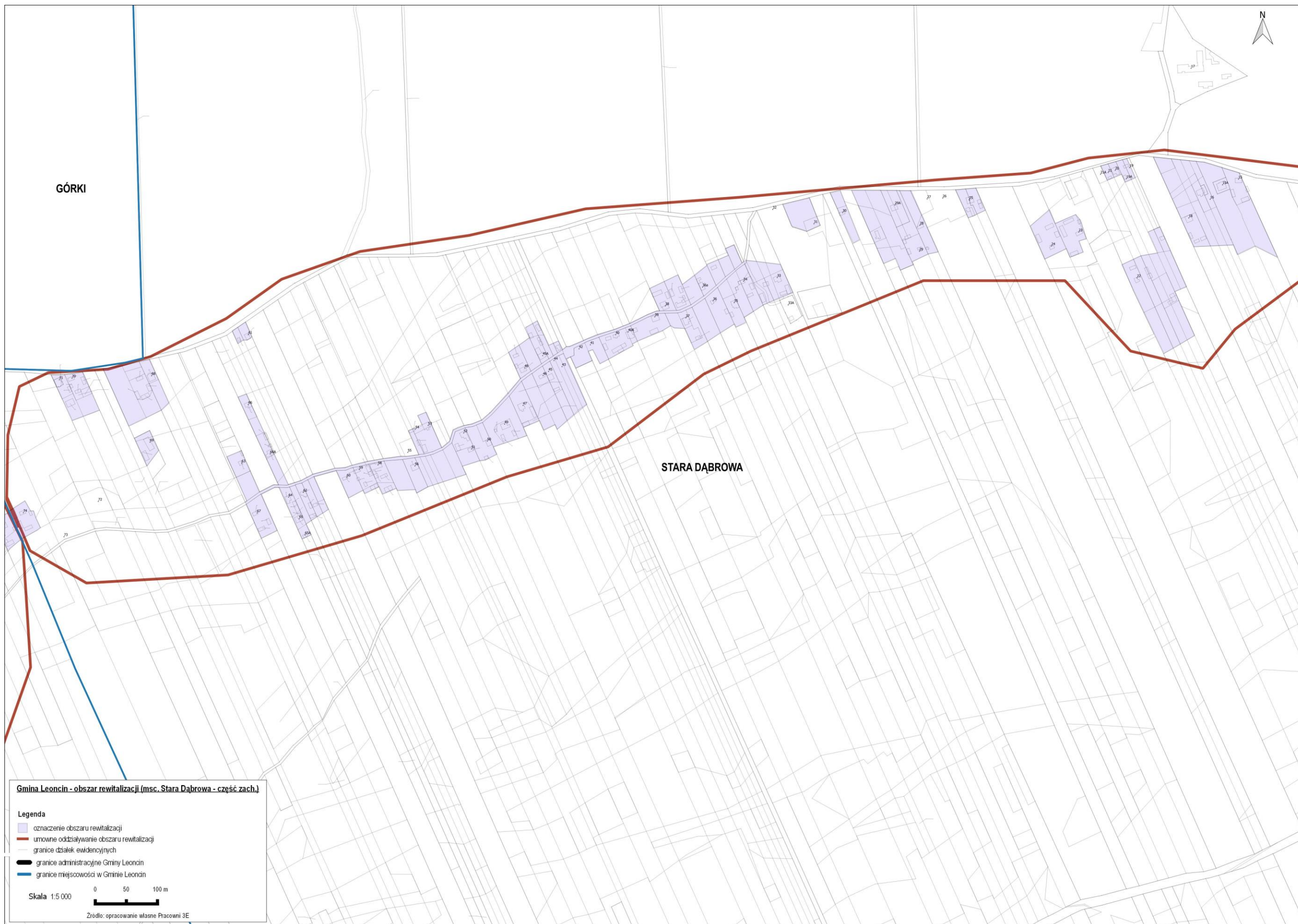

Spis tabel

Tabela 1 Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	22
Tabela 2 Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z OPS.....	22
Tabela 3 Liczba mieszkańców miejscowości Gminy Leoncin w 2016 r.	24
Tabela 4 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności.....	28
Tabela 5 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców	28
Tabela 6 Zmiany w liczbie ludności poszczególnych miejscowości Gminy	29
Tabela 7 Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	31
Tabela 8 Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym.....	32
Tabela 9 Dzieci (w wieku 3-6 lat) objęte wychowaniem przedszkolnym w Gminie Leoncin	34
Tabela 10 Szkoły i przedszkola w Gminie Leoncin – wybrane dane	34
Tabela 11 Wyniki egzaminu kończącego szkołę podstawową w latach 2015-2016.....	35
Tabela 12 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego w 2016 roku.....	35
Tabela 13 Wyniki z egzaminu kończącego szkołę podstawową oraz egzaminu gimnazjalnego w Gminie Leoncin	35
Tabela 14 Miejscowości, z których najczęściej uczniowie osiągają wyniki ze sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego poniżej średniej w Gminie.	37
Tabela 15 Frekwencja wyborcza podczas wyborów samorządowych w latach 2002-2014	39
Tabela 16 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności.....	41
Tabela 17 Udział aktywnych czytelników biblioteki gminnej w ogóle ludności	41
Tabela 18 Podmioty w gospodarce narodowej.....	47
Tabela 19 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do REGON wg sekcji PKD 2007 (2015 r.).....	47
Tabela 20 Podmioty wg klas wielkości (2015 r.)	48
Tabela 21 Udział podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w ogóle ludności .	49
Tabela 22 Wykup ziemi na terenie Gminy Leoncin przez Kampinoski Park Narodowy	53
Tabela 23 liczba złożonych i rozpatrzonych ofert wykupu do KPN.....	55
Tabela 24 Brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług oraz możliwości rozbudowy/modernizacji obiektów budowlanych, w tym budynków mieszkalnych	57
Tabela 25 Ludność - w % ogółu ludności - korzystająca z poszczególnej instalacji sieciowych	58
Tabela 26 Warunki mieszkaniowe w gminie Leoncin, 2015 r.....	61
Tabela 27 Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji	68
Tabela 28 Ludność na podobszarach rewitalizacji	71
Tabela 29 Ubóstwo na podobszarach rewitalizacji	71
Tabela 30 Bezrobocie na podobszarach rewitalizacji	72
Tabela 31 Przedsiębiorczość na podobszarach rewitalizacji.....	73
Tabela 32 Odległość podobszarów rewitalizacji od wsi gminnej.....	73
Tabela 33 Brak dostępu do elementarnych infrastruktur/usług.....	74
Tabela 34 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	80
Tabela 35 Harmonogram realizacji projektów głównych.....	92
Tabela 36 Wskaźniki oddziaływania LPR	94
Tabela 37 Komplementarność przestrzenna i problemowa	95
Tabela 38 Komplementarność źródeł finansowania	97
Tabela 39 Spotkania sołeckie dotyczące rewitalizacji	98

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej – Gmina Leoncin.....	21
Wykres 2 Liczba mieszkańców Gminy Leoncin w poszczególnych grupach wiekowych	27
Wykres 3 Udział poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Leoncin	27
Wykres 4 Bezrobotni zarejestrowani w Gminie Leoncin.....	31

Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Gmina Leoncin – przykład zabudowy	9
Zdjęcie 2 Gmina Leoncin – przykład budownictwa.....	9
Zdjęcie 3 Gmina Leoncin - przykład użytkowania dróg	10
Zdjęcie 4 Gmina Leoncin - przykład życia gospodarskiego.....	10
Zdjęcie 5 Gmina Leoncin - przykład infrastruktury sportowej dla dzieci	10
Zdjęcie 6 Przykład rozbiórki budynku mieszkalnego w Górkach	53
Zdjęcie 7 Konferencja dotycząca rewitalizacji w Gminie Leoncin.....	99
Zdjęcie 8 Spotkania dot. rewitalizacji w Gminie Leoncin	99
Zdjęcie 9 Spotkania dot. rewitalizacji w Gminie Leoncin	100

Spis rysunków

Rysunek 1 Zdiagnozowane problemy oraz odpowiadające im cele LPR	78
Rysunek 2 Cele LPR oraz odpowiadające im projekty	79

Spis map

Mapa 1 Gmina Leoncin na tle granic Kampinoskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny.....	11
Mapa 2 podział obszaru Gminy na trzy strefy funkcjonalno-przestrzenne wg obowiązującego SUIKZP	15
Mapa 3 Granice miejscowości wykorzystane na potrzeby diagnozy w Gminie Leoncin.....	20
Mapa 4 Rozmieszczenie ludności w Gminie Leoncin.....	25
Mapa 5 Gęstość zaludnienia obszaru Gminy Leoncin	26
Mapa 6 Granice obwodów szkoły podstawowej i gimnazjum w Nowych Grochalach i Górkach	38
Mapa 7 Gmina Leoncin na tle granic Kampinoskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny.....	52
Mapa 8 Analiza stanu własności KPN	54
Mapa 9 Miejscowości Gminy Leoncin, które nie dysponują bezpośrednim dostępem do regularnych połączeń autobusowych (regionalnych)	56
Mapa 10 Obszar zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Leoncin.....	63
Mapa 11 Obszar Gminy Leoncin obejmujący tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego	64
Mapa nr 12 Podobszary rewitalizacji – Gmina Leoncin.....	69

Informacja o Wykonawcy

Pracownia ewaluacji, edukacji i ekspertyz społecznych 3E od wielu lat zajmuje się badaniami społecznymi i ewaluacjami realizowanymi na rzecz różnych podmiotów, krajowych i europejskich, w tym organizacji pozarządowych i instytucji publicznych. Współpracując z lokalnymi samorządami zespół Pracowni 3E opracowuje dokumenty strategiczne poprzedzone wnikliwą diagnozą. W portfolio Firmy znajdują się Strategie Rozwoju JST, Lokalne / Gminne Programy Rewitalizacji, badania dotyczące aktywności organizacji pozarządowych na danym terenie oraz szereg badań ewaluacyjnych dotyczących społecznych aspektów działalności samorządów.

www.pracownia3e.pl

